

Годишен доклад за дейността
Доклад на независимия одитор
Консолидиран финансов отчет

ХИМИМПОРТ АД

31 декември 2009 г.

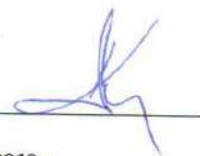
Съдържание

	Страница
Годишен доклад за дейността	-
Доклад на независимия одитор	-
Консолидиран отчет за финансовото състояние	1
Консолидиран отчет за всеобхватния доход	3
Консолидиран отчет за промените в собствения капитал	4
Консолидиран отчет за паричните потоци	6
Пояснения към консолидирания финансов отчет	7

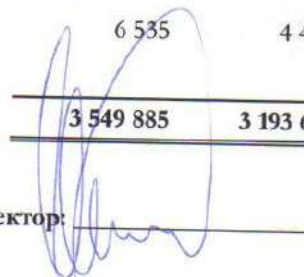
Консолидиран отчет за финансовото състояние

	Пояснение	31.12.2009 '000 лв	31.12.2008 '000 лв
Активи			
Нетекущи активи			
Имоти, машини и съоръжения	8	587 844	543 578
Инвестиционни имоти	10	47 394	20 114
Инвестиции в асоциирани предприятия	6	105 524	137 836
Репутация	11	49 250	37 527
Други нематериални активи	12	74 199	113 857
Дългосрочни финансови активи	13	1 080 591	930 661
Дългосрочни вземания от свързани лица	45	11 354	5 895
Отсрочени данъчни активи	14	2 503	3 107
Нетекущи активи		<u>1 958 659</u>	<u>1 792 575</u>
Текущи активи			
Материални запаси	15	34 262	60 891
Краткосрочни финансови активи	16	681 184	465 410
Краткосрочни вземания от свързани лица	45	88 127	33 407
Търговски вземания	17	151 997	181 158
Данъчни вземания	18	7 314	10 264
Други вземания	19	184 006	125 997
Пари и парични еквиваленти	20	437 801	519 436
Текущи активи		<u>1 584 691</u>	<u>1 396 563</u>
Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба	21	6 535	4 493
Общо активи		<u>3 549 885</u>	<u>3 193 631</u>

Изготвил:

Изпълнителен директор:

Дата: 30 април 2010 г.

Заверил съгласно одиторски доклад:

Консолидиран отчет за финансовото състояние
 (продължение)

Собствен капитал и пасиви	Пояснение	31.12.2009 '000 лв	31.12.2008 '000 лв
Собствен капитал			
Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Химимпорт АД			
Акционерен капитал	22.1	229 862	144 139
Премиен резерв	22.2	219 995	192 972
Други резерви	22.3	(9 093)	(9 073)
Неразпределена печалба от минали години		403 118	243 769
Печалба за годината		129 531	128 624
		<u>973 413</u>	<u>700 431</u>
Миноритарно участие		195 339	188 610
Общо собствен капитал		1 168 752	889 041
Специализирани резерви	23	106 751	97 701
Пасиви			
Нетекущи пасиви			
Дългосрочни финансови задължения	24	614 523	637 926
Задължения към осигурени лица	25	120 976	82 563
Дългосрочни търговски задължения	26	24 317	8 271
Дългосрочни задължения към свързани лица	45	-	168 353
Задължения по финансов лизинг	9.1	32 899	9 109
Провизии за пенсиониране	27.2	2 206	1 883
Други дългосрочни задължения	29	2 725	1 370
Други провизии		383	-
Отсрочени данъчни пасиви	14	18 748	16 589
Нетекущи пасиви		<u>816 777</u>	<u>926 064</u>
Текущи пасиви			
Краткосрочни финансови задължения	24	1 259 686	1 045 307
Търговски задължения	26	110 078	104 686
Краткосрочни задължения към свързани лица	45	4 189	39 544
Задължения по финансов лизинг	9.1	10 083	5 491
Пенсионни и други задължения към персонала	27.2	13 480	15 732
Данъчни задължения	28	13 765	15 410
Други задължения	29	46 324	54 655
Текущи пасиви		<u>1 457 605</u>	<u>1 280 825</u>
Общо пасиви		2 274 382	2 206 889
Общо собствен капитал, резерви и пасиви		3 549 885	3 193 631

Изготвил:

Дата: 30 април 2010 г.

Заверил съгласно одиторски доклад:

Изпълнителен директор:

Поясненията към финансовия отчет от стр. 7 до стр. 137 представляват неразделна част от него.

Консолидиран отчет за всеобхватния доход

	Пояснение	2009	2008
		'000 лв	'000 лв
Приходи от нефинансова дейност	30	574 962	722 461
Печалба от продажба на нетекущи активи	31	39 266	13 638
Разходи за нефинансова дейност	32	(532 906)	(653 822)
Нетен резултат от нефинансова дейност		81 322	82 277
Приходи от застраховане	33	270 704	215 374
Разходи по застраховане	34	(252 146)	(203 968)
Нетен резултат от застраховане		18 558	11 406
Приходи от лихви	35	175 243	126 766
Разходи за лихви	36	(99 547)	(65 536)
Нетни приходи от лихви		75 696	61 230
Положителни разлики от операции с финансови инструменти	37	170 500	233 146
Отрицателни разлики от операции с финансови инструменти	38	(64 414)	(171 892)
Нетен резултат от операции с финансови инструменти		106 086	61 254
Административни разходи	39	(160 215)	(157 738)
Отрицателна репутация	40	2 389	29 376
Резултат от инвестиции в асоциирани предприятия	6	6 477	9 922
Други финансови приходи	41	33 286	37 282
Доход за разпределяне по осигурителни партии		(7 292)	16 919
Печалба за периода преди данъци		156 307	151 928
Разходи за данъци	42	(12 315)	(10 371)
Нетна печалба за периода		143 992	141 557
Друг всеобхватен доход			
Дарения		(200)	(100)
Разлика от преизчисление		(2 814)	-
Преоценка на финансови инструменти		1 174	(13 074)
Общо всеобхватен доход		142 152	128 383
Печалба, принадлежаща на:			
Акционерите на Химимпорт АД		129 531	121 911
Миноритарно участие		14 461	6 472
Общо всеобхватен доход принадлежащ на:			
Акционерите на Химимпорт АД		127 587	115 945
Миноритарно участие		14 565	8 733
Основна нетна печалба на акция	43	0.8970	0.8716
Нетна печалба на акция с намалена стойност	43	0.5925	-

Изготвил: _____ Изпълнителен директор: _____
 Дата: 30 април 2010 г.
 Заверил съгласно одиторски доклад: _____

Поясненията към финансовия отчет от стр. 7 до стр. 137 представляват неразделна част от него.

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал

Всички суми са в '000 лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Химимпорт АД				Миноритарно участие	Общо капитал	
	Акционерен капитал	Премийни резерви	Други резерви	Неразпределена печалба			
Салдо към 1 януари 2009 г.	144 139	192 972	(9 073)	372 393	700 431	188 610	889 041
Увеличение на акционерния капитал и резервите от продажба на собствени акции, придобити от дъщерни дружества	218	199	-	-	417	-	417
Намаление на резервите от собствени акции, придобити от дъщерни дружества	(4 141)	(1 308)	-	-	(5 449)	-	(5 449)
Увеличение на акционерния капитал и премийния резерв от емисия на привилегирани акции	89 646	28 132	-	-	117 778	-	117 778
Бизнес комбинации	-	-	(890)	33 539	32 649	(7 836)	24 813
Транзакции със собствениците	85 723	27 023	(890)	33 539	145 395	(7 836)	137 559
Печалба за периода до 31 декември 2009 г.	-	-	-	129 531	129 531	14 461	143 992
Друг всеобхватен доход	-	-	-	-	-	-	-
Дарения	-	-	(200)	-	(200)	-	(200)
Дялово изменение в асоциирани дружества	-	-	-	(2 814)	(2 814)	-	(2 814)
Преоценка на финансови инструменти	-	-	1 070	-	1 070	104	1 174
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	870	126 717	127 587	14 565	142 152
Салдо към 31 декември 2009 г.	229 862	219 995	(9 093)	532 649	973 413	195 339	1 168 752

Изготвил:

Изпълнителен директор:

Дата: 30 април 2010 г.

Заверил съгласно одиторски доклад:

Поясненията към финансовия отчет от стр. 7 до стр. 137 представляват неразделна част от него.

Консолидиран отчет за промените в собствения капитал (продължение)

Всички суми са в '000 лв.

	Собствен капитал, принадлежащ на акционерите на Химимпорт АД				Общо	Миноритарно участие	Общо капитал
	Акционерен капитал	Премийни резерви	Други резерви	Неразпределена печалба			
Салдо към 1 януари 2008 г.	150 000	232 343	3 678	243 697	629 718	179 877	809 595
Намаление на акционерния капитал и резервите от продажба на собствени акции, придобити от дъщерни дружества	(5 861)	(39 371)	-	-	(45 232)	-	(45 232)
Бизнес комбинации	-	-	(5 966)	-	(5 966)	2 261	(3 705)
Транзакции със собствениците	(5 861)	(39 371)	(5 966)	-	(51 198)	2 261	(48 937)
Печалба за периода до 31 декември 2008 г.	-	-	-	128 624	128 624	12 933	141 557
Друг всеобхватен доход	-	-	(100)	-	(100)	-	(100)
Дарения	-	-	(6 685)	72	(6 613)	(6 461)	(13 074)
Преоценка на финансови инструменти	-	-	(6 785)	128 696	121 911	6 472	128 383
Общо всеобхватен доход за периода	-	-	(6 785)	128 696	121 911	6 472	128 383
Салдо към 31 декември 2008 г.	144 139	192 972	(9 073)	372 393	700 431	188 610	889 041

Изготвил:

Дата: 30 април 2010 г.

Заверил съгласно одиторски доклад:

Поясненията към финансовия отчет от стр. 7 до стр. 137 представляват неразделна част от него.

Изпълнителен директор:

Консолидиран отчет за паричните потоци

Пояснение	31.12.2009	31.12.2008
	'000 лв.	'000 лв.
Постъпления от краткосрочни заеми	117 692	137 101
Плащания по краткосрочни заеми	(161 901)	(141 162)
Продажба на текущи финансови активи	216 305	253 946
Придобиване на текущи финансови активи	(204 807)	(320 119)
Постъпления от клиенти	567 463	891 383
Плащания на доставчици	(621 351)	(793 722)
Постъпления от осигурени лица	38 386	35 201
Плащания на осигурени лица	(5 818)	(5 129)
Плащания към персонала и осигурителни институции	(91 337)	(94 339)
Постъпления от банкова дейност	36 160 566	27 129 140
Плащания за банкова дейност	(36 105 852)	(27 334 894)
Постъпления от застрахователна дейност	136 715	127 064
Плащания за застрахователна дейност	(72 317)	(101 915)
Платени данъци върху печалбата	(12 103)	(10 015)
Други постъпления	14 218	6 165
Нетен паричен поток от оперативна дейност	(24 141)	(221 295)
Инвестиционна дейност		
Нетни плащания за придобиване на дъщерни дружества	(5 738)	(97 110)
Продажба на имоти, машини и съоръжения	21 257	3 450
Придобиване на имоти, машини и съоръжения	(65 987)	(105 925)
Придобиване на нематериални активи	(3 658)	(7 200)
Продажба на инвестиционни имоти	7 607	-
Придобиване на инвестиционни имоти	(2 405)	(1 055)
Продажба на асоциирани дружества	18 460	245
Продажба на нетекущи финансови активи	95 269	166 635
Придобиване на нетекущи финансови активи	(146 548)	(271 271)
Получени лихви	14 993	11 313
Постъпления от предоставени заеми	(45 960)	(186 552)
Плащания по предоставени заеми	37 668	191 590
Други (плащания)/постъпления	(425)	3 513
Нетен паричен поток от инвестиционна дейност	(75 467)	(292 367)
Финансова дейност		
Постъпления от емисия на преференциални акции	199 015	-
Плащания на комисионни по емисия на прив. акции	(3 991)	-
Покупка на собствени акции	(9 670)	(43 871)
Постъпления от получени заеми	181 825	537 703
Плащания по получени заеми	(332 763)	(154 834)
Платени лихви	(17 221)	(14 677)
Плащания по финансов лизинг	(5 126)	(6 621)
Други плащания	5 907	(31 736)
Нетен паричен поток от финансова дейност	17 976	285 964
Загуба от валутна преоценка	(3)	(1 735)
Пари и парични еквиваленти в началото на периода	519 436	748 869
Нетно намаление на пари и парични еквиваленти	(81 635)	(229 433)
Пари и парични еквиваленти в края на периода	20 437 801	519 436

Изготвил:

Изпълнителен директор:

Дата: 30 април 2010 г.

Заверил съгласно одиторски доклад:

Поясненията към финансовия отчет от стр. 7 до стр. 107 представляват неразделна част от него.

Пояснения към консолидирания финансов отчет

1. Предмет на дейност

Химимпорт АД е регистрирано като акционерно дружество от Софийски градски съд на 24.01.1990 г. Седалището и адресът на управление на Дружеството е ул. Стефан Караджа 2, гр. София.

Дружеството е регистрирано на Българска Фондова Борса – София на 30 октомври 2006 г.

Химимпорт АД (Групата) включва дружеството-майка и всички дъщерни дружества, посочени в пояснение 5.1.

Основната дейност на Групата се състои в:

- Придобиване, управление и продажба на участия в български и чуждестранни дружества;
- Финансиране на дружества, в които Групата участва;
- Банкови услуги, финанси, застраховане и пенсионно осигуряване;
- Секюритизация на недвижими имоти и вземания;
- Добив на нефт и газ;
- Изграждане на мощности в областта на нефтопреработвателната промишленост, производството на биогорива и производство на изделия от каучук;
- Производство и търговия с петролни и химически продукти;
- Производство на растителни масла, изкупуване, преработка и търговия със зърнени храни;
- Авиационен транспорт и наземни дейности по обслужване и ремонт на самолети и самолетни двигатели;
- Речен и морски транспорт и пристанищна инфраструктура;
- Търговско представителство и посредничество;
- Комисионна, спедиционна и складова дейност.

Дружеството-майка се управлява чрез двустепенна система на управление, включваща Надзорен съвет и Управителен съвет.

Членове на Надзорния съвет на дружеството-майка са:

Химимпорт Инвест АД
ЦКБ Груп ЕАД
Марияна Баждарова

Членове на Управителния съвет на дружеството-майка са:

Александър Керезов
Иво Каменов
Марин Митев
Никола Мишев
Миролюб Иванов
Цветан Ботев

Дружеството-майка се представява от изпълнителните директори Иво Каменов и Марин Митев, заедно и поотделно.

2. Основа за изготвяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в съответствие с Международните стандарти за финансово отчитане (МСФО), разработени и публикувани от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и приети от ЕС.

Финансовият отчет е консолидиран отчет на дружеството. Дружеството-майка е публикувало и индивидуален отчет на 31 март 2010 г.

Отделните елементи на консолидирания финансов отчет на Групата се оценяват във валутата на основната икономическа среда, в която предприятията от Групата извършват дейността си (“функционална валута”). Консолидираният финансов отчет на Групата е изготвен в български лева (лв). Това е функционалната валута на дружеството-майка и на дъщерните дружества, с изключение на дъщерните дружества, действащи в Холандия и Германия, чиято функционална валута е евро, и на дъщерното дружество, действащо в Македония, чиято функционална валута е македонски денар. Валутата на представяне на Групата е български лева.

3. Промени в счетоводната политика

3.1. Общи положения

Следните нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, разработени и публикувани от Съвета по международни счетоводни стандарти, са задължителни за прилагане от годишния период, започващ на 1 януари 2009 г.:

- МСФО 1 “Прилагане за първи път на Международните стандарти за финансово отчитане” (коригиран);
- МСФО 2 „Плащане на базата на акции” (коригиран);
- МСФО 8 „Оперативни сегменти”;
- МСС 1 „Представяне на финансови отчети” (ревизиран 2007 г. и коригиран);
- МСС 23 „Разходи по заеми” (ревизиран 2007 г. и коригиран);
- МСС 32 „Финансови инструменти: представяне” (коригиран);
- МСС 39 „Финансови инструменти: признаване и оценяване” (коригиран);
- КРМСФО 12 „Концесионни договори за предоставяне на услуги”;
- КРМСФО 13 „Програми за лоялни клиенти”;
- КРМСФО 14 „МСС 19 Ограничение на активите на планове с дефинирани доходи, изисквания за минимални фондове и тяхното взаимодействие”;
- КРМСФО 15 „Споразумения за строителство на недвижими имоти”;
- КРМСФО 16 “Хеджиране на нетна инвестиция в чуждестранна операция”;
- Годишни подобрения 2008 г.: СМСС публикува Подобрения на Международните стандарти за финансово отчитане 2008 г. По-голямата част от тези промени влизат в сила през отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2009 г.;
- МСФО 4 „Застрахователи договори” (коригиран);
- МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване” (коригиран);
- КРМСФО 9 „Преоценка на внедрени деривативи” (коригиран).

Съществените ефекти, както в текущия период, така и в предходни или бъдещи периоди, произтичащи от прилагането за първи път на новите изисквания във връзка с представяне, признаване и оценяване, са представени по-долу:

Прилагането на МСС 1 „Представяне на финансови отчети” (ревизиран 2007 г.) води до някои промени във формата, заглавията и представянето на определени елементи в консолидирания финансов отчет, което е свързано и с допълнителни оповестявания. Оценяването и признаването на активите, пасивите, приходите и разходите на Групата остават непроменени. Въпреки това някои елементи, които се признаваха директно в собствения капитал, сега се представят в другия всеобхватен доход, като например преоценката на имоти, машини и съоръжения. МСС 1 „Представяне на финансови отчети” (ревизиран 2007 г.) влияе върху представянето на промените в собствения капитал, принадлежащ на собствениците на предприятието майка, и въвежда консолидиран отчет за всеобхватния доход.

Прилагането на МСФО 8 „Оперативни сегменти” не е довело до промени в определените оперативни сегменти на Групата, но счетоводната политика за идентифициране на оперативни сегменти сега се базира на информацията за нуждите на вътрешно управленско отчитане, която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения. В предишните годишни и междинни консолидирани финансови отчети, сегментите бяха идентифицирани в зависимост от доминиращия източник и естеството на рисковете и ползите за Групата.

Групата е приела КРМСФО 13 „Програми за лоялни клиенти”, според който, когато стоки и услуги се продават заедно с поощрение за лоялни клиенти, договорът за продажба включва няколко елемента и вземането от клиента се разпределя между отделните компоненти на споразумението, оценени по справедлива стойност. Програмите за поощрение на лоялни клиенти, прилагани от Групата, са краткосрочни по своята същност и приемането на КРМСФО 13 „Програми за лоялни клиенти” не оказва значителен ефект върху резултатите на представените текущи или предходни периоди.

Измененията на МСФО 7 „Финансови инструменти: оповестяване” изискват допълнителни оповестявания за финансови инструменти, които се отчитат по справедлива стойност в консолидирания отчет за финансово състояние. Оценките на справедлива стойност, се категоризират в тристепенна йерархия на справедливата стойност, която отразява степента, до която те се базират на налична пазарна информация. За деривативните финансови пасиви следва да бъде представен отделен количествен анализ на сроковете за погасяване, показващ оставащите по договорите падежи, когато това е съществено за установяване на периодите, през които се очаква да възникнат парични потоци. Групата използва възможността, предоставена от преходните разпоредби на измененията, и не представя сравнителна информация във връзка с новите изисквания.

Всички останали нови стандарти, изменения и разяснения към МСФО, в сила от 1 януари 2009 г., не са пряко свързани с дейността на Групата и нямат значителен ефект върху консолидирания финансов отчет.

3.2. Стандарти, изменения и разяснения, които все още не са влезли в сила и не се прилагат от по-ранна дата от Групата

Към датата на одобрението на този консолидиран финансов отчет, някои нови стандарти, изменения и разяснения към съществуващи вече стандарти са публикувани, но не са влезли в сила и не са били приложени от по-ранна дата от Групата.

Ръководството очаква, че всички нововъведения ще бъдат включени в счетоводната политика на Групата за първия отчетен период, започващ след датата, от която те влизат в сила. Информацията относно нови стандарти, изменения и разяснения, които се очаква да имат ефект върху консолидирания финансов отчет на Групата, е представена по-долу. Публикувани са и други нови стандарти и разяснения, но не се очаква те да имат съществен ефект върху консолидирания финансов отчет на Групата.

МСФО 3 „Бизнес комбинации” (ревизиран 2008) (в сила от 1 юли 2009 г.)

Стандартът е приложен проспективно за бизнес комбинации, възникнали през отчетни периоди, започващи на или след 1 юли 2009 г. Новият стандарт въвежда промени в счетоводното отчитане на бизнес комбинации, като запазва изискването за използване на метода на покупката, и ще има значителен ефект върху отчитането на бизнес комбинации, извършени в отчетни периоди, започващи на или след 1 юли 2009 г.

МСС 27 „Консолидирани и индивидуални финансови отчети” (ревизиран 2008 г.) (в сила от 1 юли 2009 г.)

Преработеният стандарт въвежда промени в изискванията за счетоводно отчитане на загуба на контрол над дъщерно предприятие и на промени в участието на Групата в дъщерни предприятия. Тези промени ще бъдат приложени проспективно в съответствия с изискванията на преходните разпоредби и следователно не са отразени в настоящия консолидиран финансов отчет на Групата.

КРМСФО 17 „Разпределение на непарични активи на собствениците” (в сила от 1 юли 2009 г.)

Разяснението дава насоки за начина, по който предприятието следва да отчете счетоводно разпределението на активи, различни от парични средства (непарични активи), като дивиденди на собствениците си в качеството им на собственици.

КРМСФО 18 „Прехвърляне на активи от клиенти” (в сила от 1 юли 2009 г.)

Разяснението дава насоки за начина, по който предприятието следва да отчете счетоводно прехвърлянето на активи на имоти, машини и съоръжения от клиенти. Съгласно разяснението това са активи за получателя, които следва да бъдат признати по справедлива стойност към датата на прехвърлянето, като се признава приход в съответствие с МСС 18 „Приходи”.

МСФО 9 “Финансови инструменти” (в сила от 1 януари 2013 г.)

Годишни подобрения 2009 г. на МСФО (в сила от 16 април 2009 г.)

Предплащане на изискванията на минимални фондове – **Изменение на КРМСФО 14 по МСС 19 „Таван на актив по план с дефинирани доходи, изисквания за минимално финансиране и тяхното взаимодействие” (в сила от 1 януари 2011)**

Групови сделки с плащане на базата на акции, уреждани с парични средства – **Изменение на МСФО 2 “Плащане на базата на акции” (в сила от 1 януари 2010 г.)**

Изменение на МСФО 1 “Прилагане за първи път на международните стандарти за финансово отчитане”- Допълнителни изключения за прилагащите за първи път (в сила от 1 януари 2010 г.)

МСС 24 (Ревизиран 2009 г.) Оповестяване на свързани лица (в сила от 1 януари 2011 г.)

КРМСФО 19 - Погасяване на финансови пасиви с инструменти на собствения капитал (в сила от 1 юли 2010 г.)

4. Счетоводна политика

4.1. Общи положения

Най-значимите счетоводни политики, прилагани при изготвянето на този консолидиран финансов отчет, са представени по-долу.

Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципите за оценяване на всички видове активи, пасиви, приходи и разходи, съгласно МСФО. Базите за оценка са оповестени подробно по-нататък в счетоводната политика към консолидирания финансов отчет. Консолидираният финансов отчет е изготвен при спазване на принципа на действащо предприятие.

Следва да се отбележи, че при изготвянето на представения консолидиран финансов отчет са използвани счетоводни оценки и допускания. Въпреки че те са базирани на информация, предоставена на ръководството към датата на изготвяне на консолидирания финансов отчет, реалните резултати могат да се различават от направените оценки и допускания.

4.2. Представяне на консолидирания финансов отчет

Консолидираният финансов отчет е представен в съответствие с МСС 1 „Представяне на финансови отчети” (ревизиран 2007 г.). Групата прие да представя консолидирания отчет за всеобхватния доход в единен отчет.

В отчета за финансовото състояние се представят два сравнителни периода, когато Групата:

- а) прилага счетоводна политика ретроспективно;
- б) преизчислява ретроспективно позиции в консолидирания финансов отчет; или
- в) прекласифицира позиции в консолидирания финансов отчет.

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година. Ръководството на групата счита, че не е необходимо да представя сравнителна информация за втора предходна година, тъй като сравнителната информация за 2007 г. съответства на тази, която е оповестена в консолидирания финансов отчет към 31 декември 2008 г. Когато е необходимо, сравнителните данни са рекласифицирани и/или преизчислени, за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

4.3. База за консолидация

Във финансовия отчет на Групата са консолидирани финансовите отчети на предприятието-майка и всички дъщерни предприятия към 31 декември 2009 г. Дъщерните предприятия са всички предприятия, при които Групата упражнява контрол върху финансовата и оперативната им политика. Предприятието майка придобива и упражнява

контрол, като притежава повече от половината от общия брой права на глас. Всички дъщерни предприятия имат отчетен период, приключващ към 31 декември.

Нереализираните печалби и загуби от трансакции между дружества в Групата се елиминират. Когато нереализираните загуби от вътрешногрупови продажби на активи се елиминират, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата. Сумите, представени във финансовите отчети на дъщерните предприятия са коригирани, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика, прилагана от Групата.

Печалба или загуба и друг всеобхватен доход на дъщерни предприятия, които са придобити или продадени през годината, се признават от датата на придобиването, или съответно до датата на продажбата им.

Миноритарното участие представлява дялът от печалбата или загубата и нетните активи на дъщерното предприятие, които не се притежават от Групата. Ако загубата на дъщерното предприятие, отнасяща се към миноритарното участие, надвишава миноритарното участие в капитала на дъщерното предприятие, превъзвешението се отнася към мажоритарното участие, освен до степената, в която миноритарното участие има обвързващо задължение и е в състояние да покрие загубите.

4.4. Бизнес комбинации

Всички бизнес комбинации се отчитат счетоводно по метода на покупката, който включва признаване на разграничимите активи и пасиви на придобиваното предприятие, включително условните задължения, независимо дали те са били признати във финансовите отчети на придобиваното предприятие преди бизнес комбинацията. При първоначалното признаване активите и пасивите на придобитото дъщерно предприятие са включени в консолидирания отчет за финансовото състояние по тяхната справедлива стойност, която служи като база за последващо оценяване в съответствие със счетоводната политика на Групата. Репутацията се признава след определяне на всички разграничими нематериални активи и представлява превъзвешението на цената на придобиване над справедливата стойност на дела на Групата в разграничимите нетни активи на придобиваното дружеството към датата на придобиване. Всяко превъзвешение на разграничимите нетни активи над цената на придобиване се признава в печалбата или загубата непосредствено след придобиването.

4.5. Инвестиции в асоциирани предприятия

Асоциирани са тези предприятия, върху които Групата е в състояние да оказва значително влияние, но които не са нито дъщерни предприятия, нито съвместно контролирани предприятия. Инвестициите в асоциирани предприятия се признават първоначално по себестойност, а впоследствие се отчитат по метода на собствения капитал.

Придобитите инвестиции в асоциирани предприятия се отчитат по метода на покупката, както е обяснено в пояснение 4.4 по-горе. Репутация или корекции в справедливата стойност на дела на Групата в асоциираното предприятие, се включва в стойността на инвестицията.

Всички последващи промени в размера на участието на Групата в собствения капитал на асоциираното предприятие се признават в балансовата стойност на инвестицията. Промени, дължащи се на печалбата или загубата, реализирана от асоциираното предприятие, се отразяват в консолидирания отчет за доходите на ред "Резултат от инвестиции в асоциирани предприятия". Тези промени включват последваща

амортизация или обезценка на определената при придобиването справедлива стойност на активи и пасиви на асоциираното предприятие.

Промените в другия всеобхватен доход на асоциираното предприятие, както и в позиции, признати директно в собствения капитал на асоциираното предприятие, се признават съответно в другия всеобхватен доход или в собствения капитал на Групата. В случаите, в които дялът на Групата в реализираните загуби на асоциираното предприятие надвиши размера на участието ѝ в асоциираното предприятие, включително и необезпечените вземания, Групата не признава своя дял в по-нататъшните загуби на асоциираното предприятие, освен ако Групата няма поети договорни или фактически задължения или е извършила плащания от името на асоциираното предприятие. Ако впоследствие асоциираното предприятие реализира печалби, Групата признава своя дял до толкова, доколкото дялът на печалбата надвиши натрупания дял на загубите, които не са били признати по-рано.

Нереализираните печалби и загуби от трансакции между Групата и нейните асоциирани и съвместни предприятия се елиминират до размера на дела на Групата в тези предприятия. Когато се елиминират нереализирани загуби от продажби на активи, съответните активи се тестват за обезценка от гледна точка на Групата.

Сумите, отразени във финансовите отчети на асоциираните и съвместни предприятия, са преизчислени, където е необходимо, за да се осигури съответствие със счетоводната политика на Групата.

4.6. Отчитане по сегменти

Групата оперира в следните бизнес сегменти:

- производство
- финансов сектор
- транспортен сектор
- недвижими имоти
- строителен и инженерен сектор

Всеки от тези оперативни сегменти се управлява отделно, тъй като за дейност се използват различни технологии, ресурси и маркетингови подходи. Всички сделки между сегментите се осъществяват по цени на съответстващи сделки между независими страни.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 „Оперативни сегменти” Групата прилага политика на оценяване, съответстваща на политиката на оценяване, използвана в консолидирания финансов отчет.

Активите на Групата, които не се отнасят директно към дейността на някой от сегментите, не се разпределят по сегменти.

Информацията относно резултатите на отделните сегменти, която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения, не включва ефектите от единични неповтаряеми събития. Финансовите приходи и разходи се включват в резултатите на оперативните сегменти, които редовно се преглеждат от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

Не са настъпили промени в методите за оценка, използвани за определяне на печалбата или загубата на сегментите в предходни отчетни периоди. Не се прилага асиметрично разпределение между сегментите.

4.7. Сделки в чуждестранна валута

Сделките в чуждестранна валута се отчитат във функционалната валута на Групата по официалния обменен курс към датата на сделката (обявения фиксинг на Българска народна банка). Печалбите и загубите от курсови разлики, които възникват при уреждането на тези сделки и преоценяването на паричните позиции в чуждестранна валута към края на отчетния период, се признават в печалбата или загубата.

Непаричните позиции, оценявани по историческа цена в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата на сделката (не са преоценени). Непаричните позиции, оценявани по справедлива стойност в чуждестранна валута, се отчитат по обменния курс към датата, на която е определена справедливата стойност.

4.8. Приходи

Приходите включват приходи от продажба на стоки и предоставяне на услуги от всеки един бизнес сектор на Групата. Приходите от основните дейности на групата са представени в пояснение 30 Приходи от нефинансова дейност, пояснение 31 Печалба от нетекущи активи, пояснение 33 Приходи от застраховане, пояснение 35 Приходи от лихви, пояснение 37 Положителни разлики от операции с финансови инструменти.

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване плащане или възмездяване, като се отчита сумата на всички търговски отстъпки и количествени работи, направени от Групата. При замяна на сходни активи, които имат сходна цена, размяната не се разглежда като сделка, която генерира приходи.

При продажба на стоки, приходът се признава, когато са изпълнени следните условия::

- Групата е прехвърлила значителните рискове и ползи от собствеността върху стоките върху купувача;
- Групата не е запазила продължаващо участие в управлението на стоките или ефективен контрол върху тях;
- сумата на прихода може да бъде надеждно оценена;
- вероятно е икономическите изгоди от сделката да бъдат получени;
- направените разходи или тези, които предстои да бъдат направени могат надеждно да бъдат оценени.

Приходът, свързан със сделка по предоставяне на услуги, се признава, когато резултатът от сделката може надеждно да се оцени.

Оперативните разходи се признават в Отчета за всеобхватния доход в момента на ползване на услугата или към датата на тяхното възникване.

Банкова дейност

- приходи от лихви и разходи за лихви

Приходите от и разходите за лихви се признават на пропорционална времева база, с използване на метода на ефективния лихвен процент, като се амортизира разликата между сумата при първоначалното признаване на съответния актив или задължение и сумата при настъпил падеж.

За кредити, предоставени от Групата и задължения към депозанти, където лихвата се изчислява ежедневно като се прилага договорения лихвен процент към неиздължената

сума на кредита, ефективният лихвен процент се приема за приблизително равен на договорения, поради естеството на договорните отношения.

Натрупаните лихви в резултат на притежаване на ценни книжа за търгуване или за продажба се отчитат като приходи от лихви. Приходите от лихви включват сумата на амортизацията на дисконта, премията или друга разлика между началната отчетна сума на дълговите ценни книжа и сумата им на падежа.

При придобиване на лихвоносна инвестиция, натрупаната към момента на придобиването лихва се отчита като вземане.

- такси и комисиони

Таксите и комисионите се състоят основно от такси за разплащателни операции в лева и чуждестранна валута, такси за отпускане и управление на кредити, за откриване на акредитиви и издаване на гаранции. Таксите и комисионите се начисляват, когато са заработени или дължими.

Комисионите, възникващи от сделки в чуждестранна валута се признават в отчета за всеобхватния доход при получаването им. Таксите и комисионите за отпускане и управление на кредити, когато са част от ефективния им доход, се разсрочват чрез амортизирането им за срока на действие на кредита и се признават като текущ финансов приход през този период чрез корекция на ефективния лихвен доход.

Застрахователна дейност

Признаването като приход на премията по общо застраховане е на база сумата, дължима от застрахованото (застраховащото) лице за целия период на покритие, която застрахователят има право да получи по силата на сключени през отчетния период застрахователни договори, и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период.

Презастрахователните премии от активно презастраховане се признават като приход на база дължимите през отчетния период премии от цеденти по силата на презастрахователни договори.

В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премията се признава като приход.

В отстъпените премии на презастрахователи по общо застраховане се включват дължимите премии на презастрахователи по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори по пряко застраховане и активно презастраховане. Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на баланса, се отразяват като задължение.

Сумите, които подлежат на възстановяване от презастрахователи във връзка с изплатените през същия период претенции от застрахователя, се отчитат като дял на презастрахователите и в случаите, когато уреждането на взаимоотношенията с презастрахователите е в следващ отчетен период.

В случаите на съзастраховане само частта на застрахователя от общата сума на премията се признава като приход.

В отстъпените премии към презастрахователи се включват дължимите през отчетния период премии на презастрахователите по силата на презастрахователни договори във връзка с презастраховане на рискове по сключени през отчетния период договори, както и презастраховане на рискове, относими към премийни периоди с начало през отчетния период.

Отчетените презастрахователни премии, които не са платени към датата на отчета за финансовото състояние, се отразяват като задължение.

Сумите, които подлежат на възстановяване от презастрахователи във връзка с изплатените през същия период претенции от застрахователя, се отчитат като дял на презастрахователите и в случаите, когато уреждането на взаимоотношенията с презастрахователите е в следващ отчетен период.

Авиационна дейност

Приходите от продажба на самолетни билети се признават при реално извършване на превоза на пътници. Към 31.12.2009 г. по издадени FIM-ове са отразени като приход приблизително 95% от стойността на FIM-а, а останалата стойност е отразена като разчет /провизия за FIM/. Съгласно ИАТА резолюции 735d и 735e документа FIM се използва при прекъсване на полета или при недоброволно премаршрутиране. По правило гл. А2 т. 2.6.1 на RAM (Revenue Accounting Manual) при разчет с FIM приемащата страна задължава издателя на FIM с приложимата пълна еднопосочна тарифа за съответните двойки градове, където е извършено пътуването. В един FIM могат да се включат много билети и задължението следва да бъде отразено по тарифата, валидна за датата на пътуване на всеки пътник. След получаване на входящата фактура приемащата авиокомпания има право според гл. А2 т. 2.6.2 и А10 4.1. на RAM в рамките на шест месеца от датата на издаване на фактурата да направи редebит на база прорейтната стойност. При получаване на редebитната фактура се закрива възникналия разчет. При изтичане на шестмесечния срок за възражения /редebити/, непредадените суми се признават за приход.

Пенсионноосигурителна дейност

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване възнаграждение. Приход се признава при изпълнението на услугата или при прехвърлянето на риска върху клиента. Пенсионните дружества на Групата признават като приходи таксите от Доброволния пенсионен фонд (ДПФ), Универсалния пенсионен фонд (УПФ) и Професионалния пенсионен фонд (ППФ).

Здравноосигурителна дейност

Приходите се оценяват по справедлива стойност на полученото или подлежащото на получаване плащане или възмездяване. Приход се признава при изпълнението на услугата или при прехвърлянето на риска на клиента. Здравноосигурителното дружество признава като приход премията по здравноосигурителни договори на база сумата дължима от здравноосигуреното лице или осигуряващия за целия период на покритие, която осигурителят има право да получи по силата на сключени през отчетния период здравноосигурителни договори и в случаите, когато периодът на покритие обхваща изцяло или отчасти следващ отчетен период. Сключените здравноосигурителни договори, в зависимост от възможността да останат в сила за продължителен период, се делят на дългосрочни и краткосрочни. Краткосрочните договори осигуряват здравноосигурителна защита за фиксиран период и предоставят възможност да се коригират условията по договора в края на всеки договорен период като например сумата на здравноосигурителната премия или обхвата на покритието. Срещу признатите като приход здравноосигурителни премии съгласно ЗОТП се формират здравноосигурителни резерви, които в достатъчна степен да поемат съответните рискове по здравноосигурителните пакети.

Когато по силата на здравноосигурителен договор премията са дължими на вноски, всяка предстояща сума за получаване към датата на отчета за финансовото състояние и призната като приход се отразява като вземане.

4.9. Оперативни разходи

Оперативните разходи се признават в печалбата или загубата при ползването на услугите или на датата на възникването им.

4.10. Разходи за лихви и разходи по заеми

Разходите за лихви се отчитат текущо по метода на ефективния лихвен процент.

Разходите по заеми основно представляват лихви по заемите на Групата. Всички разходи по заеми, които директно могат да бъдат отнесени към закупуването, строителството или производството на един отговарящ на условията актив, се капитализират през периода, в който се очаква активът да бъде завършен и приведен в готовност за използване или продажба. Останалите разходи по заеми следва да се признават като разход за периода, в който са възникнали, в отчета за доходите на ред „Разходи за лихви”.

4.11. Репутация

Репутацията представлява превишението на стойността на придобиване в бизнес комбинация над справедливата стойност на дела на Групата в придобитите разграничени нетни активи (вж. Пояснение 4.4). Репутацията се оценява по стойност на придобиване, намалена с натрупаните загуби от обезценка (вж. пояснение 4.15 за информацията относно тестовете за обезценка).

4.12. Нематериални активи

Нематериалните активи включват търговски марки, лицензи и патенти, програмни продукти, връзки с клиенти, продукти от развойна дейност, активи по проучване и оценка на минерални ресурси и други. Те се отчитат по цена на придобиване, включваща всички платени мита, невъзстановими данъци и направените преки разходи във връзка с подготовка на актива за експлоатация. При придобиване на нематериален актив в резултат на бизнес комбинация себестойността му е равна на справедливата стойност в деня на придобиването.

Последващото оценяване се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в отчета за доходите за съответния период.

Последващите разходи, които възникват във връзка с нематериалните активи след първоначалното им признаване, се признават в отчета за доходите за периода на тяхното възникване, освен ако благодарение на тях активът може да генерира повече от първоначално предвидените бъдещи икономически ползи и когато тези разходи могат надеждно да бъдат оценени и отнесени към актива. Ако тези условия са изпълнени, разходите се добавят към себестойността на актива.

Остатъчната стойност и полезният живот на нематериалните активи се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Амортизацията се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен срок на годност на отделните активи, както следва:

- софтуер 2-5 години
- права върху собственост 5-7 години

Разходите за амортизация са включени в отчета за всеобхватния доход като Амортизация на нефинансови активи, част от ред Разходи за нефинансова дейност и Административни разходи.

Печалбата или загубата от продажбата на нематериални активи се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на активите и се отразява в отчета за доходите на ред „Печалба/(Загуба) от продажба на нетекущи активи”.

4.13. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията се оценяват първоначално по себестойност, включваща цената на придобиване, както и всички преки разходи за привеждането на актива в работно състояние.

Последващото оценяване на имоти, машини и съоръжения се извършва по цена на придобиване, намалена с натрупаните амортизации и загуби от обезценка. Направените обезценки се отчитат като разход и се признават в отчета за доходите за съответния период.

Последващите разходи, свързани с определен актив от имоти, машини и съоръжения, се прибавят към балансовата сума на актива, когато е вероятно Групата да има икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената ефективност на съществуващия актив. Всички други последващи разходи се признават за разход за периода, в който са направени.

Остатъчната стойност и полезният живот на имоти, машини и съоръжения се преценяват от ръководството към всяка отчетна дата.

Имоти, машини и съоръжения, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират на база на очаквания полезен срок на годност, определен посредством сравнение с подобни собствени активи на Групата, или на база на лизинговия договор, ако неговият срок е по-кратък.

Амортизацията на имоти, машини и съоръжения се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на отделните групи активи, както следва:

• Сгради	25 години
• Машини	3-5 години
• Съоръжения	от 4 до 25 години
• Транспортни средства	от 4 до 10 години
• Летателни апарати	10 години
• Двигатели	3-5 години
• Кораби	30 години
• Стопански инвентар	7 години
• Други	7 години

Печалбата или загубата от продажбата на имоти, машини и съоръжения се определя като разлика между постъпленията от продажбата и балансовата стойност на актива и се признава в отчета за доходите на ред „Печалба/(загуба) от продажба на нетекущи активи”.

4.14. Отчитане на лизинговите договори

Като лизингополучател

В съответствие с изискванията на МСС 17 „Лизинг“ правата за разпореждане с актива се прехвърлят от лизингодателя върху лизингополучателя в случаите, в които лизингополучателят понася съществените рискове и изгоди, произтичащи от собствеността върху наетия актив.

При сключване на договор за финансов лизинг активът се признава в консолидирания отчет за финансовото състояние на лизингополучателя по по-ниската от двете стойности – справедливата стойност на наетия актив и настоящата стойност на минималните лизингови плащания плюс непредвидени плащания, ако има такива. В консолидирания отчет за финансовото състояние се отразява и съответното задължение по финансов лизинг, независимо от това дали част от лизинговите плащания се дължат авансово при сключване на договора за финансов лизинг.

Впоследствие лизинговите плащания се разпределят между финансов разход и намаление на неплатеното задължение по финансов лизинг.

Активите, придобити при условията на финансов лизинг, се амортизират в съответствие с изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ или МСС 38 „Нематериални активи“.

Лихвената част от лизинговата вноска представлява постоянен процент от непогасеното задължение и се признава в печалбата или загубата за периода на лизинговия договор.

Всички останали лизингови договори се считат за оперативни лизингови договори. Плащанията по оперативен лизингов договор се признават като разходи по линейния метод за срока на споразумението. Разходите, свързани с оперативния лизинг, напр. разходи за поддръжка и застраховки, се признават в печалбата или загубата в момента на възникването им.

Като лизингодател

Активите, отдадени по оперативни лизингови договори, се отразяват в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се амортизират в съответствие с амортизационната политика, възприета по отношение на подобни активи на Групата, и изискванията на МСС 16 „Имоти, машини и съоръжения“ или МСС 38 „Нематериални активи“. Доходът от оперативни лизингови договори се признава директно като приход в консолидирания отчет за доходите за съответния отчетен период.

Активите, отдадени при условията на финансови лизингови договори, се отразяват в отчета за финансово състояние на Групата като вземане, равно на нетната инвестиция в лизинговия договор. Доходът от продажба на активите се включва в консолидирания отчет за доходите за съответния период. Признаването на финансовия приход се основава на модел, отразяващ постоянен периодичен процент на възвращаемост върху остатъчната нетна инвестиция.

4.15. Тестове за обезценка на нематериални активи и имоти, машини и съоръжения

При изчисляване размера на обезценката Групата дефинира най-малката разграничима група активи, за която могат да бъдат определени самостоятелни парични потоци (единица, генерираща парични потоци). В резултат на това някои от активите подлежат на тест за обезценка на индивидуална база, а други - на база на единица, генерираща парични потоци.

Всички активи и единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка поне веднъж годишно. Всички други отделни активи или единици, генериращи парични потоци, се тестват за обезценка, когато събития или промяна в обстоятелствата индикират, че тяхната балансова стойност не може да бъде възстановена.

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци. Данните, използвани при тестването за обезценка, се базират на последния одобрен бюджет на Групата, коригиран при необходимост с цел елиминиране на ефекта от бъдещи реорганизации и значителни подобрения на активи. Дисконтовите фактори се определят за всяка отделна единица, генерираща парични потоци, и отразяват съответния им рисков профил, оценен от ръководството на Групата.

Загубите от обезценка на единица, генерираща парични потоци, се посочват в намаление на балансовата сума на активите от тази единица. За всички активи на Групата ръководството преценява последващо дали съществуват индикации за това, че загубата от обезценка, призната в предходни години, може вече да не съществува или да е намалена. Обезценка, призната в предходен период, се възстановява, ако възстановимата стойност на единицата, генерираща парични потоци, надвишава нейната балансова стойност.

4.16. Инвестиционни имоти

Групата отчита като инвестиционни имоти сгради, които се държат за получаване на приходи от наем и/или за увеличение на капитала, по модела на цената на придобиване.

Инвестиционните имоти се оценяват първоначално по себестойност, включваща покупната цена и всички разходи, които са пряко свързани с инвестиционния имот, например хонорари за правни услуги, данъци по прехвърляне на имота и други разходи по сделката.

След първоначалното им признаване инвестиционните имоти се отчитат по тяхната себестойност, намалена с всички натрупани амортизации и загуби от обезценка.

Последващите разходи, свързани с инвестиционни имоти, които вече са признати в консолидирания финансов отчет на Групата, се прибавят към балансовата стойност на имотите, когато е вероятно Групата да получи бъдещи икономически ползи, надвишаващи първоначално оценената стойност на съществуващите инвестиционни имоти. Всички други последващи разходи се признават за разход в периода, в който са възникнали.

Групата отписва инвестиционните си имоти при продажбата им или при трайното им изваждане от употреба, в случай че не се очакват никакви икономически изгоди от тяхното освобождаване. Печалбите или загубите, възникващи от изваждането им от употреба или тяхната продажба, се признават в консолидирания отчет за доходите и се определят като разлика между нетните постъпления от освобождаването на актива и балансовата му стойност.

Амортизацията на инвестиционните имоти се изчислява, като се използва линейният метод върху оценения полезен живот на сградите, който е 25 години.

Приходите от наем и оперативните разходи, свързани с инвестиционни имоти, се представят в отчета за всеобхватния доход съответно на ред „Приходи от нефинансова дейност” и ред „Разходи за нефинансова дейност”, и се признават, както е описано в пояснение 4.8 и пояснение 10.

4.17. Активи по проучване и оценка на минерални ресурси

Проучването и оценката на минералните ресурси за Групата, се отнася до проучване и оценка на суров нефт и природен газ. След придобиване на право за проучване и оценка всички разходи, свързани с този процес, се капитализират първоначално по разходоопределящи звена – конкретен „Блок”.

Групата признава като активи по проучване и оценка всички пряко свързани разходи, доколкото те са свързани със специфични дейности по проучване и оценка, които може да се отнесат директно към точно определена площ за проучване „Блок”, за която Групата е получила права от съответните държавни институции. Такива разходи включват най-малко следните видове:

- Придобиване на права за проучвания
- Топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания
- Проучвателни сондажи
- Вземане на проби за анализ
- Дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси.

Всички разходи, направени преди получаването на права за проучване и оценка се отнасят в печалбата или загубата за периода, в който са възникнали.

Активите по проучване и оценка на минерални ресурси могат да бъдат класифицирани като:

- Разрешения за търсене и проучване, издадени от МОСВ и МИЕ, съгласно Закона за подземните богатства и свързаните с тях такси;
- Всички разходи за топографски, геологически, геохимически и геофизични изследвания, проучвателни сондажи, изкопни работи, вземане на проби за анализ и други дейности, свързани с оценяване техническата изпълнимост и търговската приложимост на добиването на минерални ресурси, както и други разходи за проучване и оценка, които са направени за конкретна площ, за която Групата притежава разрешение за проучване. Тези разходи включват и разходите за възнаграждение на персонала, материали и използвано гориво, снабдителни разходи и плащания направени към доставчици.

Разходите по проучване и оценка на минерални ресурси се капитализират и представят като нематериални активи до момента, до който не бъде доказана възможността или невъзможността за техническа изпълнимост и търговска приложимост на минералния ресурс. След доказване на техническа изпълнимост и търговска приложимост на открития минерален ресурс, разходите по проучване и оценка се трансформират към „Имоти, машини и съоръжения”.

Активите по проучване и оценка се преглеждат технически, финансово и на управленско ниво поне веднъж годишно с цел потвърждаване на намерението за продължаване на проучвателните дейности и извличане на ползи от направеното откритие, както и за наличие на индикации за обезценка. В случай, че Групата няма намерение да продължава проучвателните дейности или има индикации за обезценка, разходите се отписват.

Оценяването на активите по проучване и оценка на минерални ресурси при тяхното първоначално признаване в баланса е по себестойност. Елементите на себестойността включват операции по проучване и оценяване.

“Операции по проучване” – означава операциите с цел проучване на акумулация от петрол. Това включва, без да се ограничава до, геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи, изучавания и изследвания, както и сондиране, удълбочаване, напускане или обсаждане и перфориране, както и изпитване на търсеци сондажи за откриването на петрол, и покупката, наемането или придобиването на такива суровини, материали, оборудване за тези дейности, каквито могат да бъдат включени в одобрените годишни работни проекти и бюджети.

“Операции по оценяване” – означава работите по оценяване (част от проучването) и работна програма за оценяване, изпълнявана след открития, с цел окупторяване на природния резервоар, към който се отнася откритието по отношение на дебелина и латерално разпространение, и оценяване на извлекаемите количества в него, и следва да включва, без да се ограничава от геоложки, геофизични, фотографски, геохимични и други анализи.

4.18. Финансови инструменти

Финансовите активи и пасиви се признават, когато Групата стане страна по договорни споразумения, включващи финансови инструменти.

Финансов актив се отписва, когато се загуби контрол върху договорните права, които съставляват финансовия актив, т.е. когато са изтекли правата за получаване на парични потоци или е прехвърлена значимата част от рисковете и изгодите от собствеността.

Финансов пасив се отписва при неговото погасяване, изплащане, при анулиране на сделката или при изтичане на давностния срок.

При първоначално признаване на финансов актив и финансов пасив Групата ги оценява по справедлива стойност плюс разходите по транзакцията с изключение на финансовите активи и пасиви, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се признават първоначално по справедлива стойност.

Финансовите активи се признават на датата на сделката.

Финансовите активи и финансовите пасиви се оценяват последващо, както е посочено по-долу.

4.18.1. Финансови активи

С цел последващо оценяване на финансовите активи, с изключение на хеджиращите инструменти, те се класифицират в следните категории:

- кредити и вземания;
- финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата;

- инвестиции, държани до падеж;
- финансови активи на разположение за продажба.

Финансовите активи се разпределят към отделните категории в зависимост от целта, с която са придобити. Категорията на даден финансов инструмент определя метода му на оценяване и дали приходите и разходите се отразяват в печалбата или загубата или в другия всеобхватен доход на Групата. Всички финансови активи с изключение на тези, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, подлежат на тест за обезценка към датата на консолидирания финансов отчет. Финансовите активи се обезценяват, когато съществуват обективни доказателства за това. Прилагат се различни критерии за определяне на загубата от обезценка в зависимост от категорията на финансовите активи, както е описано по-долу.

Всички приходи и разходи, свързани с притежаването на финансови инструменти, се отразяват в печалбата или загубата при получаването им, независимо от това как се оценява балансовата стойност на финансовия актив, за който се отнасят, и се представят в консолидирания отчет за доходите на ред „Финансови разходи”, „Финансови приходи” или „Други финансови позиции” с изключение на загубата от обезценка на търговски вземания, която се представя на ред „Други разходи”.

Кредити и вземания

Кредити и вземания, възникнали първоначално в Групата, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани плащания, които не се търгуват на активен пазар. Кредитите и вземанията последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, намалена с размера на обезценката. Всяка промяна в стойността им се отразява в печалбата или загубата за текущия период. Парите и паричните еквиваленти, търговските и по-голямата част от други вземания на Групата спадат към тази категория финансови инструменти. Дисконтиране не се извършва, когато ефектът от него е незначителен.

Значими вземания се тестват за обезценка поотделно, когато са просрочени към датата на консолидирания финансов отчет или когато съществуват обективни доказателства, че контрагентът няма да изпълни задълженията си. Всички други вземания се тестват за обезценка по групи, които се определят в зависимост от индустрията и региона на контрагента, както и от други кредитни рискове, ако съществуват такива. В този случай процентът на обезценката се определя на базата на исторически данни относно непогасени задължения на контрагенти за всяка идентифицирана група. Загубата от обезценка на търговските вземания се представя в консолидирания отчет за всеобхватния доход като Други разходи, включени в Разходи за нефинансова дейност.

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата, са активи, които са държани за търгуване или са определени при първоначалното им признаване като финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата. Всички деривативни финансови активи, освен ако не са специално определени като хеджиращи инструменти, попадат в тази категория. Активите от тази категория се оценяват по справедлива стойност, чиито изменения се признават в печалбата или загубата. Всяка печалба или загуба, произтичаща от деривативни финансови инструменти, е базирана на промени в справедливата стойност, която се определя от транзакции на активен пазар или посредством оценъчни методи при липсата на активен пазар.

Инвестиции, държани до падеж

Инвестиции, държани до падеж, са недеривативни финансови инструменти с фиксирани или определяеми плащания и определена дата на падежа, различни от кредити и вземания. Инвестициите се определят като държани до падеж, ако намерението на ръководството на Групата е да ги държи до настъпване на падежа им. Инвестициите, държани до падеж, последващо се оценяват по амортизирана стойност чрез метода на ефективната лихва. При наличието на обективни доказателства за обезценка на инвестицията на базата на кредитен рейтинг, финансовите активи се оценяват по настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци. Всички промени в преносната стойност на инвестицията, включително загубата от обезценка, се признават в печалбата или загубата.

Финансови активи на разположение за продажба

Финансови активи на разположение за продажба са недеривативни финансови активи, които или са определени като финансови активи на разположение за продажба, или не спадат към нито една от останалите категории финансови активи. Финансовите активи от тази категория последващо се оценяват по справедлива стойност с изключение на тези, за които няма котировки на пазарната цена на активен пазар и чиято справедлива стойност не може да бъде надеждно определена. Последните се оценяват по амортизирана стойност по метода на ефективния лихвен процент или по себестойност, в случай че нямат фиксиран падеж. Промените в справедливата им стойност се отразяват в другия всеобхватен доход и се представят в съответния резерв в консолидирания отчет за собствения капитал, нетно от данъци, с изключение на загубите от обезценка и валутни курсови разлики на парични активи, които се признават в печалбата или загубата. Когато финансов актив на разположение за продажба бъде продаден или обезценен, натрупаните печалби и загуби, признати в другия всеобхватен доход, се прекласифицират от собствения капитал в печалбата или загубата за отчетния период и се представят като прекласифицираща корекция в другия всеобхватен доход. Лихви, изчислени по метода на ефективната лихва, и дивиденди се признават в печалбата или загубата на ред „Финансови приходи“. Възстановяването на загуби от обезценка се признава в другия всеобхватен доход с изключение на загубите от обезценка на дългови финансови инструменти, чието възстановяване се признава в печалбата или загубата, само ако то е обективно свързано със събитие, настъпило след момента на признаване на обезценката.

Обезценки за несъбираемост във връзка с банковата дейност на Групата

Финансовите активи се обезценяват при наличие на индикация за обезценка: има информация за финансови затруднения; има реални договорни нарушения; извършено е реструктуриране на дълга; изключване от фондовата борса на ценните книжа.

Финансовите активи, държани за търгуване, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет, доколкото наличието на обезценка не е намерило отражение в извършената преоценка към датата на годишния финансов отчет. При наличие на условия за обезценка се определя възстановимата стойност на финансовите активи. При условие, че очакваната възстановима стойност на финансовите активи е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка, като отчетната стойност на финансовите активи се намалява до очакваната им възстановима стойност. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаление на стойността на финансовите активи.

Финансовите активи, държани за продажба и отчитани по справедлива стойност, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет, доколкото наличието на обезценка не е намерило отражение в извършената преоценка към датата на годишния консолидиран финансов отчет. При наличие на условия за обезценка се определя тяхната възстановима стойност. При условие, че очакваната възстановима стойност на финансовите активи е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка, както следва:

- при условие, че към момента на обезценката няма формиран преоценъчен резерв – разликата между отчетната стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовите активи;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-малък от размера на обезценката – в този случай с частта от обезценката до размера на преоценъчния резерв се намалява отчетната стойност на активите и размера на преоценъчния резерв /който остава с нулева стойност/. Останалата част от обезценката се отнася като текущ финансов разход и намаление на отчетната стойност на активите;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е отрицателна величина – разликата между балансовата стойност и очакваната възстановима стойност се отразява като текущ финансов разход и намаляване стойността на финансовия актив, а отрицателната величина на преоценъчния резерв се прехвърля и намира отражение в текущите финансови разходи;
- при условие, че към момента на обезценката има формиран преоценъчен резерв, който е положителна величина и е по-голям от размера на обезценката – в този случай с размера на обезценката се намалява стойността на инвестицията и размера на преоценъчния резерв.

Финансовите активи, държани до настъпване на падеж, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за притежавани ценни книжа, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. При условие, че сегашната стойност на бъдещите парични потоци на ценните книжа, е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаляване на стойността на ценните книжа. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в отчета за всеобхватния доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината.

Кредитите и авансите, възникнали първоначално в Групата с фиксиран падеж, се проверяват за наличие на обезценка във връзка с изготвянето на годишния консолидиран финансов отчет. Обезценките за несъбираемост за предоставени от Групата кредити, отчетени по амортизирана стойност, се определят като разлика между отчетната стойност и сегашната стойност на бъдещите парични потоци, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент, ако това е необходимо. Ръководството определя очакваните бъдещи парични потоци след преглед на индивидуалните кредитополучатели, кредитните експозиции и други оказващи влияние фактори. При условие, че сегашната стойност на

бъдещите парични потоци на кредитите е по-ниска от отчетната им стойност, се извършва обезценка. Разликата се отчита като текущ финансов разход и намаляване на стойността на кредитите. Намаляването на обезценките за несъбираемост се отчита в отчета за всеобхватния доход за съответния период. Възстановени суми, отписани преди това, се приемат за приход чрез намаляване на обезценките за несъбираемост за годината. Несъбираемите кредити и аванси, които не могат да бъдат възстановени се отписват и се нетират от акумулираната обезценка за несъбираемост. Тези кредити се отписват след приключване на всички необходими правни процедури и след като сумата на загубата е окончателно определена.

Групата е възприела методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити базирана на МСФО и в съответствие с изискванията на банковото законодателство в България. Групата класифицира кредитите в няколко групи. Извън групата на редовните кредити се прилагат проценти, надвишаващи минимално изискваните от регулациите, като с тези проценти се намаляват договорните парични потоци с цел определяне на очакваните парични потоци, които след това се дисконтират с ефективния лихвен процент, както е посочено по-горе. Други специфични изисквания на регулациите са свързани с условия за прекласифициране на нередовни кредити обратно в групата на редовните и признаване на ликвидни обезпечения за целите на определяне на провизиите за обезценка на кредити.

Сумата на загубите, които не са конкретно идентифицирани, но на база предходен опит могат да бъдат очаквани за група от кредити с подобни рискови характеристики, също се начисляват като разход за провизии и намаляват отчетната стойност на кредитите. Загубите се оценяват на базата на исторически опит, кредитния рейтинг на клиентите и икономическата среда, в която са поставени кредитополучателите.

4.18.2. Финансови пасиви

Финансовите пасиви на Групата включват банкови и други заеми и овъдрафти, търговски и други задължения и задължения по финансов лизинг.

Финансовите пасиви се признават, когато съществува договорно задължение за плащане на парични суми или друг финансов актив на друго предприятие или договорно задължение за размяна на финансови инструменти с друго предприятие при потенциално неблагоприятни условия. Всички разходи, свързани с лихви, и промени в справедливата стойност на финансови инструменти, ако има такива, се признават в печалбата или загубата на ред „Разходи за лихви”, „Приходи от лихви” или Други финансови приходи/(разходи).

Финансовите пасиви се оценяват последващо по амортизирана стойност, като се използва методът на ефективната лихва, с изключение на финансови инструменти, държани за търгуване или определени за оценяване по справедлива стойност в печалбата или загубата, които се оценяват по справедлива стойност с отчитане на промените в печалбата или загубата.

Банковите и други заеми са взети с цел дългосрочно и краткосрочно подпомагане на дейността на Групата. Те са отразени в отчета за финансовото състояние на Групата, нетно от разходите по получаването на заемите. Финансови разходи като премия, платима при уреждане на дълга или обратното му изкупуване, и преки разходи по сделката се отнасят в отчета за всеобхватния доход на принципа на начислението, като се използва методът на ефективния лихвен процент, и се прибавят към преносната стойност на

финансовия пасив до степента, в която те не се уреждат към края на периода, в който са възникнали.

Търговските задължения се признават първоначално по номинална стойност и впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, намалена с плащания по уреждане на задължението.

Дивидентите, платими на акционерите, се признават, когато дивидентите са одобрени на общото събрание на акционерите.

4.19. Деривативи

Деривативите се отчитат по справедлива стойност и се признават в отчета за финансовото състояние като деривативи за търгуване. Справедливата стойност на деривативите се основава на пазарната цена или сходни модели за оценка. Деривативите активи се представят като част от финансовите активи държани за търгуване, а деривативите пасиви се представят като част от други задължения. Промяната в справедливата стойност на дериватите за търгуване се признава като част от нетния приход от търговски операции в отчета за всеобхватния доход.

4.20. Вземания и задължения по споразумения за обратно изкупуване

Вземанията и задълженията по споразумения за обратно изкупуване се отчитат по цена на придобиване, която е равна на справедливата стойност на пласираните/привлечените от Групата средства, обезпечени със стойността на ценните книжа. Дължимите лихви за предоставеното/полученото финансиране за срока на споразумението се осчетоводяват и признават като приходи/разходи за лихви в периода на възникването им.

4.21. Справедлива стойност на финансовите активи и пасиви

МСФО 7 “Финансови инструменти: Оповестяване”, изисква в бележките към финансовите отчети да се оповести информация за справедливата стойност на финансовите активи и пасиви. За тази цел справедливата стойност се дефинира като стойността, за която един актив може да бъде заменен или едно задължение уредено при директна сделка между информирани и желаещи осъществяването на сделката страни.

Политиката на Групата е да оповестява информация за справедливата стойност на тези активи и пасиви, за които има налична пазарна информация и чиято справедлива стойност е съществено различна от отчетената стойност. Справедливата стойност на паричните средства и паричните еквиваленти, депозитите и кредитите, предоставени от Групата, другите вземания, депозитите, заемите и другите краткосрочни задължения се доближава до балансовата стойност, в случай, че падежът им ще настъпи в по-кратък период от време. В момента не съществува достатъчен пазарен опит, стабилен и ликвиден пазар за покупки и продажби на кредити и някои други финансови активи и пасиви, за които няма публикувана пазарна информация. Съответно, тяхната справедлива стойност не може да се определи надеждно. Според ръководството, при съществуващите обстоятелства, отчетените възстановими стойности на финансовите активи и пасиви са най-достовърни и полезни за целите на финансовия отчет.

За признатите в отчета за финансово състояние активи и пасиви по справедлива стойност, Групата оповестява за всеки клас финансови инструменти нивото в йерархията на справедливите стойности, към което оценките на справедливата стойност са

категоризирани в цялостния им обхват, всяко значимо прехвърляне между ниво 1 и ниво 2 от йерархията на справедливите стойности и причините за него, както и равнение от началните към крайните салда за оценките подлежащи на ниво 3.

Йерархия на справедлива стойност

Групата използва следната йерархия за определяне и оповестяване на справедливата стойност на финансовите инструменти чрез оценителска техника:

- Ниво 1: котирани (некоригирани) цени на активни пазари за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2: други техники, за които цялата входяща информация, която има съществен ефект върху отчетената справедлива стойност, подлежи на наблюдение или пряко, или косвено;
- Ниво 3: техники, които използват входяща информация, която има съществен ефект върху отразената справедлива стойност, които не се базират на подлежащи на наблюдение пазарни данни.

4.22. Провизии за кредитни ангажменти

Размерът на провизии за гаранции и други задбалансови кредитни ангажменти се признава за разход и пасив, когато Групата има текущи правни или конструктивни задължения, които са възникнали в резултат на минало събитие и когато е вероятно определен поток, включващ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължението и може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението. Всички загуби в резултат от признаване на провизии за задължения се отнасят в отчета за всеобхватния доход за съответния период.

4.23. Материални запаси

Материалните запаси включват материали, продукция, незавършено производство и стоки. В себестойността на материалните запаси се включват директните разходи по закупуването или производството им, преработката и други преки разходи, свързани с доставката им, както и част от общите производствени разходи, определена на базата на нормален производствен капацитет. Финансовите разходи не се включват в стойността на материалните запаси. Към края на всеки отчетен период материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността им и тяхната нетна реализуема стойност. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност се признава като разход за периода на обезценката.

Нетната реализуема стойност представлява очакваната продажна цена на материалните запаси, намалена с очакваните разходи по продажбата. В случай че материалните запаси са били вече обезценени до нетната им реализуема стойност и в последващ отчетен период се окаже, че условията довели до обезценката не са вече налице, то се възприема новата им нетна реализуема стойност. Сумата на възстановяването може да бъде само до размера на балансовата стойност на материалните запаси преди обезценката. Сумата на обратно възстановяване на стойността на материалните запаси се отчита като намаление на разходите за материали за периода, в който възниква възстановяването.

Групата определя разходите за материални запаси, като използва метода среднопретеглена стойност.

При продажба на материалните запаси тяхната балансова стойност се признава като разход в периода, в който е признат съответният приход.

4.24. Данъци върху дохода

Разходите за данъци, признати в печалбата или загубата, включват сумата на отсрочените и текущи данъци, които не са признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал.

Текущите данъчни активи и/или пасиви представляват тези задължения към или вземания от данъчните институции, отнасящи се за текущи или предходни отчетни периоди, които не са платени към датата на финансовия отчет. Текущият данък е дължим върху облагаемия доход, който се различава от печалбата или загубата във финансовите отчети. Изчисляването на текущия данък е базиран на данъчните ставки и на данъчните закони, които са в сила към края на отчетния период.

Отсрочените данъци се изчисляват по пасивния метод за всички временни разлики между балансовата стойност на активите и пасивите и тяхната данъчна основа. Отсрочен данък не се предвижда при първоначалното признаване на актив или пасив, освен ако съответната транзакция не засяга данъчната или счетоводната печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви не се дисконтират. При тяхното изчисление се използват данъчни ставки, които се очаква да бъдат приложими за периода на реализацията им, при условие че те са влезли в сила или е сигурно, че ще влезнат в сила, към края на отчетния период.

Отсрочените данъчни пасиви се признават в пълен размер.

Отсрочени данъчни активи се признават, само ако съществува вероятност те да бъдат усвоени чрез бъдещи облагаеми доходи. Относно преценката на ръководството за вероятността за възникване на бъдещи облагаеми доходи, чрез които да се усвоят отсрочени данъчни активи, вижте пояснение 4.37.

Отсрочени данъчни активи и пасиви се компенсират, само когато Групата има право и намерение да компенсира текущите данъчни активи или пасиви от същата данъчна институция.

Промяната в отсрочените данъчни активи или пасиви се признава като компонент от данъчния приход или разход в печалбата или загубата, освен ако те не са свързани с позиции, признати в другия всеобхватен доход или директно в собствения капитал, при което съответният отсрочен данък се признава в другия всеобхватен доход или в собствения капитал.

4.25. Пари и парични еквиваленти

Парични средства и парични еквиваленти, за целите на съставяне на отчета за паричните потоци, включват паричните средства, салдата по сметките в Централната банка (БНБ) и ностро сметките, които представляват разплащателни сметки в други банки без ограничения при използването им, както и предоставени ресурси, кредити и аванси на други банки с падеж до 3 месеца.

4.26. Собствен капитал, резерви и плащания на дивиденди

Акционерният капитал на Групата отразява номиналната стойност на емитираните акции.

Премийният резерв включва премии, получени при емитиране на собствен капитал. Всички разходи по сделки, свързани с емитиране на акции, са приспаднати от внесения капитал.

Когато дъщерни дружества на Групата купуват акции на дружеството-майка на Групата (изкупени собствени акции), платеното възнаграждение, включително всички присъщи такси, се намалява от собствения капитал на Групата, докато акциите не бъдат продадени извън Групата. В случай че такива акции се продадат извън Групата, полученото възнаграждение, нетно от необходимо присъщите такси, се включва в собствения капитал.

Другите резерви са формирани на база изискванията на Търговския закон за формиране на законови резерви.

Неразпределената печалба включва натрупаните печалби и непокрити загуби от минали периоди.

Всички трансакции със собствениците на Групата са представени отделно в отчета за собствения капитал.

4.27. Осигурителни и пенсионни договори

Пенсионноосигурителното дружество на Групата управлява и представлява три пенсионни фонда за допълнително пенсионно осигуряване – Доброволен, Професионален и Универсален.

Доброволен пенсионен фонд извършва допълнително доброволно пенсионно осигуряване за лична допълнителна доброволна пенсия. Покритите осигурителни случаи са: старост, инвалидност и смърт. Всяко физическо лице, навършило 16 години може доброволно да се осигурява или да бъде осигурявано.

Пенсионните схеми, които се предлагат, са разработени на предварително определени осигурителни вноски.

Осигурителните вноски за доброволно осигуряване могат да бъдат за сметка на самото лице и/или работодателя и/или друг осигурител.

Отделните пенсионните схеми са:

- индивидуална пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на осигуреното лице;
- колективна пенсионна схема – на основата на еднократни или периодични вноски за сметка на друг осигурител или работодател;

Допълнителните пенсии са пожизнени и срочни, по избор на осигуреното лице, като вида на пенсията и срока на нейното получаване се посочват в пенсионния договор при придобиване на право на допълнителна пенсия.

Плащанията са под формата на:

- допълнителни пенсии за старост и инвалидност;
- еднократно или разсрочено изплащане на средствата по индивидуалната партида;
- изплащане на наследствена пенсия;
- еднократно или разсрочено изплащане на наследниците на остатъка от средствата по индивидуалната партида на осигурените лица или пенсионера.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Право на допълнителна пенсия може да се придобие и чрез внасяне на еднократни вноски, като техният размер се определя на базата на актюерски разчети.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление “Осигурителен надзор”.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигурения;
- когато осигуреното лице прехвърли в полза на трето лице или друг пенсионен фонд цялата сума, натрупана в неговата индивидуална партида;
- при изтегляне на цялата сума, натрупана по неговата индивидуална партида.

Професионален пенсионен фонд осигурява срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране.

Осигурените лица в професионален пенсионен фонд имат право на срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране. Професионалната пенсия за ранно пенсиониране се получава до момента на придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по част първа от КСО.

Осигурените лица във Фонда имат право на :

- срочна професионална пенсия за ранно пенсиониране за работещите при условията на I и II категория труд съобразно категорията труд.
- еднократно изплащане до 50% от средствата натрупани по индивидуална партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70.99 на сто.
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследници на починал осигурен или на пенсионер на фонда;

Размерът на професионалната пенсия за ранно пенсиониране се изчислява на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- срокът на получаване на пенсията;
- техническия лихвен процент, одобрен от зам. председателя на Комисията за финансов надзор.

При придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по дял Първи на КСО преди изтичане на срока, за който е отпусната професионалната пенсия, с последната пенсия на осигуреното лице се изплаща и остатъкът на средствата в индивидуалната осигурителна партида.

Осигурителният договор се прекратява при следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в професионален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получаване съгласие от Групата за промяна на участието на осигуреното лице.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им се определя в Кодекса за социалното осигуряване като процент от осигурителния доход.

Универсален пенсионен фонд

Осигуряването за лична допълнителна пожизнена пенсия за старост се извършва въз основа на договор, сключен между Групата и осигурените лица за участие във фонда – при избор на УПФ от осигуреното лице, както и в резултат на служебно разпределение, осъществено от НАП.

Право на придобиване на лична допълнителна пенсия за старост от Универсален пенсионен фонд възниква, когато лицето придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст при условията на част първа от Кодекса за социално осигуряване или 5 години преди навършване на възрастта за получаване на пенсия от Държавното обществено осигуряване по желание на осигуреното лице, при положение, че натрупаните средства по индивидуалната партида позволяват отпускането на такава пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-4.

Осигурените лица във Фонда имат право на:

- допълнителна пожизнена пенсия за старост след придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по Част първа на КСО;
- допълнителна пожизнена пенсия за старост пет години преди навършване на възрастта за придобиване право на пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-4 от КСО при условие, че натрупаните средства по индивидуалната му партида позволяват отпускане на пенсия в размер не по-малък от размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст по чл.68, ал.1-4 от КСО;
- еднократно изплащане до 50 на сто от натрупаната по индивидуалната партида сума при пожизнено загубена работоспособност над 70,99%;
- еднократно или разсрочено изплащане на натрупаната по индивидуалната партида сума на наследниците на починало осигурено лице и на пенсионер на Фонда.

Размерът на личната пожизнена допълнителна пенсия за старост се определя на основата на:

- натрупаните средства по индивидуалната партида;
- техническия лихвен процент;
- биометрични таблици.

Техническият лихвен процент и биометричните таблици се одобряват от заместник председателя на Комисията за финансов надзор, ръководещ Управление “Осигурителен надзор”.

Осигурителният договор се прекратява в следните случаи:

- при смърт на осигуреното лице;
- при подписване на действителен договор за осигуряване в универсален пенсионен фонд, управляван от друго пенсионноосигурително дружество, който е сключен след получено съгласие от Групата за промяна на участието на осигуреното лице;
- при изтегляне или прехвърляне на цялата сума, натрупана по партидата.

Осигуряването се осъществява с месечни парични осигурителни вноски. Размерът им е определен в Кодекса за социално осигуряване като процент от осигурителния доход.

4.28. Специализирани резерви за пенсионна дейност

Групата заделя пенсионни резерви за гарантиране на минимална доходност, свързана с дейността на фондовете по допълнително задължително пенсионно осигуряване, съгласно изискванията на Кодекса за социално осигуряване (КСО). Пенсионните резерви, които са формирани до момента, представляват 1.05% от активите на Универсалния пенсионен фонд и 1.07% от активите на Професионалния пенсионен фонд. Натрупаните резерви се инвестират, съгласно изискванията на КСО.

4.29. Здравноосигурителни резерви

Групата заделя здравноосигурителни резерви съгласно Закона за здравното осигуряване и свързаните с него подзаконовни нормативни актове. Натрупаните резерви следва да се инвестират съгласно изискванията на Закона за здравното осигуряване и при осигуряване на сигурност, доходност и съответна на здравноосигурителните договори ликвидност.

4.30. Пенсионни и краткосрочни възнаграждения на служителите

Групата отчита краткосрочни задължения по компенсирани отпуски, възникнали поради неизползван платен годишен отпуск в случаите, в които се очаква той да бъдат ползван в рамките на 12 месеца след датата на отчетния период, през който наетите лица са положили труда, свързан с тези отпуски. Краткосрочните задължения към персонала включват наднищи, заплати и социални осигуровки.

Групата дължи пенсионни възнаграждения на служителите си по планове с дефинирани доходи във връзка с изискванията на Кодекса на труда съгласно, които при прекратяване на трудовото правоотношение, след като служителят е придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, Групата е задължена да му изплати обезщетение в размер до шест брутни работни заплати.

Задължението, признато в отчета за финансовото състояние относно планове с дефинирани доходи, представлява настоящата стойност на задължението по изплащане на дефинирани доходи към края на отчетния период, включваща корекциите за непризнати актюерски печалби или загуби и разходи за извършени услуги.

Ръководството на Групата оценява задължението по изплащане на дефинирани доходи веднъж годишно с помощта на независим актюер. Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на вероятност за оттегляне и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взима предвид доходността на държавни ценни книжа.

Актюерските печалби или загуби не се признават за разходи, докато общата им непризната сума не надвишава 10% от по-голямата стойност на задължението или на активите по плана. Сумата, превишаваща този коридор от 10%, се отчита като печалба или загуба през периода на очаквания оставащ трудов стаж. Актюерските печалби и загуби в рамките на този 10%-ов коридор се оповестяват отделно.

Разходите за лихви, свързани с пенсионните задължения, са включени в отчета за всеобхватния доход на ред „Разходи за лихви”. Всички други разходи, свързани с разходи за пенсионни възнаграждения на служителите, са включени в „Разходи за персонала”.

Краткосрочните доходи на служителите, включително и полагаемите се отпуски, са включени в текущите пасиви на ред „Пенсионни и други задължения към персонала” по недисконтирана стойност, която Групата очаква да изплати.

4.31. Застрахователни операции

Групата прилага МСФО 4 – Застрахователни договори. Този стандарт дефинира изисквания за оповестяването на счетоводната политика и представяне на сравнителна информация по отношение на застрахователните активи и пасиви, както и приходите и разходите свързани със застрахователната дейност. Счетоводната политика на Групата е съобразена със спецификата на предлаганите застрахователни услуги и съответните нормативни изисквания.

4.32. Застрахователни договори

Застрахователни договори са тези ангажименти, които към датата на тяхното действие прехвърлят съществени застрахователни рискове върху Групата. Приема се, че съществен застрахователен риск съществува тогава, когато има реална възможност Групата да изплати обезщетение в полза на застрахованото лице и/или трета страна по настъпили застрахователни събития, в размер надхвърлящ 10% от сумата, която би била изплатена, ако такова събитие не настъпи.

След първоначално признаване на застрахователните договори те продължават да се представят като такива за периода на тяхното действие, независимо че е възможно съществено намаляване на застрахователния риск за периода.

4.33. Презастрахователни договори

Групата отстъпва част от застрахователния риск, който носи по сключени застрахователни договори с презастрахователи. Очакваните ползи на Групата от презастрахователните договори по отношение на предстоящи плащания се признават като активи в баланса в момента на тяхното възникване.

Групата периодично извършва преглед за обезценка на вземанията от презастрахователи. Ако са налице обстоятелства за такива обезцени, презастрахователните вземания се намаляват до размера на сумата, която се очаква да бъде събрана. Разликата се посочва като изменение в дела на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания в техническия отчет за застрахователната дейност.

Групата извършва и активно презастраховане. Премиите и обезщетенията по активно презастраховане се отчитат заедно със записаните застрахователни премии и изплатените брутни обезщетения по преки застрахователни операции.

4.34. Застрахователни резерви

Застрахователните резерви се създават от застрахователя за покриване на настоящи и бъдещи задължения към застрахованите въз основа на застрахователните договори, и не са елемент на собствения капитал. Застрахователните резерви се изчисляват от актюера на Групата чрез актюерски методи, които са съвкупност от математически и статистически методи и правила. Застрахователните резерви се посочват в отчета за финансовото състояние на Групата в брутен размер, както и частта на презастрахователя. Когато застраховането се извършва в чуждестранна валута, в същата валута се създават и резервите за него. Застрахователните резерви, заделени през предходния отчетен период, се посочват като приход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като разход за заделени резерви в отчета за всеобхватния доход. Застрахователните резерви, отнасящи се за частта на презастрахователя, заделени през предходния отчетен период, се посочват като разход от освободени резерви през текущия отчетен период, а заделените в края на периода - като приход от заделени резерви в отчета за всеобхватния доход.

Съгласно Кодекса за застраховане и чл.4 от Наредба №27/29.03.2006 г. на Комисията за финансов надзор (КФН) за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите.

4.35. Адекватност на резервите

Периодично актюерите на Групата правят оценка дали общо формираните резерви, намалени с отсрочените аквизиционни разходи са достатъчни, за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи, сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи (в процентни съотношения, регламентирани в съответните нормативни актове).

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

4.36. Провизии, условни пасиви и условни активи

Провизиите се признават, когато има вероятност сегашни задължения в резултат от минало събитие да доведат до изходящ поток на ресурси от Групата и може да бъде направена надеждна оценка на сумата на задължението. Възможно е срочността или сумата на изходящия паричен поток да е несигурна. Сегашно задължение се поражда от наличието на правно или конструктивно задължение вследствие на минали събития. Провизиите за реструктуриране се признават само ако е разработен и приложен подробен формален план за реструктуриране или ръководството е обявило основните моменти на плана за реструктуриране пред тези, които биха били засегнати. Провизии за бъдещи загуби от дейността не се признават.

Сумата, която се признава като провизия, се изчислява на база най-надеждната оценка на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към края на отчетния период, като се вземат предвид рисковете и несигурността, свързани със сегашното задължение. Когато съществуват редица подобни задължения, вероятната необходимост от изходящ поток за погасяване на задължението се определя, като се отчете групата на задълженията като цяло. Провизиите се дисконтират, когато ефектът от времевите разлики в стойността на парите е значителен.

Обезщетения от трети лица във връзка с дадено задължение, за които Групата е сигурна, че ще получи, се признават като отделен актив. Този актив може и да не надвишава стойността на съответната провизия.

Провизиите се преразглеждат към края на всеки отчетен период и стойността им се коригира, за да се отрази най-добрата приблизителна оценка.

В случаите, в които се счита, че е малко вероятно да възникне изходящ поток на икономически ресурси в резултат на текущо задължение, пасив не се признава. Условните пасиви следва да се оценяват последващо по по-високата стойност между описаната по-горе сравнима провизия и първоначално признатата сума, намалена с натрупаната амортизация.

Вероятни входящи потоци на икономически ползи, които все още не отговарят на критериите за признаване на актив, се смятат за условни активи.

4.37. Значими преценки на ръководството при прилагане на счетоводната политика

Значимите преценки на ръководството при прилагането на счетоводните политики на Групата, които оказват най-съществено влияние върху финансовите отчети, са описани по-долу. Основните източници на несигурност при използването на приблизителните счетоводни оценки са описани в пояснение 4.38.

4.37.1. Лизинги

Съгласно МСС 17 „Лизинг” ръководството класифицира лизинговите договори за самолети, автомобили, имоти и други активи като финансов лизинг. В някои случаи лизинговата транзакция не е еднозначна и ръководството преценява дали договорът е финансов лизинг, при който всички съществени рискове и ползи от собствеността върху актива се прехвърлят на лизингополучателя.

4.37.2. Отсрочени данъчни активи

Оценката на вероятността за бъдещи облагаеми доходи за усвояването на отсрочени данъчни активи се базира на последната одобрена бюджетна прогноза, коригирана относно значими необлагаеми приходи и разходи и специфични ограничения за пренасяне на неизползвани данъчни загуби или кредити. Ако надеждна прогноза за облагаем доход предполага вероятното използване на отсрочен данъчен актив особено в случаи, когато активът може да се употреби без времево ограничение, тогава отсроченият данъчен актив се признава изцяло. Признаването на отсрочени данъчни активи, които подлежат на определени правни или икономически ограничения или несигурност, се преценява от ръководството за всеки отделен случай на базата на специфичните факти и обстоятелства.

4.38. Несигурност на счетоводните приблизителни оценки

При изготвянето на финансовия отчет ръководството прави редица предположения, оценки и допускания относно признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи.

Действителните резултати могат да се различават от предположенията, оценките и допусканията на ръководството и в редки случаи съответстват напълно на предварително оценените резултати.

Информация относно съществените предположения, оценки и допускания, които оказват най-значително влияние върху признаването и оценяването на активи, пасиви, приходи и разходи е представена по-долу.

4.38.1. Обезценка

За загуба от обезценка се признава сумата, с която балансовата стойност на даден актив или единица, генерираща парични потоци, превишава възстановимата им стойност, която е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите по продажба на даден актив, и неговата стойност в употреба. За да определи стойността в употреба, ръководството на Групата изчислява очакваните бъдещи парични потоци за всяка единица, генерираща парични потоци, и определя подходящия дисконтов фактор с цел калкулиране на настоящата стойност на тези парични потоци (вж. пояснение 4.15). При изчисляване на очакваните бъдещи парични потоци ръководството прави предположения относно бъдещите брутни печалби. Тези предположения са свързани с бъдещи събития и обстоятелства. Действителните резултати могат да се различават и да наложат значителни корекции в активите на Групата през следващата отчетна година.

В повечето случаи при определянето на приложимия дисконтов фактор се прави оценка на подходящите корекции във връзка с пазарния риск и рисковите фактори, които са специфични за отделните активи.

4.38.2. Полезен живот на амортизируеми активи

Ръководството преразглежда полезния живот на амортизируемите активи в края на всеки отчетен период.

Към 31 декември 2009 г. ръководството определя полезния живот на активите, който представлява очакваният срок на ползване на активите от Групата. Преносните стойности на активите са анализирани в пояснения 12 и 8. Действителният полезен живот може да се различава от направената оценка поради техническо и морално изхабяване, предимно на софтуерни продукти и компютърно оборудване.

4.38.3. Задължение за изплащане на дефинирани доходи

Ръководството оценява веднъж годишно с помощта на независим актюер задължението за изплащане на дефинирани доходи. Действителната стойност на задължението може да се различава от предварителната оценка поради нейната несигурност. Оценката на задължението за изплащане на дефинирани доходи на стойност 43 хил.лв. (2008 г.: 0 лв.) Оценката на задълженията е базирана на стандартни проценти на инфлацията, очаквана промяна на вероятност за оттегляне и смъртност. Бъдещи увеличения на заплатите също се вземат под внимание. Дисконтовите фактори се определят към края на всяка година като се взема предвид доходността на държавни ценни книжа.

4.38.4. Бизнес комбинации

При първоначалното им признаване активите и пасивите на придобитите дружества са включени в консолидирания баланс с тяхната справедлива стойност. При изчисляване на справедливата стойност ръководството използва оценки на бъдещите парични потоци и дисконтови фактори, които обаче могат да се различават от действителните резултати. Всички промени в оценката след първоначалното признаване биха се отразили върху стойността на репутацията. Информация относно придобитите активи и пасиви е представена в пояснение 5.

5. База за консолидация

5.1. Инвестиции в дъщерни предприятия

Дъщерните предприятия включени в консолидацията са както следва:

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	2009 %	2008 %
Централна Кооперативна Банка АД	България	Финансов сектор	75.88%	75.78%
ЗАД Армеец	България	Финансов сектор	87.90%	83.60%
ЦКБ Груп ЕАД	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
ЦКБ Асетс Мениджмънт ЕООД	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
ЗАЕД ЦКБ Живот	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
ЗОК ЦКБ	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
ЦКБ Македония АД	Македония	Финансов сектор	82.57%	82.57%
ПОАД ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	89.31%	89.31%
ДПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
УПФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
ППФ ЦКБ Сила	България	Финансов сектор	100.00%	100.00%
Химимпорт Холандия Б.В.	Холандия	Финансов сектор	100.00%	100.00%
Проучване и добив на нефт и газ АД	България	Производство и търговия	54.24%	53.66%
Зърнени Храни България АД	България	Производство и търговия	61.21%	59.81%
Българска петролна рафинерия ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Слънчеви лъчи Комерс ЕООД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Слънчеви лъчи Провадия ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Българска сондажна компания ЕООД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Прайм Лега Консулт ООД	България	Услуги	70.00%	70.00%
СК ХГХ Консулт ООД	България	Услуги	59.34%	59.34%
Омега Финанс ООД	България	Производство и търговия	96.00%	96.00%
Геофизични изследвания ЕООД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Софгеопроучване ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
ПДНГ –Сервиз ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Петрогаз Антика ЕООД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Издателство геология и минерални ресурси ООД	България	Производство и търговия	70.00%	70.00%
Химимпорт Груп ЕАД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	2009 %	2008 %
Булхимтрейд ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Химойл Трейд ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
ПДНГ Ойл АД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Рабър Трейд ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Оргахим Трейдинг 2008 ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Химцелтекс ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Фертилайзърс Трейд ООД	България	Производство и търговия	52.00%	52.00%
Диализа България ООД	България	Производство и търговия	50.00%	50.00%
Химимпорт Фарма АД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Силико 07 ООД	България	Производство и търговия	50.00%	50.00%
Еколенд Инжинеринг ООД	България	Производство и търговия	0.00%	52.00%
Капе България ООД	България	Производство и търговия	0.00%	75.00%
Медицински център Хелт Медика ООД	България	Производство и търговия	90.00%	51.00%
Химснаб АД София	България	Производство и търговия	93.33%	93.33%
Бранд Ню Айдиъс ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Ай Ти Системс Консулт ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Арис 2003 ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Анитас 2003 ЕООД	България	Производство и търговия	100.00%	100.00%
Бургаска Мелница ЕООД	България	Производство и търговия	0.00%	100.00%
Голяма Добруджанска Мелница ЕАД	България	Производство и търговия	100.00%	0.00%
Химтранс ООД	България	Производство и търговия	60.00%	60.00%
Транскар сервиз ЕООД	България	Морски и речен транспорт	0.00%	100.00%
Корабно Машиностроене АД	България	Морски и речен транспорт	0.00%	51.81%
Транс интеркар ЕООД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%
МАЯК КМ АД	България	Морски и речен транспорт	94.25%	77.19%

Име на дъщерното предприятие	Страна на учредяване	Основна дейност	2009 %	2008 %
Порт Балчик АД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%
Българска Корабна Компания ЕАД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	100.00%
Параходство Българско Речно Плаване АД	България	Морски и речен транспорт	82.89%	80.96%
ВиТиСи АД	България	Морски и речен транспорт	51.00%	51.00%
Пристанище Леспорт АД	България	Морски и речен транспорт	99.00%	99.00%
Леспорт Проджект Мениджмънт ЕООД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	0.00%
Българска Логистична Компания ЕООД	България	Морски и речен транспорт	100.00%	0.00%
Бългериян Авиейшгън Груп ЕАД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%
България Ер АД	България	Въздушен транспорт	99.99%	99.99%
Хемус Еър ЕАД	България	Въздушен транспорт	0.00%	100.00%
Молет ЕАД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%
Еърпорт Сървисиз ЕООД	България	Въздушен транспорт	100.00%	100.00%
Инвестиционна Компания Галата АД	България	Недвижими имоти	0.00%	60.00%
Голф Шабла АД	България	Недвижими имоти	65.00%	65.00%
Спортен Комплекс Варна АД	България	Недвижими имоти	65.00%	65.00%
Енергопроект АД	България	Строителен и инженерен сектор	83.20%	83.20%
Триплан Архитектс ООД	България	Строителен и инженерен сектор	100.00%	0.00%
Булхимекс ООД	Германия	Недвижими имоти	100.00%	100.00%

5.2. Придобиване на 100.00% от капитала на Триплан Архитектс ЕООД

През 2009 г. Групата е придобила 100.00 % участие в капитала на Триплан Архитектс ЕООД. В резултат на придобиването не е призната репутация.

	2009 ‘000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	50
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	50
Превिшение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	-

Придобитото дружество е увеличило нетната печалба на Групата с 14 хил. лева за периода от придобиването до 31 декември 2009 г.

Придобиването е извършено както следва:

	Справедлива стойност 2009 ‘000 лв.	Балансова стойност на придобитото дружество 2009 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	73	6
Вземания и други активи	22	22
Задължения	(45)	(45)
Нетни активи	50	(17)

5.3. Придобиване на 0.10% от капитала на ЦКБ АД

През 2009 г. Групата е придобила нови 0.10 % участие в капитала на ЦКБ АД и в резултат на придобиването е призната отрицателна репутация в размер на 88 хил. лв.

	2009 ‘000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	142
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	230
Превишение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	(88)

Придобиването е извършено както следва:

	Справедлива стойност 2009 ‘000 лв.	Балансова стойност на придобитото дружество 2009 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	63 806	63 806
Други нематериални активи	40 334	40 334
Инвестиции в дъщерни дружества	34 881	34 881
Финансови активи	1 193 211	1 193 211
Материални запаси	8	8
Вземания и други активи	101 592	101 592
Парични средства	380 749	380 749
Задължения	(1 584 412)	(1 584 412)
Нетни активи	230 169	230 169
Придобити нетни активи	230	

5.4. Придобиване на 2.30% от капитала на Зърнени Храни България АД

През 2009 г. Групата е придобила 2.30 % участие в капитала на Зърнени Храни България АД и в резултат на придобиването е призната отрицателна репутация в размер на 2 049 хил. лв.

	2009 ‘000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	2 342
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	4 391
Превिшение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	(2 049)

Придобиването е извършено както следва:

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009 ‘000 лв.	2009 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	148 931	148 931
Други нематериални активи	964	964
Инвестиционни имоти	5 961	5 961
Инвестиции в дъщерни дружества	74 417	74 417
Финансови активи	22 062	22 062
Материални запаси	3 720	3 720
Вземания и други активи	82 431	82 431
Парични средства	566	566
Задължения	(148 153)	(148 153)
Нетни активи	190 899	190 899
Придобити нетни активи	4 391	

5.5. Придобиване на 4.30% от капитала на ЗАД Армеец

През 2009 г. Групата е придобила 4.30 % участие в капитала на ЗАД Армеец и в резултат на придобиването е призната репутация в размер на 8 117 хил. лв.

Придобиването е извършено както следва:

	2009 '000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	9 492
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	1 375
Репутация	8 117

Справедливата стойност на придобитите нетни активи е както следва:

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009 '000 лв.	2009 '000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	1 943	1 943
Други нематериални активи	344	344
Инвестиционни имоти	26 438	26 438
Инвестиции в дъщерни дружества	50	50
Финансови активи	57 854	57 854
Материални запаси	428	428
Вземания и други активи	51 325	51 325
Парични средства	18 354	18 354
Задължения	(124 764)	(124 764)
Нетни активи	31 972	31 972
Придобити нетни активи	1 375	

5.6. Придобиване на 2.08% от капитала на Параходство БРП АД

През 2009 г. Групата е придобила 2.08% участие в капитала на Параходство БРП АД и в резултат на придобиването е призната положителна репутация в размер на 580 хил.лв.

Придобиването е извършено както следва:

	2009 '000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	1 779
	<hr/>
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	1 199
	<hr/>
Репутация	580

Справедливата стойност на придобитите нетни активи е както следва

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009 '000 лв.	2009 '000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	71 084	71 084
Други нематериални активи	104	104
Инвестиционни имоти	-	-
Инвестиции в дъщерни дружества	2 266	2 266
Финансови активи	24	24
Материални запаси	1 323	1 323
Вземания и други активи	5 727	5 727
Парични средства	524	524
Задължения	(23 408)	(23 408)
Нетни активи	57 644	57 644
Придобити нетни активи	1 199	1 199

5.7. Придобиване на 1.30% от капитала на ПДНГ АД

През 2009 г. Групата е придобила 1.30 % участие в капитала на ПДНГ АД и в резултат на придобиването е призната отрицателна репутация в размер на 252 хил. лв.

Придобиването е извършено както следва:

	2009 ‘000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	171
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	423
Превिшение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	(252)

Справедливата стойност на придобитите нетни активи е както следва:

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009 ‘000 лв.	2009 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	41 830	41 830
Други нематериални активи	2 372	2 372
Инвестиционни имоти	-	-
Инвестиции в дъщерни дружества	8 244	8 244
Финансови активи	623	623
Материални запаси	8 691	8 691
Вземания и други активи	38 089	38 089
Парични средства	1 240	1 240
Задължения	(68 529)	(68 529)
Нетни активи	32 560	32 560
Придобити нетни активи	423	

5.8. Придобиване на 17.06% от капитала на МАЯК АД

През 2009 г. Групата е придобила 17.06% участие в капитала на МАЯК АД. В резултат на придобиването не е призната репутация .

	2009 ‘000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	750
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	750
Превишение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	-

Справедливата стойност на придобитите нетни активи е както следва:

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009 ‘000 лв.	2009 ‘000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	568	568
Други нематериални активи	1	1
Материални запаси	583	583
Вземания и други активи	1 052	1 052
Парични средства	2 635	2 635
Задължения	(442)	(442)
Нетни активи	4 397	4 397

5.9. Придобиване на 100.00 % от акционерния капитал на Голяма Добруджанска мелница ЕООД

През 2009 г. Групата е придобила 100.00 % участие в капитала на Голяма Добруджанска Мелница ЕООД. В резултат на придобиването е призната репутация в размер на 4 798 хил. лв.

Придобитото дружество е увеличило нетната печалба на Групата с 119 хил. лева за периода от придобиването до 31 декември 2009 г.

Придобиването е извършено както следва:

	2009 '000 лв.
Стойност на придобиване – платена с парични средства:	
- Цена на придобиване	20 000
Справедлива стойност на придобитите нетни активи (вж. по-долу)	15 202
Превишение на справедливата стойност на придобитите нетни активи над стойността на инвестицията	4 798

Справедливата стойност на придобитите нетни активи е както следва:

	Справедлива стойност	Балансова стойност на придобитото дружество
	2009	2009
	'000 лв.	'000 лв.
Имоти, машини и съоръжения	17 989	2 714
Материални запаси	255	255
Вземания и други активи	741	741
Парични средства	7	7
Задължения	(3 790)	(3 629)
Нетни активи	15 202	88

6. Инвестиции в асоциирани предприятия

Групата притежава акции или дялове от капитала на следните дружества:

Име на асоциираното дружества	2009 ‘000 лв.	Участие %	2008 ‘000 лв.	участие %
Фрапорт ТСЕМ АД	75 242	40.00%	69 283	40.00%
ПОК Съгласие АД	17 317	49.43%	15 789	49.28%
Холдинг Нов век АД	9 350	28.20%	9 785	28.20%
Амадеус България ООД	3 055	45.00%	2 933	45.00%
Каварна Газ ООД	481	35.00%	384	35.00%
Луфтханза Техник София ООД	79	20.00%	1 960	20.00%
Холдинг Варна АД	-	0.00%	35 243	21.27%
Галатекс АД	-	0.00%	1 686	45.00%
Електротерм АД	-	0.00%	773	38.07%
	105 524		137 836	

Финансовата информация за асоциираните предприятия може да бъде обобщена, както следва:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Активи	212 612	318 524
Пасиви	76 655	82 046
Приходи	123 651	89 768
Печалба за периода	18 245	11 427
Дял от печалбата за периода, полагащ се на Групата	6 477	9 922

През 2008 г. и 2009 г. Групата не е получила дивиденди. Инвестициите в асоциирани предприятия са отразени във финансовия отчет на Групата по метод на собствения капитал.

7. Отчитане по сегменти

Ръководството, отговорно за вземане на оперативни решения, определя оперативните сегменти базирайки се на видовете дейности, основните продукти и услуги, които се осъществяват от Групата. Дейността на Групата се разглежда като съвкупност от единици – оперативни сегменти, които могат да варират в зависимост от естеството и развитието на конкретен сегмент, като се отчита влиянието на рискови фактори, парични потоци, продукти и пазарни изисквания.

Всеки от оперативните сегменти се управлява отделно, доколкото той изисква отделни технологии и ресурси, както и отделни маркетингови подходи. Прилагането на МСФО 8 не е повлияло при идентифициране на основните оперативни сегменти на Групата в сравнение с тези определени в последния годишен консолидиран финансов отчет.

Съгласно МСФО 8 обявените печалби по сегменти, се основават на информацията, която се използва за нуждите на вътрешно управленско отчитане и която се преглежда регулярно от лицата, отговорни за вземане на оперативни решения.

При отчитането по сегменти според МСФО 8 Групата прилага същата политика на оценяване, както в последния годишен консолидиран финансов отчет.

Основните оперативните сегменти на Групата са следните:

- Производство, търговия и услуги
- Финансов сектор
- Транспортен сектор
- Недвижими имоти
- Строителен и инженерен сектор

Сделките в Групата между отделните сегменти се извършват при пазарни условия.

Информацията за оперативните сегменти на Групата е обобщена, както следва:

Всички трансфери между сегментите се оценяват и признават по пазарни цени и условия.

Оперативни сегменти 31.12.2009 г.	Производство, търговия и услуги '000 лв.	Финансов сектор '000 лв.	Транспорт '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителен и инженерен сектор '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	214 119	20 504	336 608	191	3 540	-	574 962
Печалба от продажба на нетекущи активи	13 513	14 697	12 519	-	9	(1 472)	39 266
Междусегментни приходи от нефинансова дейност	32 333	1 426	5 439	-	216	(39 414)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	259 965	36 627	354 566	191	3 765	(40 886)	614 228
Резултат от нефинансова дейност	19 039	36 627	34 958	(208)	432	(9 526)	81 322
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	270 704	-	-	-	-	270 704
Междусегментни приходи от застраховане	-	7 875	-	-	-	(7 875)	-
Общо приходи от застраховане	-	278 579	-	-	-	(7 875)	270 704
Резултат от застраховане	-	24 184	-	-	-	(5 626)	18 558
Приходи от лихви	9 094	196 056	4 077	372	57	(34 413)	175 243
Разходи за лихви	(12 420)	(104 127)	(17 237)	(2)	(174)	34 413	(99 547)
Резултат от лихви	(3 326)	91 929	(13 160)	370	(117)	-	75 696
Положителни разлики от операции с финансови инструменти от външни клиенти	14 195	151 706	9 371	-	-	(4 772)	170 500
Междусегментни положителни разлики от операции с финансови инструменти	-	4 808	-	-	-	(4 808)	-
Общо положителни разлики от операции с финансови инструменти	14 195	156 514	9 371	-	-	(9 580)	170 500
Резултат от операции с финансови инструменти	14 195	88 712	8 589	-	-	(5 410)	106 086
Административни разходи	(8 604)	(146 219)	(14 078)	(18)	(220)	8 924	(160 215)
Отрицателна Репутация	-	-	-	-	-	2 389	2 389
Резултат от инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал	22	(560)	7 015	-	-	-	6 477
Други финансови приходи / (разходи)	(1 424)	37 827	(1 753)	(1)	3	(1 366)	33 286
Приходи за разпределяне по осигурителни партии	-	(7 292)	-	-	-	-	(7 292)
Резултат за периода преди данъци	19 902	125 208	21 571	143	98	(10 615)	156 307
Разходи за данъци	(2 366)	(8 333)	(1 650)	(12)	(14)	60	(12 315)
Нетен резултат за периода	17 536	116 875	19 921	131	84	(10 555)	143 992

Оперативни сегменти	Производство, Търговия и услуги '000 лв.	Финансов сектор '000 лв.	Транспортен сектор '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителен и инженерен сектор '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
31 декември 2009 г.							
Активи на сегмента	687 420	3 717 703	608 273	45 498	15 134	(1 629 717)	3 444 311
Инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал	4 670	26 470	10 476	-	30	63 878	105 524
Общо консолидирани активи	692 090	3 744 173	618 749	45 498	15 164	(1 565 839)	3 549 835
Специализирани резерви	-	106 751	-	-	-	-	106 751
Пасиви на сегмента	374 825	2 247 200	377 374	243	11 650	(736 960)	2 274 332
Общо консолидирани пасиви	374 825	2 247 200	377 374	243	11 650	(736 960)	2 274 332

Оперативни сегменти
31 декември 2008 г.

	Производство, Търговия и услуги '000 лв.	Финансов сектор '000 лв.	Транспортен сектор '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителен и инженерен сектор '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
Приходи от нефинансова дейност от външни клиенти	235 617	50 720	434 205	273	1 646	-	722 461
Печалба/(загуба) от продажба на нетекущи активи	2 888	22 799	40 033	-	-	(52 082)	13 638
Междусегментни приходи	69 798	974	23 381	-	1 103	(95 256)	-
Общо приходи от нефинансова дейност	305 415	51 694	457 586	273	2 749	(95 256)	722 461
Резултат от нефинансова дейност	22 598	74 493	45 127	(3)	1 369	(61 307)	82 277
Приходи от застраховане от външни клиенти	-	215 374	-	-	-	-	215 374
Междусегментни приходи от застраховане	-	6 518	-	-	-	(6 518)	-
Общо приходи от застраховане	-	221 892	-	-	-	(6 518)	215 374
Резултат от застраховане	-	17 233	-	-	-	(5 827)	11 406
Приходи от лихви	3 318	138 997	2 349	267	45	(18 210)	126 766
Разходи за лихви	(9 524)	(58 013)	(16 138)	(47)	(24)	18 210	(65 536)
Резултат от лихви	(6 206)	80 984	(13 789)	220	21	-	61 230
Положителни разлики от операции с финансови инструменти от външни клиенти	16 382	212 630	-	-	-	-	229 012
Междусегментни положителни разлики	-	12 378	-	-	-	(12 378)	-
Общо положителни разлики от операции с финансови инструменти	16 382	225 008	-	-	-	(8 244)	233 146
Резултат от операции с финансови инструменти	16 076	17 079	(299)	-	-	28 398	61 254
Административни разходи	(12 927)	(130 078)	(20 184)	(134)	(1 311)	6 896	(157 738)
Отрицателна репутация	-	-	-	-	-	29 376	29 376
Печалба/(загуба) от асоциирани предприятия	15	857	9 124	(74)	-	-	9 922
Други финансови приходи /(разходи)	(1 996)	42 157	(2 125)	(32)	(1)	(721)	37 282
Приходи за разпределяне по осигурителни партии	-	16 919	-	-	-	-	16 919
Печалба за периода преди данъци	17 560	119 644	17 854	(23)	78	(3 185)	151 928
Разходи за данъци	(1 712)	(7 390)	(1 262)	(7)	-	-	(10 371)
Нетна печалба за периода	15 848	112 254	16 592	(30)	78	(3 185)	141 557

Оперативни сегменти	Производство, Търговия и услуги '000 лв.	Финансов сектор '000 лв.	Транспортен сектор '000 лв.	Недвижими имоти '000 лв.	Строителен и инженерен сектор '000 лв.	Елиминации '000 лв.	Консолидиран '000 лв.
31 декември 2008 г.							
Активи на сегмента	559 264	3 320 343	624 574	45 725	8 436	(1 502 547)	3 055 795
Инвестиции в асоциирани предприятия по метода на собствения капитал	4 491	60 358	10 505	1 760	-	60 722	137 836
Общо консолидирани активи	563 755	3 380 701	635 079	47 485	8 436	(1 441 825)	3 193 631
Специализирани резерви	-	97 701	-	-	-	-	97 701
Пасиви на сегмента	256 781	2 128 481	410 985	1 945	2 131	(593 434)	2 206 889
Общо консолидирани пасиви	256 781	2 128 481	410 985	1 945	2 131	(593 434)	2 206 889

8. Имоти, машини и съоръжения

Имотите, машините и съоръженията на Групата включват земи, сгради, машини и оборудване, транспортни средства, ремонт на наети ДМА, разходи за придобиване на ДМА и други. Балансовата стойност може да бъде анализирана, както следва:

- за периода, приключващ на 31 декември 2009 г.	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Оборудване	Транспортни средства	Други	Ремонт на наети активи	Разходи по придобиване на ДМА	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Отчетна стойност									
Салдо към 1 януари 2009 г.	110 263	141 746	85 943	109 350	94 727	26 135	-	81 164	649 328
Новопридобити активи:									-
- от бизнес комбинации	28 475	2 393	1 770	(48)	10 894	235	28 296	6 261	78 276
- отделно придобити	2 832	3 910	8 946	7 160	48 091	21 363	-	101 066	193 368
Отписани активи									
- от бизнес комбинации	(17 551)	(2 691)	(4 935)	(1 713)	(7 455)	(426)	-	(16 330)	(51 101)
- отделно отписани	(54)	(22 290)	(4 187)	(464)	(25 192)	(932)	-	(87 097)	(140 216)
Салдо към 31 декември 2009 г.	123 965	123 068	87 537	114 285	121 065	46 375	28 296	85 064	729 655
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2009 г.	-	(17 191)	(28 560)	(15 273)	(24 271)	(20 455)	-	-	(105 750)
Новопридобити от бизнес комбинации	-	(130)	(456)	(3)	(4 365)	(16)	-	-	(4 970)
Отписана амортизация	-	2 452	4 864	427	6 324	328	-	-	14 395
Амортизация	-	(5 880)	(9 734)	(4 082)	(10 885)	(6 488)	(8 417)	-	(45 486)
Салдо към 31 декември 2009 г.	-	(20 749)	(33 886)	(18 931)	(33 197)	(26 631)	(8 417)	-	(141 811)
Балансова стойност към 31 декември 2009 г.	123 965	102 319	53 651	95 354	87 868	19 744	19 879	85 064	587 844

- за периода, приключващ на 31 декември 2008 г.

	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Оборудване	Транспортни средства	Други	Разходи по придобиване на ДМА	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Отчетна стойност								
Салдо към 1 януари 2008 г.	87 638	121 899	64 474	80 591	74 271	24 980	67 695	521 548
Новопридобити активи:								-
- от бизнес комбинации	-	9 937	1 011	-	116	28	-	11 092
- отделно придобити	23 141	20 348	24 858	29 462	34 942	1 729	118 158	252 638
Отписани активи	(516)	(10 438)	(4 400)	(703)	(14 602)	(602)	(104 689)	(135 950)
Салдо към 31 декември 2008 г.	110 263	141 746	85 943	109 350	94 727	26 135	81 164	649 328
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2008 г.	-	(14 173)	(21 513)	(14 714)	(16 688)	(20 175)	-	(87 263)
Новопридобити от бизнес комбинации	-	(545)	(209)	-	(52)	(12)	-	(818)
Отписана амортизация	-	1 989	2 347	440	5 969	577	-	11 322
Амортизация	-	(4 462)	(9 185)	(999)	(13 500)	(845)	-	(28 991)
Салдо към 31 декември 2008 г.	-	(17 191)	(28 560)	(15 273)	(24 271)	(20 455)	-	(105 750)
Балансова стойност към 31 декември 2008 г.								
	110 263	124 555	57 383	94 077	70 456	5 680	81 164	543 578

Балансова стойност на заложените като обезпечение имоти, машини и съоръжения на Групата към 31.12.2009 г. е както следва:

	Земя	Сгради	Машини и съоръжения	Транспортни средства	Други	Общо
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Балансова стойност към 31 декември 2009 г.	18 212	30 284	24 074	32 478	30	105 078
Балансова стойност към 31 декември 2008 г.	19 524	23 124	14 652	35 451	41	92 792

На 23 февруари 2010 г. е подписан договор за покупко-продажба между Групата и Източно речно параходство ЕООД, по силата на който Групата придобива четири баржи с обща товароподемност от 7 500 т. и един речен тласкач. Закупен е и м/к П. Волон - речен тласкач с мощност 900 к.с. На 24 февруари 2010 г. е извършено прехвърляне на собствеността на съдовете.

9. Лизинг

9.1. Финансов лизинг като лизингополучател

Групата участва в качеството си на лизингополучател по следните договори за финансов лизинг:

- петгодишен договор за финансов лизинг с ANSEF London за покупка на 3 броя самолети – ВАЕ от 31 март 2006 г. с краен срок април 2011 г.
- 7 договора за финансов лизинг, сключени с Иморент България ЕООД за сондажни инструменти, безшевни сондажни тръби, стабилизатори, 3-осно и 6-осно полуремарке GOLDHOFER, комплект аварийни инструменти, Оборудване за ядрово сондиране, Апаратура за сондиране - модел AC Ideal Ring System, приключващи през 2016 г. и 2017 г.
- договор за финансов лизинг с Райфайзен Лизинг България ООД за автомобилен кран и товарен автомобил Мерцедес Актрос за срок съответно до септември 2010 г. и октомври 2010 г., както и договор за верижен булдожер Б10М/Т10М, приключващ на 20 октомври 2010 г.
- договор с Порше лизинг за покупка на автомобил с краен срок 16октомври 2014 г.
- 6 договора с Интерлийз Ауто ЕАД за покупка на автомобили с краен срок 2012 г.
- 2 договора с Уникредит лизинг АД за покупка на товарен и лек автомобил със срок на договорите до 2010 г. и 2011 г.
- 15 договора с ДСК Ауто Лизинг ЕООД, чийто предмет са 21 броя автомобили със срок на договорите до 2010 г. и 2011 г.
- 9 договора за финансов лизинг, сключен с Интерлийз ЕАД за автомобил, седлови влекачи и автобус съответно с падежи през 2012 г., 2013 г. и 2014 г.
- 4 договора с Хипо Алпе- Адриа- Аутолизинг ЕООД, чийто предмет са 7 броя автомобили със срок на договорите до 2011 г., 2012 г. и 2013 г.
- 8 договора с Интерлийз Ауто ЕАД, чийто предмет са 6 броя автомобили със срок на договорите до 2010 г., 2011 г. и 2012 г.

- 6 договора с Хюндай Лизинг ЕАД, чийто предмет са 6 броя автомобили със срок на договорите до 2011 г. и 2014 г.
- договор с Евролайз Ауто АД за покупка на 2 броя лекотоварни автомобили КАДДИ с краен срок по договора – 20 декември 2010 г.
- договор с Мото-Пфое ЕООД за покупка на 1 брой лек автомобил ФОРД ФОКУС, със срок на договора до 5 февруари 2010 г.
- договор за финансов лизинг, сключен с Уникредит лизинг АД за автомобил РЕНО МАСТЕР с падеж 5 юли 2011 г.

Нетната балансова стойност на активите, придобити по договори за финансов лизинг, възлиза на 58 142 хил.лв. (2008 г.: 19 681 хил.лв.). Активите се включени в консолидирания отчет за финансово състояние в „Имоти, машини и съоръжения” (вж. Пояснение 8).

Задълженията за финансов лизинг са обезпечени от съответните активи, придобити при условията на финансов лизинг.

Бъдещите минимални лизингови плащания в края на всеки от представените отчетни периоди са представени, както следва:

31 декември 2009 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв
Лизингови плащания	12 043	32 274	6 793	51 110
Дисконтиране	(1 960)	(5 987)	(181)	(8 128)
Нетна настояща стойност	10 083	26 287	6 612	42 982

31 декември 2008 г.	До 1 година	От 1 до 5 години	Над 5 години	Общо
	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв
Лизингови плащания	6 830	11 522	15	18 367
Дисконтиране	(1 339)	(2 427)	(1)	(3 767)
Нетна настояща стойност	5 491	9 095	14	14 600

Лизинговите договори включват фиксирани лизингови плащания и опция за закупуване в последната година от срока на лизинга. Лизинговите договори са неотменяеми, но не съдържат други ограничения. Не са признавани разходи от условни наеми и не се очакват разходи от сублизинг, тъй като всички активи, за които са сключени лизингови договори, се използват само от Групата.

9.2. Оперативен лизинг като лизингополучател

Бъдещите минимални плащания по оперативния лизинг на Групата са както следва:

	До 1 година	От 1 до 5	Над 5	Общо
	'000 лв	години '000 лв	години '000 лв	'000 лв
Към 31 декември 2009	48 253	170 835	3 749	222 837
Към 31 декември 2008	45 434	139 643	6 237	191 314

Лизинговите плащания, признати като разход за периода, са в размер на 49 692 хил.лв.(2008 г: 31 565 хил. лв.).

През 2009 година Групата има следните действащи договори за оперативен лизинг:

- Самолети Боинг 737-300 – 3 броя с наемодател Galaxy Aviation One Limited. Срока на договорите е както следва: за LZ BOU - до 12.07.2011 г., за LZ BOV - до 17.09.2011 г., за LZ BOW - до 30.08.2011 г. Месечните наемни вноски по договорите за оперативен лизинг са както следва:
  - За Боинг 737-300, LZ BOU-150 000 USD
  - За Боинг 737-300, LZ BOV-146 800 USD
  - За Боинг 737-300, LZ BOW-150 000 USD
- Самолет Боинг 737-500 – 1 брой с наемодател ORIX. Срока на договора на LZ BOP е до 05.01.2010 г. Месечната наемна вноска в размер на 125 000 USD.
- Самолет Боинг 737-500 – 2 броя с наемодател Ansett Worldwide Aviation Ireland Limited. Срока на договора за LZ BOR – е до 24.10.2013 г., а за LZ BOY е до 08.03.2013 г. Месечните наемни вноски са както следва:
  - За самолет LZ BOR - 130 000 USD,
  - за самолет LZ BOY-140 000 USD.
- Самолет Ербъс 320 - 2 броя с наемодател CIT Aerospace Ireland. Срока на договора за LZ FBC е до 09.12.2014 г. Срока на договора за LZ FBD е до 25.04.2014 г.. Месечните наемни вноски са както следва:
  - За самолет LZ FBC - 300 000 USD,
  - за самолет LZ FBD-300 000 USD.
- Самолет Боинг 737 400 - 1 брой с наемодател Aisling Airlease, Ireland. Срокът на договора е до 26.05.2014 г.; Месечната наемна вноска е в размер на 162 000 USD.
- Самолет Ербъс 320 - 1 брой с наемодател GE Commercial Aviat.Services. Срока на договора за LZ FBE е до 28.01.2017 г.; Месечната наемна вноска е в размер на 319 140 USD.
- Самолет Ербъс 319 - 1 брой с наемодател GE Commercial Aviat.Services . Срока на договора е до 26.04.2014 г. Месечната наемна вноска е в размер на 265 000 USD.

Договорите за оперативен лизинг не съдържат клаузи за условни плащания или последващо закупуване.

9.3. Оперативен лизинг като лизингодател

През 2009 г. Групата предоставя самолети на други компании при условията на оперативен лизинг.

Реализираните приходи от отдаване на самолети под наем през 2009 г. са в размер на 34 201 хил.лв. (2008 г: 2 138 хил.лв.).

Самолет	Тип самолет	Дата на договора	Период		Вноска
LZFBС	Airbus 320	29.04.2009	08 месеца	Алма флай	Не е фиксирана
LZFBD	Airbus 320	29.04.2009	08 месеца	Алма флай	Не е фиксирана
VQBAR(BOT)	Boeing 737-300	17.08.2008	60 месеца	Татарстан	160 000,00 USD
VQBBN (BOY)	Boeing 737-500	09.12.2008 г.	51 месеца	Татарстан	140 000,00 USD
VQBBO(BOR)	Boeing 737-500	16.02.2009 г.	56 месеца	Татарстан	140 000,00 USD
VQBDC(BOO)	Boeing 737-300	29.06.2009 г.	60 месеца	Татарстан	150 000,00 USD
MSN 28702	Boeing 737-400	26.05.2009 г.	60 месеца	Татарстан	165 000,00 USD

10. Инвестиционни имоти

Промени в балансовите стойности, отразени в Отчета за финансовото състояние, могат да бъдат представени както следва:

	Земя '000 лв	Сгради '000 лв	Общо '000 лв
Отчетна стойност			
Салдо към 1 януари 2009 г.	13 675	7 520	21 195
Новопридобити активи			
- от бизнес комбинации и рекласификации	-	13 261	13 261
- отделно придобити	-	18 182	18 182
Отписани активи	(615)	(2 900)	(3 515)
Салдо към 31 декември 2009 г.	13 060	36 063	49 123
Амортизация			
Салдо към 1 януари 2009 г.	(1)	(1 080)	(1 081)
Бизнес комбинации - амортизация	-	114	114
Амортизация	-	(762)	(762)
Салдо към 31 декември 2009 г.	(1)	(1 728)	(1 729)
Балансова стойност към 31 декември 2009 г.	13 059	34 335	47 394

	Земя '000 ЛВ	Сгради '000 ЛВ	Общо '000 ЛВ
Отчетна стойност			
Салдо към 1 януари 2008 г.	7 181	12 322	19 503
Новопридобити активи			
- от бизнес комбинации	-	1 888	1 888
- отделно придобити	6 494	-	6 494
Отписани активи	-	(6 690)	(6 690)
Салдо към 31 декември 2008 г.	13 675	7 520	21 195
Амортизация			
Салдо към 1 януари 2008 г.	(1)	(1 366)	(1 367)
Бизнес комбинации - амортизация	-	(2)	(2)
Отписана амортизация	-	592	592
Амортизация	-	(304)	(304)
Салдо към 31 декември 2008 г.	(1)	(1 080)	(1 081)
Балансова стойност към 31 декември 2008 г.	13 674	6 440	20 114

Към 31.12.2009 г. справедливата стойност на инвестиционните имоти на Групата възлиза на 82 596 хил. лв. (към 31.12.2008 г. – 71 110 хил. лв.). Групата е получила оценки от лицензирани оценители за инвестиционни имоти, както и е ползвана справедливата стойност на инвестиционни имоти съгласно актуалните пазарни нива.

Инвестиционните имоти са представени в консолидирания финансов отчет на Групата, като е използван моделът на себестойността.

Доходите от инвестиционни имоти за 2009 г. възлизат на 1 077 хил. лв. (2008 г.: 37 859 хил. лв.) и са включени в Отчета за всеобхватния доход на ред „Приходи от нефинансова дейност“. Условни наеми не се признават. Преките оперативни разходи в размер на 129 хил. лв. са отчетени като „разходи за външни услуги“ (2008 г.: 148 хил. лв.).

11. Репутация

Основните промени в балансовата стойност на репутацията произтичат от продажбата на Зърнени храни България АД и Проучване и Добив на Нефт и Газ АД, прехвърляне на контрола върху Авиокомпания Хемус Ер ЕАД и придобиването на допълнително участие в ЗАД Армеец и в Параходство българско речно плаване АД, както и придобиване на Голяма добруджанска мелница АД.

	Репутация ‘000 лв
За 2008 г.	
Начално салдо балансова стойност	10 822
Увеличения	26 723
Обезценка за периода	(18)
Крайно салдо балансова стойност	37 527
За 2009 г.	
Начално салдо балансова стойност	37 527
Увеличения	13 495
Обезценка за периода	(1 772)
Крайно салдо балансова стойност	49 250

В следствие на извършения годишен тест за обезценка за 2009 г. балансовата стойност на репутацията е разпределена по следните обекти, генериращи парични потоци:

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Зърнени Храни България АД	18 432	18 484
ЗАД Армеец	8 541	424
ЦКБ Македония АД	7 140	7 140
Централна Кооперативна Банка АД	5 311	5 311
Голяма Добруджанска Мелница АД	4 798	-
ЦКБ Груп ЕАД	3 507	3 507
Параходство Българско Речно Плаване АД	580	-
Проучване Добив Нефт и Газ АД	358	999
Булхимекс ООД	217	217
Пристанище Леспорт АД	164	164
Слънчеви лъчи Провадя ЕАД	100	100
ФБК Химимпорт Финанси ЕООД	47	47
ПОАД ЦКБ Сила	46	46
Химснаб АД	6	6
Химимпорт Фертилайзърс ООД	3	3
Хемус Ер ЕАД	-	1 079
	49 250	37 527

Възстановимата стойност на обектите, генериращи парични потоци е определена на база изчисляване на стойността в употреба. При изчисленията са използвани прогнозни

стойности на паричните потоци въз основа на финансови бюджети, одобрени от ръководството, които обхващат петгодишен период. Паричните потоци след петгодишния период са екстраполирани с помощта на постоянни проценти на нарастване, които са характерни за сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци.

Използваните дисконтови проценти отразяват специфичните рискове, свързани със сектора, в който оперира всеки от обектите, генериращ парични потоци.

През 2009 г. извършените тестове за обезценка на репутацията към 31.12.2008 г. не показват намаление на балансовата ѝ стойност.

За допълнителна информация по отношение на придобитите участия виж Пояснение 5.

12. Други нематериални активи

Балансовите стойности на нематериалните активи на Групата за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

	Търговски марки	Ремонти на наети активи	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Разходи по проучване и оценка	Учредени вещни права	Общо
	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв	‘000 лв
Отчетна стойност									
Салдо към 1 януари 2009 г.	34 692	42 433	5 600	3 415	6 569	52	-	40 288	133 049
Новопридобити активи:									-
- отделно придобити	9	-	-	264	-	1 093	1 790	-	3 156
Отписани активи									
- от бизнес комбинации и рекламация	-	(42 433)	-	-	-	-	-	-	(42 433)
Салдо към 31 декември 2009 г.	34 701	-	5 600	3 679	6 569	1 145	1 790	40 288	93 772
Амортизация									
Салдо към 1 януари 2009 г.	(6 469)	(8 550)	(2 902)	(1 027)	(192)	(52)	-	-	(19 192)
Новопридобити от бизнес комбинации	-	-	-	(196)	-	-	-	-	(196)
Отписани активи	-	8 550	4	2	-	-	-	-	8 556
Амортизация	(3 183)	-	(210)	(1 179)	(328)	-	-	(3 841)	(8 741)
Салдо към 31 декември 2009 г.	(9 652)	-	(3 108)	(2 400)	(520)	(52)	-	(3 841)	(19 573)
Балансова стойност към 31 декември 2009 г.	25 049	-	2 492	1 279	6 049	1 093	1 790	36 447	74 199

	Търговски марки	Ремонти на наети активи	Лицензи и патенти	Програмни продукти	Връзки с клиенти	Продукти от развойна дейност	Учредени вещни права	Общо
	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв
Отчетна стойност								
Салдо към 1 януари 2008 г.	32 136	23 014	3 613	989	-	52	-	59 804
Новопридобити активи:								-
- от бизнес комбинации	2 468	-	468	-	6 569	-	-	9 505
- отделно придобити	88	21 976	1 565	2 567	-	-	40 288	66 484
Отписани активи	-	(2 557)	(46)	(141)	-	-	-	(2 744)
Салдо към 31 декември 2008 г.	34 692	42 433	5 600	3 415	6 569	52	40 288	133 049
Амортизация								
Салдо към 1 януари 2008 г.	(3 235)	(3 333)	(2 438)	(677)	-	(52)	-	(9 735)
Новопридобити от бизнес комбинации					(192)			(192)
Отписани активи	-	9	46	141				196
Амортизация	(3 234)	(5 226)	(510)	(491)				(9 461)
Салдо към 31 декември 2008 г.	(6 469)	(8 550)	(2 902)	(1 027)	(192)	(52)	-	(19 192)
Балансова стойност към 31 декември 2008 г.								
	28 223	33 883	2 698	2 388	6 377	-	40 288	113 857

Разходите по проучване и оценка се състоят от предоставени права и капитализирани разходи по проучване и оценка.

Към 31.12.2009 г. са отчетени разходи за проучване и оценка в Блок 1-4 Каварна и Блок Шабла в размер на 1 790 хил.лв.

	2009 '000 лв.
Блок 1-4 Каварна	1 591
Блок Шабла	199
	<u><u>1 790</u></u>

С Решение № 633 от 07.10.2008 г. на Министерски съвет Групата е получила разрешение за търсене и проучване на нефт и газ в Блок 1-4 Каварна. На 02.12.2008 г. Групата е сключила договор с Министерство на икономиката и енергетиката за търсене и проучване на суров нефт и природен газ в Блок 1-4 Каварна, Българска суша. Първоначалният срок на разрешение е 3 години съгласно Закона за подземните богатства.

С Решение № 90 от 17.02.2009 г. на Министерски съвет е удължен срокът на Разрешението за търсене и проучване на нефт и природен газ в Блок Шабла, разположен в северната част на Българския черноморски шелф с 2 години, за което е подписано допълнително споразумение с МОСВ.

Всички разходи за амортизация са включени в отчета за всеобхватния доход на ред „Разходи за нефинансова дейност”.

Групата не е заложила нематериални активи като обезпечения по свои задължения.

13. Дългосрочни финансови активи

Сумите, признати в отчета за финансовото състояние, се отнасят към следните категории дългосрочни финансови активи:

	Пояснение	2009 '000 лв.	2008 '000 лв.
Кредити и вземания	13.1	770 181	704 698
Финансови активи, държани до падеж	13.2	86 989	90 165
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	13.3	99 413	59 949
Финансови активи на разположение за продажба	13.4	124 008	75 849
		<u><u>1 080 591</u></u>	<u><u>930 661</u></u>

13.1. Кредити и вземания

Кредити и вземания	Пояснение	2009	2008
		'000 ЛВ	'000 ЛВ
Дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти Намалени с обезценка	13.1.1	700 255 (13 410)	693 474 (10 155)
		686 845	683 319
Договори за други дългосрочни заеми	13.1.2	83 336	21 379
		770 181	704 698

13.1.1. Анализ на дългосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

Анализ по видове клиенти:

	2009	2008
	'000 ЛВ	'000 ЛВ
Физически лица		
-в лева	198 226	264 882
-в чуждестранна валута	31 515	33 457
Предприятия		
-в лева	282 430	191 508
-в чуждестранна валута	188 084	203 627
	700 255	693 474
Обезценка за несъбираемост	(13 410)	(10 155)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	686 845	683 319

Анализ по икономически отрасли:

	2009	2008
	‘000 ЛВ	‘000 ЛВ
Селско и горско стопанство	26 371	27 471
Промисленост	32 786	43 292
Строителство	79 881	79 138
Търговия и финанси	259 683	192 503
Транспорт и комуникации	38 007	37 950
Граждани	229 741	277 558
Други	33 786	35 562
	<hr/>	<hr/>
	700 255	693 474
Обезценка за несъбираемост	(13 410)	(10 155)
	<hr/>	<hr/>
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	686 845	683 319

Лихвени проценти

Кредитите отпуснати в български лева и чуждестранна валута се олихвяват с променлив лихвен процент. Според условията по тези кредити, лихвеният процент се изчислява въз основа на базисен лихвен процент на Банката плюс надбавка. Надбавката по редовните кредити е в границите от 4 до 8 процента, в зависимост от кредитния риск, отнасящ се за съответния кредитополучател, а по просрочените кредити се начислява лихва, съответстваща на олихвяването на неразрешения овърдрафт, чийто размер е 35%.

13.1.2. Договори за други дългосрочни заеми

	2009	2008
	‘000 ЛВ	‘000 ЛВ
Павлекс 97 ЕООД	40 787	-
Вземания по цесионни договори	17 135	15 005
Ростинвест АД	9 404	-
Франчайз Дивелопмънт ООД	5 698	5 689
Прима Хим ЕООД	4 709	-
НЕИ АД, Разград	3 415	-
Тим консулт ЕООД	1 688	685
Други	500	-
	<hr/>	<hr/>
	83 336	21 379

13.2. Финансови активи, държани до падеж

Финансовите активи, държани до падеж, се състоят от български държавни облигации, включващи размера на начислените лихви и сконто/премия, на базата на техния оригинален матуритет, както и придобити Държавни ценни книжа, съгласно изискванията на Кодекса за застраховането за инвестиране на застрахователни резерви и собствени средства.

Балансовата стойност на финансовите активи, държани до падеж, които се отчитат по амортизирана стойност, са представени, както следва:

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Балансова стойност по амортизируема стойност		
Средносрочни български държавни облигации	80 823	83 986
Дългосрочни български държавни облигации	6 166	6 179
	86 989	90 165

Падежът на дългосрочни български държавни облигации в размер на 6 166 хил.лв. (2008 г.: 6 179 хил.лв.) настъпва през 2018 г. Падежът на средносрочните български държавни облигации в размер на 80 823 хил.лв. (2008 г.: 83 986 хил.лв.) настъпва през 2011 г. , 2012 г. и 2013 г.

Тези облигации се търгуват публично и справедливата им стойност е определена на базата на техните котирани цени в края на отчетния период. Към 31 декември 2009 г. справедливата стойност на дългосрочните български държавни облигации е в размер на 5 481 хил.лв. и справедливата стойност на средносрочните български държавни облигации 76 716 хил.лв.

За повече информация относно кредитния риск, свързан с дългосрочните финансови активи, на който е изложена Групата, вижте пояснение 47.

Български ценни книжа, заложиени като обезпечение

Към 31 декември 2009 и 31 декември 2008 г. държавни облигации, емитирани от българското правителство в размер на 65 677 хил.лв. и 65 148 хил. лв. съответно са заложиени като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки.

13.3. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Дългосрочните финансови активи на Групата представляват инвестиране на собствени средства и специализирани резерви съгласно Кодекса за социалното осигуряване за покриване на минималната доходност на допълнителните задължителни пенсионни фондове. Финансовите активи са представени по справедлива стойност в печалбата или загубата, определени като такива при първоначално признаване.

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Капиталови инвестиции с пазарна стойност	54 910	32 511
Дългосрочни български държавни облигации	35 702	27 438
Други	8 801	-
	99 413	59 949

Представените справедливи стойности на финансовите активи са определени на база публикувани пазарни цени на съответните ценни книжа на активен пазар или оценка на ценни книжа по експертна оценка, съгласно Правилата на Групата за оценка на активите и пасивите.

13.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Капиталови инвестиции с пазарна стойност	49 077	42 559
Участие в Авиокомпания Хемус Ер ЕАД	38 505	-
Средносрочни български държавни облигации	19 368	15 772
Български корпоративни облигации	14 905	12 433
Участие в Ер Бан ЕООД	2 153	-
Чужди корпоративни облигации	-	5 085
	124 008	75 849

С изключение на участието в дружествата Авиокомпания Хемус Ер ЕАД и Ер Бан ЕООД активите се отчитат по справедлива стойност.

Финансовите активи на разположение за продажба са номинирани в български лева и се търгуват на публична фондова борса в България. Справедливата им стойност е определена въз основа на техните котирани цени към датата на консолидирания финансов отчет.

Справедливата стойност на участието на Групата в собствения капитал на дружествата Хемус Ер ЕАД и Ер БАН ЕООД не може да бъде надеждно оценена, поради несигурността, свързана с нейното бъдещо развитие. Поради тази причина горепосочената инвестиция е оценена по стойност на придобиване.

Групата притежава 100% от капитала на Хемус Ер ЕАД. Тази инвестиция е рекласифицирана като нетекущ финансов актив, държан за продажба, през 2009 г. по силата на Договор за управление от 01.10.2009 г. за прехвърляне на правото на глас.

Български ценни книжа, заложиени като обезпечение

Към 31 декември 2009 г. държавни облигации, емитирани от българското правителство в размер на 4 491 хил. лв. са заложиени като обезпечение за обслужване на бюджетни сметки.

14. Отсрочени данъчни активи и пасиви

Отсрочените данъци възникват в резултат на данъчни временни разлики и могат да бъдат представени като следва:

Отсрочени данъчни пасиви (активи)	1 януари 2009 г. ‘000 лв	Признати в печалбата и загубата ‘000 лв	31 декември 2009 г. ‘000 лв
Нетекущи активи			
Нематериални активи	995	(995)	-
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	13 540	237	13 777
Дългосрочни и краткосрочни финансови активи	-	2 078	2 078
Инвестиционни имоти	701	(60)	641
Други	1 186	1 066	2 252
Текущи активи			
Търговски и други вземания	2	(2)	-
Други	165	(165)	-
Нетекущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	(500)	(186)	(686)
Други	(1 244)	151	(1 093)
Текущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	(200)	183	(17)
Провизии за неизползвани отпуски	(47)	(8)	(55)
Други провизии	(6)	-	(6)
Други	(1 110)	464	(646)
	13 482	2 763	16 245
Признати като:			
Отсрочени данъчни активи	(3 107)		(2 503)
Отсрочени данъчни пасиви	16 589		18 748

Отсрочените данъци за сравнителния период 2008 г. могат да бъдат обобщени, както следва:

Отсрочени данъчни пасиви (активи)	1 януари 2008 г. ‘000 ЛВ	Признати в печалбата и загубата ‘000 ЛВ	31 декември 2008 г. ‘000 ЛВ
Нетекущи активи			
Нематериални активи	-	995	995
Имоти, машини, съоръжения и оборудване	9 261	4 279	13 540
Дългосрочни финансови активи	-	-	-
Инвестиционни имоти	712	(11)	701
Други	1 277	(91)	1 186
Текущи активи			
Материални запаси	19	(19)	
Търговски и други вземания	(3)	5	2
Други	5	160	165
Нетекущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	(169)	(331)	(500)
Други	(1 235)	(9)	(1 244)
Текущи пасиви			
Пенсионни и други задължения към персонала	(19)	(181)	(200)
Провизии за неизползвани отпуски	(183)	136	(47)
Други провизии	(1)	(5)	(6)
Други	(320)	(790)	(1 110)
	9 344	4 138	13 482
Признати като:			
Отсрочени данъчни активи	(1 930)		(3 107)
Отсрочени данъчни пасиви	11 274		16 589

Всички отсрочени данъчни активи са включени в отчета за финансовото състояние.

15. Материални запаси

Материалните запаси, признати в отчета за финансовото състояние, могат да бъдат анализирани, както следва:

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Материали	18 168	33 307
Продукция	1 323	11 353
Стоки	13 046	12 203
Незавършено производство	1 725	3 664
Други	-	364
	<u>34 262</u>	<u>60 891</u>

През 2009 г. материални запаси на Групата в размер на 3 207 хил. лв. са предоставени като обезпечение на задължения към УниКредит Булбанк АД и Юробанк и еф джи България АД.

През 2008 г. материални запаси на Групата в размер на 12 755 хил. лв. са предоставени като обезпечение на задължения към УниКредит Булбанк АД.

16. Краткосрочни финансови активи

Краткосрочните финансови активи през представените отчетни периоди включват различни инвестиции, които са държани за търгуване в краткосрочен период.

	Пояснение	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Кредити и вземания	16.1	518 853	333 424
Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата	16.2	103 167	33 771
Финансови активи, държани до падеж	16.3	21 551	39 059
Финансови активи на разположение за продажба	16.4	37 613	59 156
		<u>681 184</u>	<u>465 410</u>

Към 31.12.2009 г. Групата няма заложен краткосрочни финансови активи.

16.1. Кредити и вземания

	Пояснение	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Банкови кредити и аванси на клиенти	16.1.1	372 381	179 182
Намалени с обезценка		(8 660)	(3 659)
		363 721	175 523
Договори за други краткосрочни заеми	16.1.2	155 132	157 901
		518 853	333 424

16.1.1. Краткосрочни банкови кредити и аванси на клиенти

Краткосрочните банкови кредити и аванси на клиенти представляват заеми и аванси към клиенти, възникнали във връзка с банковата дейност на Групата.

Анализ по видове клиенти:

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Физически лица		
-в лева	104 971	72 913
-в чуждестранна валута	16 689	9 993
Предприятия		
-в лева	150 498	46 672
-в чуждестранна валута	100 223	49 604
	372 381	179 182
Обезценка за несъбираемост	(8 660)	(3 659)
Общо предоставени кредити и аванси на клиенти	363 721	175 523

Анализ по икономически отрасли:

	2009	2008
	‘000 ЛВ	‘000 ЛВ
Селско и горско стопанство	13 965	8 206
Промисленост	17 503	12 932
Строителство	42 301	23 638
Търговия и финанси	138 627	36 203
Транспорт и комуникации	20 289	8 335
Граждани	121 660	82 905
Други	18 036	6 963
	372 381	179 182
Обезценка за несъбираемост	(8 660)	(3 659)
	363 721	175 523

16.1.2. Договори за други краткосрочни заеми

	2009	2008
	‘000 ЛВ	‘000 ЛВ
АБАС ЕООД	28 066	28 066
Вземания по цесионни договори	12 485	-
ИНО АД	11 109	11 216
Нико Комерс ЕООД	10 132	9 493
Сила Холдинг АД	9 655	12 249
Дженерал Сток Инвестмънт ЕООД	9 442	17 256
Лориан ЕООД	8 219	21 655
ПФК Черно море АД	7 814	4 470
Нефтена търговска компания ЕООД	6 827	17 777
Нова индустриална Компания ЕООД	6 689	7 580
Техноимпортекспорт АД	5 651	32
АКИН ЕООД	5 593	6 157
Бизнес център Изгрев ЕООД	4 584	4 191
Летище Казан	3 931	-
Други	24 935	17 759
	155 132	157 901

Краткосрочните заеми са предоставени при годишни лихвени равнища от 7% до 14% в зависимост от срочността на кредита.

Справедливата стойност на предоставените заеми не е определяна поотделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

16.2. Финансови активи, отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата

Финансовите активи, класифицирани в тази категория отговарят на условията за финансови активи, държани за търгуване.

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Български корпоративни ценни книжа	75 229	9 138
Краткосрочни български държавни облигации	11 601	731
Деривати Държани за търгуване	13 538	10 995
Средносрочни български държавни облигации	2 645	12 758
Дългосрочни български държавни облигации	154	149
	103 167	33 771

Български корпоративни ценни книжа

Към 31 декември 2009 г. Групата притежава корпоративни капиталови ценни книжа на нефинансови и финансови предприятия на стойност 52 545 хил. лв. (2008 г.: 376 хил.лв.) Тези ценни книжа представляват част от капитала на публични търговски дружества, които се търгуват на Българска фондова борса и са представени в отчета по справедлива стойност, като те са ликвидни на българския капиталов пазар.

Към 31 декември 2009 г. Групата притежава облигации емитирани от Българо-американска кредитна банка АД в размер на 1,210 хил.лв. (2008 г.: 8 065 хил.лв.), като падежа на емисията е през месец юли 2011, облигации емитирани от “Финанс Консултинг” ЕАД в размер на 6,100 хил.лв., като падежа на емисията е през месец август 2016 и инвестиции в договорни фондове в размер на 15 374 хил.лв. (2008 г.: 697 хил.лв.)

Краткосрочни български държавни облигации

Към 31 декември 2009 г. краткосрочните облигации в размер на 11 601 хил.лв. (2008 г.: 731 хил.лв.) са представени по справедлива стойност и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство. Падежът на краткосрочните държавни облигации е до 1 година.

Средносрочни български държавни облигации

Към 31 декември 2009 г. средносрочните облигации в размер на 2 645 хил.лв. (2008 г.: 12 758 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство.

Дългосрочни български държавни облигации

Към 31 декември 2009 г. дългосрочните български ценни книжа са в размер на 154 хил.лв. (2008 г.: 149 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват ценни книжа в български лева.

Деривати, държани за търгуване

Към 31 декември 2009 г. дериватите държани за търгуване в размер на 13,538 хил. лв. (2008 г.: 10,995 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

16.3. Финансови активи, държани до падеж

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Краткосрочни облигации на Народна банка на Република Македония	11 465	22 214
Краткосрочни български държавни облигации	8 807	15 524
Краткосрочни облигации емитирани от правителството на Република Македония	1 279	-
Други	-	1 321
	21 551	39 059

Краткосрочни държавни облигации на Република Македония

Краткосрочни облигации емитирани от правителството и от Народна банка на Република Македония нямат пазарна цена и тяхната справедлива стойност не може да бъде определена. Всички облигации са с падеж до 1 месец.

Краткосрочни български държавни облигации

Към 31 декември 2009 г. краткосрочните държавни облигации в размер на 8 807 хил.лв. (2008 г.: 15 524 хил. лв.) са държани до падеж и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство. Падежът на краткосрочните държавни облигации е 7 февруари 2010 г. Справедливата им стойност към 31 декември 2009 г. е в размер на 8 676 хил.лв.

16.4. Финансови активи на разположение за продажба

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Краткосрочни български държавни облигации	11 354	1 322
Капиталови инвестиции	-	304
Вземания по споразумения за обратно изкупуване	-	23 033
Други	26 259	34 497
	37 613	59 156

Краткосрочни български държавни облигации

Към 31 декември 2009 г. краткосрочните облигации в размер на 11 354 хил.лв. (2008 г.: 1 322 хил. лв.) са на разположение за продажба и включват ценни книжа в български лева, емитирани от българското правителство. Падежът на краткосрочните държавни облигации е до 1 година.

Вземания по споразумения за обратно изкупуване

Към 31 декември 2008 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 23 033 хил. лв., в това число задължения по лихви. Групата е обезпечила това задължение със залог на български държавни ценни книжа. Падежът на тези споразумения е настъпил през януари 2009 г. и вземането към 31 декември 2009 г. е 0 хил.лв.

17. Търговски вземания

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Търговски вземания, брутно	153 094	181 945
Обезценка	(1 097)	(787)
Търговски вземания	151 997	181 158

Търговските вземания към 31.12.2009 г. са както следва:

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Аванси за придобиване на инвестиции	60 000	60 000
Нефтена Търговска Компания ЕООД	16 602	15 875
Бългериан милс ЕООД	15 028	16 836
РС Консулт ЕООД	6 708	-
РС Трейд ЕООД	6 707	-
Велграф Асет Мениджмънт ЕАД	4 453	17 068
Банкови клиенти	3 333	4 891
N. V. Desmet Ballestra Group S.A.	2 631	-
BSP България	1 457	4 951
Пиеро 97 МА АД - краткосрочна част	1 353	2 461
GE Commercial Aviation Services – IE	1 349	367
TALECRIS BIOTHERAPEUTICS	1 291	224
Унифарм АД	1 218	760
Оторио Инвестмънт	-	9 297
Голяма добруджанска мелница ЕООД	-	8 623
Орикс Авиейшгън	-	2 486
De Smet N.V.S.A. Technologies Services	-	1 402
Амадеус ИТ Груп	-	1 222
Галакси Авиейшгън	-	1 182
Други	29 867	33 513
	151 997	181 158

Всички търговски вземания на Групата са проверени за индикации за обезценка.

Всички вземания са краткосрочни. Нетната балансова стойност на търговските вземания се приема за разумна приблизителна оценка на справедливата им стойност.

Всички търговски вземания на Групата са прегледани относно индикации за обезценка. Някои търговски вземания са били отписани и съответната обезценка в размер на 310 хил. лв. (2008 г.: 258 хил.лв.) е била призната в отчета за всеобхватния доход на ред „Разходи за нефинансова дейност“. Отписаните вземания са били дължими главно от търговски клиенти, които са имали финансови затруднения.

18. Данъчни вземания

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Вземания за ДДС	6 549	4 502
Вземания за акцизи	236	1 984
Вземания за корпоративен данък	387	1 476
Други	142	2 302
	7 314	10 264

19. Други вземания

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Вземания от застраховане и презастраховане	42 858	39 027
Вземания по цесии	27 560	21 300
Вземания от дялове	24 600	-
Вземания по лихви	24 553	11 562
Авансови плащания	18 918	3 427
Краткосрочни депозити и гаранции	14 819	17 856
Чуждестранна дейност	9 189	10 002
Рай Банк АД	5 955	5 104
Съдебни и присъдени вземания	1 531	1 379
Други	14 023	16 340
	184 006	125 997

Вземания от застраховане и презастраховане включват вземания по начислени премии по застрахователни договори, както и разчети по презастрахователни и съзастрахователни договори

Вземания по цесии включват вземания от Нефтена търговска компания ЕООД на стойност 21 300 хил. лв., вземания от Казанлъшка мелница ЕООД на стойност 2 100 хил. лв. и вземания от Ловешки мелници 2005 ЕООД на стойност 4 160 хил. лв.

Вземания от дялове включват вземания за дялове на Слънчеви лъчи комерс ЕООД от Българскиан милс ЕООД на стойност 12 000 хил. лв. и вземания за дялове на Слънчеви лъчи актив ЕООД от Велграф асет мениджмънт на стойност 12 600 хил. лв.

Вземането от Рай Банк АД е възникнало съгласно договор за цесия с ЦКБ АД от 27 януари 2005 г. С договор от 15 декември 2005 г. ЦКБ Груп Асетс Мениджмънт ЕАД придобива вземания от Рай Банк АД в размер на 2 609 553 евро.

Посочените салда в Чуждестранна дейност представляват вземания по вътрешни разчети от Геоком – сервиз Либия в резултат на изплатени от Проучване и добив на нефт и газ АД, София задължения на посоченото дружество към персонала – 6 500 хил.щ. долара.

С решение №14 от 10.02.2005 год. на Софийски градски съд по фирмено дело №354/1989 год. е вписано заличаване на вписаното с решение №11/29.05.2002 год. прехвърляне на предприятията “Българска нефтена компания“ /БОКО/ и “Геоком – сервиз”, находящи се в Либия, като съвкупност от права, задължения и фактически отношения от “Проучване и добив на нефт и газ” АД, София на “Булгаргеомин” ЕАД, София.

От страна на “Булгаргеомин” ЕАД, София не е извършено фактическо предаване на активите и пасивите свързани с дейността на предприятията “Българска нефтена компания“ /БОКО/ Либия и “Геоком – сервиз” Либия.

20. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват следните елементи:

	2009	2008
	‘000 лв	‘000 лв
Парични средства в брой и в банки:		
- български лева	278 235	356 601
- евро	135 087	118 823
- щатски долари	8 590	24 174
- други валути	15 889	19 838
	437 801	519 436
	2009	2008
	‘000 лв	‘000 лв
Предоставени ресурси и аванси на банки и в брой	119 530	232 640
Парични средства в Централната Банка	236 930	220 256
Краткосрочни инвестиции	64 368	42 909
Блокирани Парични средства	3 015	7 609
Депозити съгласно Кодекса по застраховането	13 958	16 022
	437 801	519 436

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Парични средства в брой:	105 939	91 672
Срочни депозити в местни банки		
-в лева	16 800	14 694
-в чуждестранна валута	29 775	130 949
Срочни депозити в чуждестранни банки в чуждестранна валута	3 137	6 330
Блокирани сметки в местни банки		
-в лева	3 015	7 609
Ностро сметки в местни банки		
-в лева	27	18
-в чуждестранна валута	204	13
Ностро сметки в чужди банки в - в чуждестранна валута	28 016	31 873
Общо предоставени ресурси и аванси на банки	186 913	283 158

21. Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба

	2009 ‘000 ЛВ.	2008 ‘000 ЛВ.
Нетекущи активи, класифицирани като държани за продажба	6 535	4 493

Като нетекущи активи, държани за продажба, са представени недвижими имоти, придобити от банките на Групата като ипотечен кредитор по отпуснат и необслужван кредит. Тези активи няма да бъдат използвани от Групата в дейността ѝ, поради което са предприети действия за тяхната продажба.

22. Собствен капитал

22.1. Акционерен капитал

Регистрираният капитал на Химимпорт АД към 31 декември 2009 г. се състои от 150 577 390 на брой (2008 г.: 149 999 984 бр.) обикновени акции с номинална стойност в размер на 1 лв. за акция и 89 068 877 на брой (2008 г.: 0 бр.) привилегирани акции с

номинална стойност 1 лв., като те включват 5 643 171 броя (2008 г.: 5 861 178 бр.) обикновени акции и 4 140 794 броя (2008 г.: 0 бр.) привилегирани акции, придобити от дружества в Групата на Химимпорт. Обикновените акции на Химимпорт АД са безналични, поименни и свободно прехвърляеми и дават право на 1 (един) глас и ликвидационен дял. Привилегированите акции са без право на глас. Те дават право на своите притежатели на кумулативен гарантиран дивидент и на гарантиран ликвидационен дял от имуществото на Групата.

	2009	2008
Издадени и напълно платени акции:		
- в началото на периода	149 999 984	149 999 984
- издадени през периода/привилегирани акции/	89 068 877	-
- конвертирани през периода привилегирани акции в обикновени акции	577 406	-
- собствени акции /обикновени и привилегирани/, придобити от дъщерни дружества	(9 783 965)	(5 861 178)
Акции, издадени и напълно платени към края на периода	229 862 302	144 138 806

На 12 юни 2009 г. Химимпорт АД издава задължително конвертируеми привилегирани акции с 9% гарантиран фиксиран годишен дивидент и гарантиран ликвидационен дял. По емисията са записани и заплатени 89 646 283 броя привилегирани акции при емисионна стойност 2.22 лв. всяка, представляващи 99.61% от предложените акции. Набраният при предлагането капитал възлиза на 199 014 748.26 лева. Задължителното конвертиране на акциите настъпва в края на седмата година от вписването на увеличението на капитала в Търговския регистър.

Набраните средства над номиналната стойност на акционерния капитал в размер на 109 368 465.26 са разпределени както следва:

- 27 621 665.26 – премия от емисия
- 8 348 230.00 – краткосрочни задължения за дивиденти
- 70 007 570.00 – дългосрочни задължения за дивиденти
- 3 391 000.00 – разходи по емисията

Задълженията за дивиденти и премии от емисия, вследствие изменение от конвертиране на 577 406 бр. привилегирани в обикновени акции са разпределени както следва:

- 28 131 870.60 – премия от емисия
- 8 432 290.00 – краткосрочни задължения за дивиденти
- 74 100 530.00 – дългосрочни задължения за дивиденти

Мажоритарният акционер Химимпорт Инвест АД е изпълнил поетия си ангажимент, като са записани акции срещу полагащите му се права. Над 51% от останалите нови акции са записани от местни инвеститори, в това число близо 32% от институционални.

Списъкът на основните акционери, притежаващи обикновени акции на Химимпорт АД, е представен както следва:

	2009	2009	2008	2008
	Брой	%	Брой	%
	обикновени		обикновени	
	акции		акции	
Химимпорт Инвест АД	109 724 464	72.87%	109 423 676	72.95%
ARTIO INTERNATIONAL EQUITY FUND	10 693 367	7.10%	11 573 251	7.72%
ЦКБ Груп ЕАД	5 192 408	3.45%	5 192 408	3.46%
EFG EUROBANK ERGASIAS	1 362 229	0.90%	-	0.00%
Скандинавиън Енскилда Банкен	1 345 999	0.89%	1 300 456	0.87%
Касиас Банк Германия	1 275 706	0.85%	-	0.00%
Уникредит Банк Аустрия	1 266 249	0.84%	-	0.00%
DIAS Investment company	1 171 377	0.78%	818 230	0.55%
МЕИ – Романиън енд Булгария фондс	708 188	0.47%	545 688	0.36%
Консолид Комерс АД	704 276	0.47%	704 276	0.47%
Райфайзен Централ Банк – Австрия	592 361	0.39%	265 581	0.18%
HVB AG ATHENS	564 981	0.38%	244 030	0.16%
EATON VANCE TAX-MANAGED EMERGING MARKETS	487 988	0.32%	-	0.00%
ЕФГ Еуробанк Клиентс АЦЦ	458 168	0.30%	1 674 279	1.12%
Инвест Банк АД	417 697	0.28%	776 549	0.52%
АБН АМРО БАНК - Лондон	405 471	0.27%	347 517	0.23%
ДСК – фондове(ОТП Груп)	325 324	0.22%	1 192 921	0.80%
Данске Фонд Ийстерн Юръп – Люксембург	320 500	0.21%	500 000	0.33%
Райфайзен – договорни фондове	120 000	0.08%	200 000	0.13%
Стандарт Инвестмънт – договорни фондове	109 802	0.07%	144 522	0.10%
Други юридически лица	6 988 330	4.64%	8 191 076	5.46%
Други физически лица	6 342 505	4.22%	6 905 524	4.59%
	150 577 390	100.00%	149 999 984	100.00%
Собствени акции, придобити от дъщерни дружества				
ЦКБ Груп ЕАД	(5 192 408)	3.45%	5 192 408	3.46%
ЗАД Армеец	(405 848)	0.27%	(623 855)	0.42%
ПОАД ЦКБ СИЛА	(44 915)	0.03%	(44 915)	0.03%
	5 643 171	3.75%	(5 861 178)	3.91%
Нетен брой акции	144 934 219		144 138 806	

Списъкът на основните акционери, притежаващи акции (обикновени и привилегирани акции) от капитала на Химимпорт АД, е представен както следва:

	2009	2009
	Брой акции /обикновени и привилегирани/	%
Химимпорт Инвест АД	181 149 195	75.59%
Джулиъс Беър	17 729 376	7.40%
ЕФГ Еуробанк Клиентс АЦЦ	1 822 317	0.76%
Скандинавиън Енскилда Банкен	1 345 999	0.56%
Банк Аустрия Кредит Аншалт	2 257 850	0.94%
Данске Фонд Ийстерн Юръп – Люксембург	452 500	0.19%
Консолид Комерс АД	704 276	0.29%
ДСК – фондове(ОТП Груп)	630 544	0.26%
Инвест Банк АД	453 679	0.19%
МЕИ – Романиън енд Булгария фондс	778 188	0.32%
АБН АМРО БАНК – Лондон	405 471	0.17%
Райфайзен – договорни фондове	273 869	0.11%
Райфайзен Централ Банк – Австрия	592 361	0.25%
Стандарт Инвестмънт – договорни фондове	109 802	0.05%
Други юридически лица	22 249 778	9.28%
Други физически лица	8 691 062	3.64%
	239 646 267	100.00%
Собствени акции, придобити от дъщерни дружества		
ЦКБ Груп ЕАД	(8 307 853)	3.47%
ЗАД Армеец	(551 864)	0.39%
ПОАД ЦКБ СИЛА	(924 248)	0.23%
	(9 783 965)	4.08%
Нетен брой акции	229 862 302	

Данъкът върху дивидентите за физически лица и чуждестранни юридически лица е в размер на 5% за 2008 г., 2009 г. и 2010 г., като данъкът се удържа от brutната сума на дивидентите.

22.2. Премийен резерв

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Премийни резерви от 2009 г, 2007 г. и 2006 г.	260 475	232 343
Намаление на резервите от собствени акции, придобити от дъщерни дружества	(40 480)	(39 371)
	219 995	192 972

През 2009 г. премийните резерви са намалени с 40 480 хил.лв. (2008 г.: 39 371 хил. лв.) в резултат на придобити собствени акции от дъщерни дружества на Групата.

Към 31 декември 2009 г. премийният резерв е в размер на 260 475 хил.лв. Постъпленията, получени в допълнение към номиналната стойност на издадените през годината привилегирани акции, са включени в премийния резерв, намалени с регистрационните и други регулаторни такси. Към 31 декември 2009 г. стойността на премийния резерв, формиран в резултат на емисията на привилегирани акции, отразена в капитала възлиза на 28 132 хил. лв. Премията от емисии е намалена с частта от разходите по емисията, принадлежаща към собствения капитал, в размер на 2 033 хил. лв.

Премията от емисията към 31 декември 2008 г. е в размер на 232 343 хил. лв. Премийният резерв в размер на 199 418 хил. лв. е формиран от проведеното вторично публично предлагане на акции на Групата през 2007 г. и премийния резерв в размер на 32 925 хил. лв. от проведеното първично публично предлагане на акции на Групата от 07.09.2006 г. до 20.09.2006 г. Премията от емисии е намалена с разходите по емисиите на акции съответно в размер на 581 хил. лв. и 327 хил. лв.

22.3. Други резерви

Другите резерви са в размер на минус 9 093 хил. лв. към 31.12.2009 г. (9 073 хил. лв. към 31.12.2008 г.) и съдържат резерви, формирани съгласно изискванията на Търговския закон за формиране на законови резерви, и резерви от финансови активи, които са класифицирани като финансови активи на разположение за продажба.

23. Специализирани резерви

	Пояснение	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Застрахователни резерви	23.1	105 582	96 882
Резерви от пенсионни фондове	23.2	1 169	819
		106 751	97 701

23.1. Застрахователни резерви

	Пояснение	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Пренос-премиен резерв	23.1.1	56 828	56 430
Дял на презастрахователите в пренос-премийния резерв		(6 848)	(4 524)
Резерв за предстоящи плащания	23.1.2	55 552	41 553
Дял на презастрахователите в резерва за предстоящи плащания		(4 215)	(4 539)
Резерв за неизтекъл риск		3 940	7 762
Запасен фонд	23.1.4	311	200
Математически резерв	23.1.5	14	-
		105 582	96 882

Застрахователните резерви са заделени в хода на застрахователната дейност на Групата, извършвана чрез ЗПАД Армеец и ЦКБ Живот ЕАД.

Адекватност на резервите

Периодично актюерът на Групата прави оценка дали общо формираните резерви, намалени с отсрочените аквизиционни разходи са достатъчни за да покрият евентуални бъдещи плащания. Съгласно изискванията на регулаторните органи сумата на така формираните резерви трябва да бъде обезпечена напълно с инвестиции във високоликвидни активи (в процентни съотношения, регламентирани в съответните нормативни актове).

При оценката за адекватност на резервите се взимат под внимание паричните потоци, насочени за плащане на обезщетения, парични потоци, генерирани от събрани премии, изплатени комисионни.

23.1.1. Пренос-премиен резерв

Пренос-премийният резерв към 31.12.2009 г. е в размер на 56 828 хил. лв. (за 2008 г. в размер на 56 430 хил. лв.).

Групата заделя застрахователни резерви на база начислени застрахователни премии. Начисляват се всички дължими вноски по полици за целия срок на договора. Приложен е метод с отчитане на точната дата. Пренос-премийният резерв за застраховки “Карго” и “Отговорност на превозвача” се изчислява за срок на застраховката един месец. Пренос-премийният резерв се изчислява за всяка полица поотделно. Пресмятанията се извършват от програма заложена в информационната система. Частта на презастрахователите в пренос-премията е изчислена пропорционално на цедираната премия по всяка полица за сключените пропорционални договори и факултативи. За непропорционалните презастрахователни договори „excess of loss” и „stop loss” дял на презастрахователя не се заделя.

23.1.2. Резерв за предстоящи плащания

Това е резерв за възникнали и предявени претенции. Приложният метод на определяне е претенция по претенция. За предявените щети по съдебни искове по застраховки „Каско” и „Гражданска отговорност на автомобилиста” са приложени корекционни коефициенти съгласно чл. 8 от Наредба N27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и на здравноосигурителните резерви. За застраховка „Гражданска отговорност на автомобилиста” се прилагат отделни коефициенти за съдебни искове за имуществени и неимуществени вреди. Базата за изчисляване е по предварителна оценка и опис на щети. Пресмятанията се извършват на база данните въведени в информационната система - INSIS. Частта на презастрахователите в резерва за възникнали и предявени претенции е изчислена съгласно клаузите на презастрахователния договор за полицата, по която е възникнала щетата. Към 31.12.2009 г. резервът за последващи плащания е в размер на 55 552 хил.лв. и 41 553 хил.лв. за 2008 г.

23.1.3. Резерв за възникнали, но непредявени претенции

За изчисляването на резерва за възникналите, но непредявени щети е използван верижно-стълбовидния метод с акумулирани стойности за всеки от видовете застраховки, които Групата предлага. Методът е приложен за периода 2004-2009 г.

За застраховка „Гражданска отговорност, свързана с притежаването и използването на МПС” резерва за възникнали, но непредявени щети е изчислен по верижно-стълбовидния метод на база акумулирани стойности поотделно за имуществени и неимуществени вреди, като са използвани изцяло собствени данни на Групата. Така описания метод е в съответствие с Заповед N 9 / 19.01.2010 г. на КФН и е одобрен с Решение на КФН N 61-ОЗ от 04.02.2010 г. Резервът е изчислен заедно за задължителната застраховка „Гражданска отговорност на автомобилиста” и застраховка „ГО на МПС с чуждестранна регистрация” и отделно за застраховка „Зелена карта”. Периодът, взет като база за изчисление на резерва е десет годишен - 2000 – 2009г.

Не се заделя резерв за възникнали, но непредявени щети за застраховки „Заболяване”, „Каско на плавателни съдове”, „Гражданска отговорност, свързана с летателни апарати”, „Гражданска отговорност, свързана с плавателни съдове”, „Застраховка на гаранции” и застраховка „Правни разноски”, защото при използване на верижно-стълбовидния метод за изчисляване на резерва за възникнали, но непредявени щети по застраховки „Каско на плавателни съдове”, „Гражданска отговорност, свързана с летателни апарати”, „Гражданска отговорност, свързана с плавателни съдове” и „Застраховка на гаранции” се получава резултат със стойност 0, а по застраховки „Заболяване” и „Правни разноски” няма реализиран премиен приход.

База за изчисляване на резерва е статистика на заведените претенции в информационната система INSIS за периода 2004-2009 година (за застраховки „ГО на автомобилиста” и „Зелена карта” периода е 2000- 2009). Частта на презастрахователите в резерва за възникнали, но непредявени претенции е изчислена съгласно действащите презастрахователни договори през съответната година на възникване на щетата. За непропорционални презастрахователни договори дял на презастрахователя не се заделя.

23.1.4. Запасен фонд

Запасен фонд се заделя само по застраховка „Кредити” в размер на 201 хил. лв., в съответствие с чл.6 ал.6 от Наредба N27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и на здравноосигурителните резерви. Приложен е метод N1 от Приложение N1 на наредбата. Вследствие на новозаделения размер на запасния фонд по застраховката, общата му стойност към 31.12.2009 г. става 311 хил. лв.

Общата стойност на запасния фонд на Групата е в размер на 311 хил. лв.

23.1.5. Математически резерв

Математически резерв за действащите към 31 декември 2009 г. индивидуални спестовни полици (47 на брой) е заделен по проспективния метод съгласно чл. 13 от Наредба № 27. Приложена е Цилмерова поправка, която отразява настоящата стойност на непогасените аквизиционни разности (чл. 13 ал. 8 от Наредба № 27). Размерът на математическия резерв е 14 хил. лв.

23.2. Резерви от пенсионни фондове

	2009	2008
	‘000 лв	‘000 лв
Резерв за гарантиране на минимална доходност УПФ	1 008	657
Резерв за гарантиране на минимална доходност ППФ	153	153
Пожизнен пенсионен резерв УПФ	8	9
	1 169	819

Резервите от пенсионни фондове са заделени за пенсионно-осигурителната дейност на Групата, извършвана чрез ПОАД Сила и управляваните от него пенсионни фондове.

24. Финансови задължения

Пояснение	Текущи		Нетекущи		
	2009	2008	2009	2008	
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:					
Задължения към депозанти	24.1	985 618	931 150	430 792	423 275
Задължения за дивиденди	24.2	8 040	-	70 655	-
Облигационни заеми	24.3	128 935	2 934	2 973	128 726
Банкови заеми	24.4	54 210	53 965	103 372	82 032
Други заеми	24.5	50 127	18 502	6 731	3 893
Задължения по договори за застраховане	24.6	12 548	9 750	-	-
Деривативи, държани за търгуване	24.7	12 107	9 252	-	-
Депозити от банки	24.8	4 276	4 250	-	-
Задължения по споразумения за обратно изкупуване	24.9	3 825	15 504	-	-
Общо балансова стойност		1 259 686	1 045 307	614 523	637 926

24.1. Задължения към депозанти, дългосрочни и краткосрочни

Анализ по срочност и вид валута:

	2009	2008
	'000 лв.	'000 лв.
Безсрочни депозити		
В лева	315 710	422 797
В чуждестранна валута	80 789	84 912
	396 499	507 709
Срочни депозити		
В лева	345 376	289 511
В чуждестранна валута	596 462	488 234
	941 838	777 745
Спестовни влогове		
В лева	32 698	26 095
В чуждестранна валута	33 966	25 444
	66 664	51 539
Други депозити		
В лева	7 968	9 493
В чуждестранна валута	3 441	7 939
	11 409	17 432
ОБЩО ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДРУГИ ДЕПОЗАНТИ	1 416 410	1 354 425

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Депозити на граждани		
В български лева	376 990	350 422
В чуждестранна валута	501 430	444 741
	<u>878 420</u>	<u>795 163</u>
Депозити на предприятия		
В български лева	308 821	377 394
В чуждестранна валута	219 074	164 356
	<u>527 895</u>	<u>541 750</u>
Депозити на други институции		
В български лева	5 575	9 492
В чуждестранна валута	4 520	8 020
	<u>10 095</u>	<u>17 512</u>
ОБЩО ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ДРУГИ ДЕПОЗАНТИ	<u>1 416 410</u>	<u>1 354 425</u>

24.2. Задължение за дивиденди

Към 31 декември 2009 г задълженията за дивиденди по привилегированите акции са както следва:

	Текущи		Нерекущи	
	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Задължение за дивиденди	8 040	-	70 655	-
	<u>8 040</u>	<u>-</u>	<u>70 655</u>	<u>-</u>

Задълженията за дивиденди на Групата са възникнали във връзка с емитираните през 2009 г. задължително конвертируеми привилегировани акции с 9% гарантиран фиксиран годишен дивидент. Всяка привилегирована акция в обръщение дава право на своя притежател на кумулативен гарантиран дивидент в размер 9% от емисионната стойност. Поради това, че дивидентът по привилегированите акции е гарантиран, същият е дължим от Групата, независимо от това дали през съответната година Общото събрание е взело решение за разпределение на дивидент. Поради това, че е кумулативен, гарантираният дивидент е дължим и независимо от това дали Групата е формирало разпределяема печалба за съответната година.

При конвертиране притежателите на привилегировани акции се считат за притежатели на обикновени акции от датата, на която Централният депозитар ги регистрира като такива.

24.3. Облигационни заеми

	Текущи		Нетекущи	
	2009	2008	2009	2008
	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв
Химимпорт Холандия Б.В.	125 962	-	-	122 859
Зърнени храни България АД	2 973	2 934	2 973	5 867
	128 935	2 934	2 973	128 726

Химимпорт Холандия Б.В. – облигационен заем

На 22 август 2008 г. Групата чрез дъщерното си дружество Химимпорт Холандия Б.В. е пласирало емисия обезпечени заменяеми облигации на обща стойност 65 милиона евро със 7-годишен срок до падежа. Облигациите са с купон с фиксирана годишна лихва в размер на 7%, като купоновите плащания се извършват два пъти годишно съответно на 22 февруари и 22 август на всяка година. Първото плащане е дължимо на 22 февруари 2009 г. По силата на договор за кол опция, подписан с Химимпорт Инвест АД, облигациите могат да бъдат заменени с обикновени акции на Химимпорт АД с номинална стойност 1,00 лв. Обратното изкупуване на облигациите ще се осъществи на 22 август 2015 г. на цена на обратно изкупуване в размер на 118,9%. Увеличението на главницата в размер на 12 785 хил. евро ще бъде капитализирана към главницата в рамките на 7-годишния срок до падежа. Справедливата стойност на облигациите към датата на издаване е 65 000 хил. евро. Разходите, които директно могат да бъдат отнесени към издаването на облигациите – в размер на 2 737 хил. евро, са приспаднати от стойността на главницата на облигациите. Тези разходи също се амортизират в рамките на 7-годишния срок до падежа, започващ на 22 септември 2008 г. Стойността на обратното изкупуване и разходите, свързани с облигациите са осчетоводени на база ефективен лихвен процент - 9.787968312%, приложен към главницата в размер на 65 000 хил. евро. Пазарната стойност на Облигациите и ефективният лихвен процент за изчислени по метода на дисконтираните парични потоци. Облигациите се оценяват по амортизирана стойност. В полза на облигационерите е учреден залог върху 11.6 милиона съществуващи обикновени акции на Химимпорт, притежавани от мажоритарния акционер „Химимпорт Инвест” АД. Към 31 декември 2009 г. задължението към облигационерите е класифицирано като краткосрочно, тъй като съгласно Условие 8 (с) от Условието (Terms and Conditions) на издадените облигации, всеки облигационер има правото (опцията) да предяви за изкупуване на емитента Химимпорт Холандия Б.В., всички или част от притежаваните от съответния облигационер облигации, като правото може да се упражни на 22 август 2010 г.

Зърнени храни България АД – облигационен заем

Облигационният заем е сключен на 10 ноември 2005 г. с Централна Кооперативна Банка АД, като облигационери по заема са и физически и юридически лица, които не са в Групата на Химимпорт АД. Дългосрочната и краткосрочна част, която представлява задължения към лица извън Групата са по 2 973 хил.лв. Лихвеният процент по заема е в

размер на 6 месечен EURIBOR плюс 6 пункта надбавка. Плащанията се осъществяват в евро. Падежът на облигационният заем е на 11 ноември 2011 г., а погасителният план е както следва.

- до 11 ноември 2010 г. – 2 000 000 евро;
- до 11 ноември 2011 г. – 2 000 000 евро.

24.4. Банкови заеми

Пояснение	Текущи		Пояснение	Нетекущи		
	2009 '000 лв.	2008 '000 лв.		2009 '000 лв.	2008 '000 лв.	
Банкови заеми	24.4.2	54 210	53 965	24.4.1	103 372	82 032

24.4.1. Дългосрочни банкови заеми

	2009 '000 лв	2008 '000 лв
Българска банка за развитие	40 068	10 003
Уникредит Булбанк АД - револвирателен кредит	17 995	18 195
Ланденсбанк Баден-Вюртенберг - инвестиционни кредити	13 576	9 673
Банка ДСК ЕАД - инвестиционен кредит	12 266	14 552
Обединена Българска Банка АД - инвестиционен кредит	6 149	7 464
Алфа Банк, клон България – револвирателен кредит	5 867	18 581
Банка ДСК ЕАД – револвирателен кредит	5 000	-
Хипоферйзенбанк АД	1 455	933
Юробанк И Еф Джи България АД - инвестиционен кредит	580	1 456
ТБ "Алианс България" – инвестиционен кредит	-	534
Други	416	641
	103 372	82 032

Българска банка за развитие

Към 31 декември 2009 г. Групата е получила кредити от Българска банка за развитие, както следва:

- по програма за целево рефинансиране на търговски банки в размер на 35,005 хил. лв., в т.ч. задължения по лихви, като средствата по кредита се предоставят на Групата за средносрочно и дългосрочно инвестиционно кредитиране и проектно финансиране, предназначено за техническо обновление, усвояване на нови технологии, ноу-хау, увеличение на конкурентноспособността и експортния потенциал, проекти по структурните фондове на ЕС и краткосрочно предекспортно финансиране на малки и средни предприятия, регистрирани по Търговския закон. Крайният срок за издължаване

на кредита е 30 декември 2018, като погасяването се извършва еднократно. Банката дължи лихва върху неизплатената част от кредита в размер на 5% на годишна база.

- по програма за предоставяне на целеви кредитни линии на търговските банки, предназначени за финансиране на селскостопански производители в размер на 5,063 хил.лв., в т.ч. задължения по лихви. Крайният срок за издължаване на кредита е 30 март 2014, като погасяването се извършва еднократно. Банката дължи лихва върху неизплатената част от кредита в размер на 5% на годишна база.

Уникредит Булбанк АД – револвиращ кредит

Групата е сключила два договора за банков револвиращ кредит, които са в сила до 20 септември 2013 г. при лихвени проценти – 1 месечен SOFIBOR плюс 3 пункта надбавка и 1 месечен SOFIBOR плюс 3,5 пункта надбавка. Плащанията и по двата кредита се осъществяват в български лев. Кредитите са обезпечени с ипотечи на недвижими имоти, машини и съоръжения по реда на Закона за особените залози, както и залог върху материални запаси и бъдещи вземания.

Ланденсбанк Баден-Вюртенберг – Инвестиционни кредити

Групата е сключила четири банкови револвиращи кредита с Ланденсбанк Баден-Вюртенберг съответно на 10 ноември 2006, 16 ноември 2006 г., 14 март 2008 г. и 29 август 2008 г. с падежи съответно 30 април 2015 г., 29 август 2017 г., 14 март 2011 г. и 28 август 2017 г. Лихвеният процент по четирите кредита е 6 месечен EURIBOR плюс 0,875 пункта надбавка. Плащанията се осъществяват в Евро.

Банка ДСК ЕАД – инвестиционен кредит

Групата е получила заем от Банка ДСК ЕАД по Договор за кредит 114, сключен на 06 юни 2006 г. с падеж: 25 април 2016 г. Лихвата е в размер на тримесечен EURIBOR плюс 4.50%. Обезпеченията по заема са Недвижим имот – „Дом на Геолога” – гр. Варна, к.к. Св. Св. Константин и Елена. Валутата, в която се извършват плащанията е Евро. Съгласно погасителен план Групата погасява кредита с месечни вноски в размер на 96 500 евро.

Обединена Българска Банка АД – инвестиционен кредит

Към 31 декември 2009 Групата е получила инвестиционен кредит от Обединена Българска Банка АД с падеж на 18 Февруари 2015 г. Плащанията се извършват в щатски долари, а лихвата по кредита е в размер на тримесечен LIBOR плюс 3.5 допълнителни пункта. Заемът е обезпечен със самолет BOING 737 – 300 /собственост на България Ер АД/. Остатъка по кредита към 31 декември 2009 е в размер на 5 383 хил. щ.д.

Алфа Банк клон България – револвиращ кредит

Договорът по банков револвиращ кредит сключен на 11 август 2009 г. с Алфа Банк клон България е с падеж 11 август 2013 г. при лихвен процент – 3 месечен EURIBOR плюс 7,5 пункта надбавка. Валута, в която се извършват плащанията – EUR (евро). Заемът е обезпечен с ипотечи на недвижими имоти, собственост на дъщерно предприятие. Месечните погасителни вноски са в размер на 93 750 евро.

Банка ДСК ЕАД – револвиращ кредит

Групата е получила заем от Банка ДСК ЕАД по договор, сключен на 28 януари 2008 г. с падеж 25 март 2011 г. Лихвата е в размер на 1 месечен SOFIBOR плюс 4 пункта надбавка. Валутата, в която се извършват плащанията е Български лев. Съгласно погасителен план

Групата погасява кредита с месечни вноски в размер на 1 667 хил. лв. Обезпечение по договора са ипотечи на недвижими имоти, залог на машини, съоръжения и оборудване, по реда на Закона за особените залози залог върху дълготрайни материални активи.

Хипоферайзен банк АД

Ипотечният револвиращ кредит от НVB 1 е в сила до 30 юни 2012 г. Сумата на заема е в размер на 62 хил. евро и плащанията са дължими в евро. Лихвения процент е 5.45% на годишна база. Обезпечението на заема е ипотека на имот в Офенбах, Германия.

Ипотечният револвиращ кредит от НVB е в сила до 30 януари 2009 г. Сумата на заема е в размер на 139 хил. евро и плащанията са дължими в евро. Лихвения процент е 9.05% на годишна база. Обезпечението на заема е ипотека на имот в Дагендорф, Германия.

Юробанк И Еф Джи България АД - инвестиционен кредит

Договорът за банков кредит за сумата 3 500 хил. лв. е подписан на 10 август 2006 г. и с падеж 10 август 2011 г., при годишна лихва : сбора от действащия тримесечен SOFIBOR и договорена лихвена надбавка 3,5%. Заемът е сключен с цел рефинансиране на инвестирани средства за покупка на недвижими имоти, които са заложени като обезпечение по кредита. Кредитът е обезпечен с ипотека на недвижими имоти, машини, съоръжения и оборудване и особен залог върху материални запаси и бъдещи вземания. Валутата, в която се осъществяват плащанията е български лев.

24.4.2. Краткосрочни банков заеми

	2009	2008
	'000 лв	'000 лв
Алфа Банк клон България - краткосрочна част и краткосрочен револвиращ кредит	20 390	8 359
Българска банка за развитие – овъдрафт	9 198	-
Банка ДСК ЕАД – краткосрочен кредит и краткосрочна част на револвиращ кредит	7 920	12 898
Ланденсбанк Баден-Вюртенберг - краткосрочна част	3 583	3 785
Юробанк И Еф Джи България АД - банков кредит	3 287	-
Юробанк И Еф Джи България АД - револвиращ банков кредит	2 497	3 362
Банка ДСК ЕАД – краткосрочна част на инвестиционен кредит	2 265	2 244
Обединена Българска Банка АД - краткосрочна част	1 193	1 396
Юробанк И Еф Джи България АД - краткосрочна част на инвестиционен кредит	876	-
ТБ "Алианц България" - инвестиционен кредит	534	641
Хипоферайзенбанк	505	1 202
БНП Париба - банков револвиращ кредит	-	18 332
Други	1 962	1 746
	54 210	53 965

Алфа Банк клон България – банков револвиращ кредит

Договорът по банков револвиращ кредит сключен на 20 август 2008 г. с Алфа Банк клон България е с падеж 11 август 2010 г. при лихвен процент – 3 месечен EURIBOR плюс 7,5 пункта надбавка. Усвоена част по заема е в размер на 9 300 хил.евро. Валута, в която се извършват плащанията – EUR (евро). Заемът е обезпечен с ипотечи на недвижими имоти, собственост на дъщерно предприятие. Месечните погасителни вноски са в размер на 93 750 евро.

Българска банка за развитие - овъдрафт

На 12 май 2009 г. Групата е сключила договор за ползване на овъдрафт-кредит по разплащателна сметка в евро в Българска банка за развитие. Овъдрафт-кредита е с променлив лимит, като според клаузите на сключен на 03 декември 2009 г. анекс, лимитът към 31 декември 2009 г. е в размер на 3 585 хил. евро. Годишната лихва по договора е в размер на тримесечен EURIBOR + 7 пункта, но не по-малко от 8.51 %. Договорът е обезпечен с активи на Групата – Хангар с балансова стойност 6 833 хил. лв., залог на вземане по договор за наем сключен с Луфтханза техникс ООД, залог на активи на свързано лице – Хемус Ер и поръчителство от свързано лице – Българскиан Авиейшпън Груп.

ДСК Банка АД - договор за кредит

Кредитът е сключен с договор 599/02.10.2006 г. Кредитът е в сила до 02.10.2010 г. Заемът е обезпечен с ипотека на сгради към Дом на геолога, в к. Св. Св. Константин и Елена, собственост на Парк билд ООД. Лихвеният процент по заема е в размер на банковия лихвен процент плюс 3.5%. Одобреният максимален размер на заема е на стойност 3 млн. лв. Плащанията по кредита се осъществяват в български лева.

Юробанк И Еф Джи България АД – банков кредит

През 2009 г. на Групата е отпуснат кредит от ЮРОБАНК И ЕФ ДЖИ БЪЛГАРИЯ АД, София на основание сключен договор за предоставяне на стандартен кредит с №100-905/12.11.2009 год. Кредита е в размер на 1 780 431 евро. Кредитът е краткосрочен, като крайният срок на издължаване на всички суми по кредита е 30 септември 2010 г. Дължимата лихва се изчислява върху непогасената част от главницата на база Корпоративен Бенчмарк Лихвен Процент (СВВР) за евро с договорена надбавка 1% пункт годишно. Към 31.12.2009 г., непогасената част от главницата по кредита е в размер на 1 680 431 евро с левова равностойност 3 286 638 лв.

За обезпечение на отпуснатия заем е учредена договорна ипотека в полза на ЮРОБАНК И ЕФ ДЖИ БЪЛГАРИЯ АД върху поземлени имоти, собственост на Групата, както следва: 1. УПИ №II, находящ се в гр. Долни Дъбник, обл. Плевен, целия с площ 43 000 кв.м., в едно с построените върху имота сгради; 2. УПИ №I, находящ се в гр. Долни Дъбник, обл. Плевен, целия с площ 30 000 кв.м., в едно с построените върху имота сгради и 3. Поземлен имот по кадастралната карта на гр.Монтана, с площ 78 878 кв.м.,бул.”Трети март” №218, ведно с построените в същия имот сгради.

Юробанк И Еф Джи България АД – револвиращ кредит

Групата е получила заем от Юробанк и еф джи България АД по договор, сключен на 10 август 2006 г. с падеж: 20 март 2010 г. Лихвата е в размер на 3 месечен SOFIBOR плюс 3,9 пункта надбавка. Усвоената сума по кредита е в размер на 2 497 хил.лв. Валутата, в която се извършват плащанията е български лев. Съгласно погасителен план Групата погасява кредита с месечни вноски в размер на 96 500 евро. Обезпеченията по кредита са

ипотеки на недвижими имоти, залог върху дълготрайни материални активи по реда на Закона за особените залози; особен залог върху дълготрайни материални и нематериални активи; запис на заповед за 2 500 хил. лв. и лихви по нея в размер на 8 %.

ТБ "Алианц България" – инвестиционен кредит

Инвестиционният кредит от ТБ „Алианц България” за сума в размер на 1 580 хил. евро е сключен на 25 октомври 2005 г. с падеж 25 октомври 2010 г., при лихвен процент 12месечен LIBOR плюс 5;3%, като лихвата не може да е по ниска от 7.5%, с цел закупуване на три броя влекачи, които служат и за обезпечение на заема и са на обща стойност 2 552 хил. щ.д.

24.5. Други заеми

Пояснение	Текущи		Пояснение	Нетекущи		
	2009	2008		2009	2008	
	'000 лв.	'000 лв.		'000 лв.	'000 лв.	
Други заеми	24.5.2	50 127	18 502	24.5.1	6 731	3 893

24.5.1. Други дългосрочни заеми

	2009	2008
	'000 лв	'000 лв
Рентапарк ЕООД	3 482	-
Нефтена Търговска Компания ЕООД	1 569	-
Финансираня от ДФ “Земеделие”	1 252	1 753
Сила Холдинг АД	-	1 700
Други	428	440
	6 731	3 893

Други дългосрочни заеми са получени при годишни лихвени равнища от 8% до 10% в зависимост от сročността на кредита.

Финансираня от ДФ “Земеделие”

Към 31 декември 2009 другите привлечени средства включват финансиране от ДФ “Земеделие” в размер на 2005 хил. лв. (вкл. начислени лихви) за отпускане на кредити на селскостопанския сектор. Кредитният риск по събираемостта на конкретния кредит се поема от Групата.

24.5.2. Други краткосрочни заеми

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Финанс Консултинг ЕАД	12 113	175
Бългериан Милс АД	11 244	55
Нико Комерс ЕООД	8 364	88
Нефтена Търговска Компания ЕООД	4 120	7 145
Камчия АД	3 591	-
Холдинг Варна АД	3 214	-
Спарг ЕООД	1 430	-
Пловдивска стокова борса АД	1 375	1 375
Билдко ЕООД	1 274	329
Гама Финанс ЕООД	1 065	-
ДФ Земеделие - краткосрочна част	753	2 367
Кешитъл мениджмънт АДСИЦ	591	8
Дениз 2001 ООД	-	3 362
Хиберния Витела	-	2 699
Други	993	899
	50 127	18 502

Краткосрочните заеми са получени при годишни лихвени равнища от 7 до 11% в зависимост от срочността на кредита. Срокът на погасяване е при поискване от Групата. Заемите са без обезпечения. Справедливата стойност на получените заеми не е определяна по отделно, тъй като ръководството счита, че балансовата им стойност дава реална представа за тяхната справедлива стойност.

24.6. Задължения по договори за застраховане

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Задължения по застраховане	6 136	5 407
Задължения по презастраховане	6 412	4 343
	12 548	9 750

24.7. Деривативи, държани за търгуване

Към 31 декември 2009 г. деривативите, държани за търгуване в размер на 12 107 хил. лв., (2008 г.: 9 252 хил. лв.) са представени по справедлива стойност и включват сделки по покупка и продажба на валута, на ценни книжа, форуърдни договори и валутни суапове на открития пазар.

24.8. Депозити от банки

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Безсрочни депозити - местни банки		
-В български лева	84	71
-В чуждестранна валута	118	177
Безсрочни депозити от чуждестранни банки в чуждестранна валута	33	-
Срочни депозити от местни банки в български лева	4 041	4 002
	4 276	4 250

24.9. Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа

Към 31 декември 2009 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 3 825 хил. лв., в това число задължения по лихви. Групата е обезпечила това задължение със залог на български държавни ценни книжа. Падежът на тези споразумения е между януари – март 2010.

Към 31 декември 2008 г. Групата има сключени споразумения с клауза за обратно изкупуване на ценни книжа с български дружества на обща стойност 15 504 хил. лв., в това число задължения по лихви.

25. Задължения към осигурени лица

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Привлечени средства на доброволен пенсионен фонд	10 278	9 196
Привлечени средства на професионален пенсионен фонд	14 471	11 281
Привлечени средства на универсален пенсионен фонд	96 227	62 086
	120 976	82 563

Привлечените средства на доброволния пенсионен фонд на Групата към 31 декември 2009 г. възлизат на 10 278 хил.лв., което е увеличение с 11,77% спрямо 31 декември 2008 г. - 9 196 хил. лв. Увеличението се дължи на положителния доход от инвестирането на средствата на осигурените лица, реализиран през 2009г., както и от превишаване на постъпленията от осигурителни вноски над изтеглените от фонда средства през 2009г.

Привлечените средства на професионалния пенсионен фонд на Групата към 31 декември 2009г. възлизат на 14 471 хил. лв., което е нарастване с 28,28% спрямо 31 декември 2008г. - 11 281 хил.лв. Нарастването през 2009г. се дължи на увеличения брой новоосигурени лица и на увеличените вноските по индивидуалните осигурителни партии.

Привлечените средства на универсалния пенсионен фонд на Групата към 31 декември 2009 г. възлизат на 96 227 хил. лв., което е нарастване с 54,99% спрямо 31 декември 2008г. - 62 086 хил.лв. Нарастването е следствие от увеличения брой на осигурените лица във фонда, покачването на осигурителния доход на осигурените лица и подобряване събираемостта на осигурителните вноски.

Изменението в нетните активи в наличност за доходи е в резултат на:

	2009	2008
	'000 лв	'000 лв
В началото на периода	82 563	70 722
Постъпили осигурителни вноски	33 883	30 416
Постъпили суми от пенсионни фондове, управлявани от други ПОД	4 501	4 779
Други увеличения	3	-
Общо увеличение от осигурителни вноски	38 387	35 195
Положителен/ (отрицателен) доход от инвестиране средствата на фонда	7 292	(16 919)
Резултат от инвестиране на средствата на фонда	7 292	(16 919)
Изплатени пенсии	(16)	(18)
Еднократно изплатени суми на осигурени лица	(824)	(1 885)
Средства за изплащане на наследници на осигурени лица	(66)	(105)
Средства за превеждане в НАП	(519)	(298)
Изплатени суми по осигурителни договори	(1 425)	(2 306)
Преведени суми на осигурени лица, преминали в други пенсионни фондове	(3 102)	(1 861)
Преведени суми на държавния бюджет	(18)	(41)
Встъпителна такса	(2)	(8)
такса за обслужване	(67)	(89)
10% такса от доходността	(31)	-
5% такса за обслужване	(1 609)	(1 399)
1% инвестиционна такса	(897)	(656)
Такса за прехвърляне	(113)	(72)
Такса за изтегляне	(2)	(3)
В края на периода	120 976	82 563

Нетните активи в наличност за доходи са разпределени както следва:

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Индивидуални партии	120 534	82 148
Резерв за гарантиране на мин.доходност	442	415
Нетни активи в наличност за доходи	120 976	82 563

26. Търговски задължения

Пояснение	Текущи		Пояснение	Нетекущи	
	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.		2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Търговски задължения	26.2	110 078	26.1	24 317	8 271

26.1. Дългосрочни търговски задължения

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Летище София АД (публични задължения, дължими на ГД ГВА)	17 728	-
C.I.T. Leasing Corporation	5 946	8 271
Други	643	-
	24 317	8 271

Дългосрочните търговски задължения в размер на 17 278 хил.лв. представляват балансовата стойност на задължение за летищни такси и други подобни публични задължения, дължими към Летище София АД (ГД ГВА), изчислена посредством метода на ефективната лихва. Съгласно споразумение от 21 юли 2009 г задълженията на Групата са разсрочени до 20 юли 2017 г. и съответно отсрочени за първите 3 години. Главницата по задължението в размер на 17 998 хил.лв. Ефективния годишен лихвен процент е определен на 10,44 %, като са взети предвид условията на сключеното споразумение и други фактори, които биха могли да окажат влияние. Валутата, в която ще се извършват плащанията е лева.

C.I.T. Leasing Corporation

Търговският заем е формиран по силата на договор, сключен на 5 декември 2008 г. с кредитора.C.I.T. Leasing Corporation за покупка на самолет тип Боинг 737. Сумата на заема е в размер на 7 600 хил. щ.д. платима на 53 равни месечни вноски. Лихвеният процент е определен на 9.097%. Месечната вноска е в размер на 173 401,61 щ.д. Падежа на заема е

десето число на всеки месец Обезпечението по договора за търговския заем е самолет Боинг 737-341 с регистрационен знак LZ BOO и сериен номер MSN 26852.

26.2. Краткосрочни търговски задължения

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Задължения по аванси	16 135	-
Казанлъшка мелница ЕООД	13 416	-
Община Самоков	3 661	3 661
Зем инвест ЕООД	2 004	-
Техноимпорт Експорт ЕООД	1 308	-
Cosmos Energy LTD	1 055	729
Снекма Мароко	-	14 993
ГД-ГВА летище София	-	12 639
Българскиан милс ЕООД	-	5 045
Универсален пенсионен фонд Съгласие	-	4 250
Евроконтрол	-	2 664
Лукойл България	-	2 370
ИАТА	-	1 824
Летище София	-	1 412
Други	72 499	55 099
	110 078	104 686

Не са представени справедливи стойности на търговските и други задължения, тъй като ръководството на Групата счита, че стойностите, по които те са представени в отчета за финансово състояние, отразяват тяхната справедлива стойност поради краткосрочния им характер.

27. Възнаграждения на персонала

27.1. Разходи за персонала

Разходите за възнаграждения на персонала се състоят от текущи заплати и възнаграждения, както и възнаграждения на ключов управленски персонал за постигнати резултати, включващи и 2008 г., разходи за социални осигуровки, неизползвани отпуски и провизии за пенсии, както следва:

	2009 ‘000 ЛВ.	2008 ‘000 ЛВ.
Разходи за заплати	(81 052)	(84 892)
Разходи за социални осигуровки	(14 901)	(18 182)
Разходи за персонала	(95 953)	(103 074)

27.2. Пенсионни и други задължения към персонала

Пенсионните и други задължения към персонала, признати в отчета за финансовото състояние, се състоят от следните суми:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Нетекущи:		
Провизии за пенсии	2 206	1 883
Нетекущи пенсионни задължения към персонала	<u>2 206</u>	<u>1 883</u>
Текущи:		
Задължения към персонала	10 203	12 202
Задължения към осигурителни институции	2 903	3 144
Провизии за пенсии	428	386
Текущи пенсионни и други задължения към персонала	<u>13 534</u>	<u>15 732</u>

Текущата част от задълженията към персонала представляват задължения към настоящи служители на Групата, които следва да бъдат уредени през 2010 г.

При определяне на пенсионните задължения са използвани актюерски допускания. Ръководството на Групата е направило предположения след консултации с независими актюери, които са използвани при определянето на размера на задълженията за изплащане на дефинирани доходи за отчетните периоди и се считат за възможно най-добрата преценка на ръководството. Действителните резултати обаче могат да се различават от направените предположения.

Промените в провизиите за обезщетения при пенсиониране съгласно Кодекса на труда през годината са представени, както следва:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Провизии за пенсиониране в началото на годината	2 269	1 705
Увеличение на провизиите в резултат на служители, навършващи възрастта за пенсиониране в следващите пет години	437	675
Дисконтиране	(16)	-
Увеличение на провизиите в резултат на промени в сконтовия процент	40	-
Увеличение на провизиите в резултат на промени в brutната заплата на персонала	67	-
Изплатени обезщетения на персонала	(163)	(109)
Отписани през периода	-	(2)

Провизии за пенсиониране в края на годината 2 634 2 269

28. Данъчни задължения

Данъчните задължения включват:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Корпоративен данък	6 686	9 236
Акциз за внасяне	2 591	2 710
Други данъци	4 488	3 464
	<u>13 765</u>	<u>15 410</u>

29. Други задължения

Другите задължения могат да бъдат обобщени, както следва:

Пояснение	Текущи		Пояснение	Нетекущи		
	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.		2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.	
Други задължения	29.2	46 324	54 655	29.1	2 725	1 370

29.1. Други дългосрочни задължения

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Финансиране Трансевропейски транспортни мрежи	1 173	-
РАИ Банка	851	851
Други	701	519
	<u>2 725</u>	<u>1 370</u>

Към 31 декември 2009 г. Групата е бенефициент по Решение за отпускане на финансова помощ от Комисията на европейските общности за проекти от общ интерес „Проучвания във връзка с проект за разширяване на пристанищен терминал Леспорт като част от пристанище Варна по отношение на прилагането на европейските стандарти в България” 2008-BG-90300-S в областта на трансевропейските транспортни мрежи (TEN-T), издадено на 10 юни 2009 г. Основна цел на проекта е да се осигури висококачествена проектантска разработка за развитието и разширяването на пристанищен терминал Леспорт в съответствие с одобрения генерален план посредством изпълнение на дейности в следните направления:

- Управление и оптимизация на проекта;
- Анализ на оперативни данни;
- Оценка на въздействието върху околната среда;
- Проектантска разработка за развитие на пристанището.

29.2. Други краткосрочни задължения

	2009	2008
	'000 лв	'000 лв
Продадени билети	18 320	16 736
Гаранции по лизинг на самолети	3 315	1 443
Задължение по договор за цесия с "Бългериан милс" ЕООД	2 613	-
Получени аванси	2 426	
Задължения към "Свети Свети Константин и Елена Холдинг" АД	1 916	8 100
Задължения към НЕК ЕАД	1 800	
Задължения по концесионни възнаграждения	1 420	784
Гаранции от агенти за продажба на самолетни билети	536	1 447
Задължение към ДЗИ	485	
Летищни такси	-	4 382
По д-р за временна финансова помощ с НТК ЕООД	-	1 359
Задължение по съдебно решение МОСВ	-	456
Други	13 493	19 948
	46 324	54 655

Задълженията по цесии към 31 декември 2009 г. са формирани по договор за цесия в размер на 2 613 хил. лв., дължими на Бългериан милс ЕООД.

Задълженията към ДЗИ са възникнали във връзка с договори за покупко – продажба на 100.00% от дяловете на Ер БАН ЕООД. Посочените в отчета за финансовото състояние стойности представляват остатъка по задълженията с падеж 01.06.2010 г.

30. Приходи от нефинансова дейност

Приходите от нефинансова дейност на Групата могат да бъдат анализирани, както следва:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Приходи от извършени самолетни полети	226 013	314 555
Приходи от продажба на стоки	155 135	179 714
Приходи от услуги	108 517	92 571
Приходи от продажба на продукцията	43 410	55 824
Други	41 887	79 797
	574 962	722 461

31. Печалба от продажба на нетекущи активи

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Приходи от продажба на нетекущи активи	65 888	14 233
Отчетна стойност на продадени нетекущи активи	(26 622)	(595)
Печалба от продажба на нетекущи активи	39 266	13 638

32. Разходи за нефинансова дейност

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Отчетна стойност на продадените стоки	(161 499)	(155 110)
Разходи за материали	(98 693)	(208 207)
Разходи за външни услуги	(177 237)	(193 425)
Разходи за амортизация	(32 717)	(30 497)
Разходи за персонала	27.1 (35 070)	(44 773)
Други разходи	(27 690)	(21 810)
	(532 906)	(653 822)

33. Приходи от застраховане

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Приходи от застрахователни премии	142 001	140 168
Приходи от регреси	6 746	-
Приходи от освободени застрахователни резерви	105 710	62 717
Приходи от презастраховане	13 040	12 232
Други приходи от застраховане	3 207	257
	270 704	215 374

34. Разходи от застраховане

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Изплатени застрахователни суми и обезщетения	34.1 (64 598)	(49 445)
Разходи за участие в резултата	(70)	(36)
Разходи за ликвидация на щети	(2 029)	(1 292)
Аквизиционни разходи	(33 994)	(30 788)
Разходи за заделени застрахователни резерви	(115 868)	(105 758)
Разходи по презастраховане	34.2 (24 878)	(16 034)
Други застрахователни разходи	(10 709)	(615)
	(252 146)	(203 968)

34.1. Изплатени застрахователни суми и обезщетения

През 2009 г. и 2008 г. са изплатени следните обезщетения по групи застраховки:

	2009		2008	
	изплатени обезщетения ‘000 лв	относителен дял %	изплатени обезщетения ‘000 лв	относителен дял %
Каско	46 545	69.63%	35 063	70.91%
Отговорности МПС	13 587	20.33%	11 152	22.55%
Пожар и природни бедствия	926	1.39%	999	2.02%
Кредити и лизинг	492	0.74%	759	1.54%
Злополука	460	0.69%	483	0.98%
Помощ при пътуване	439	0.66%	322	0.65%
Каско на плавателни съдове	160	0.24%	191	0.39%
Каско на летателни апарати	1 758	2.63%	175	0.35%
ГО свързана с летателни апарати	20	0.03%	131	0.26%
Щети на имущество	126	0.19%	124	0.25%
Обща гражданска отговорност	21	0.03%	23	0.05%
Товари по време на превоз	14	0.02%	14	0.03%
Разни финансови загуби	35	0.05%	7	0.01%
Гаранции	15	0.02%	-	0.00%
Животозастраховане	-	0.00%	2	0.00%
	64 598	100.00%	49 445	100.00%

34.2. Разходи по презастраховане

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Разходи за отстъпени премии на презастрахователи	(15 814)	(11 590)
Разходи от освободени резерви за презастрахователя	(9 064)	(4 444)
	(24 878)	(16 034)

35. Приходи от лихви

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Приходи от лихви по видове източници:		
Предприятия	112 089	72 202
ДЦК	12 607	5 827
Банки	4 751	11 157
Граждани	45 268	36 507
Други	528	1 073
	175 243	126 766

36. Разходи за лихви

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Разходи за лихви по депозанти:		
Предприятия	(22 087)	(32 668)
Граждани	(45 250)	(30 408)
Банки	(26 505)	(2 221)
Други	(5 705)	(239)
	(99 547)	(65 536)

37. Положителни разлики от операции с финансови инструменти

	2009 ‘000 ЛВ.	2008 ‘000 ЛВ.
Преоценка на финансови инструменти	83 013	199 868
Положителни разлики от операции с ценни книжа и дялови участия	75 125	7 180
Други	12 362	26 098
	170 500	233 146

38. Отрицателни разлики от операции с финансови инструменти

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Преоценка на финансови инструменти	(56 362)	(148 972)
Отрицателни разлики от операции с ценни книжа	(6 184)	(22 480)
Други	(1 868)	(440)
	(64 414)	(171 892)

39. Административни разходи

	Пояснение	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Разходи за материали		(5 389)	(5 908)
Разходи за външни услуги		(46 640)	(51 602)
Разходи за амортизация		(12 134)	(11 206)
Разходи за персонала	27.1	(60 883)	(58 301)
Други		(35 169)	(30 721)
		(160 215)	(157 738)

40. Отрицателна репутация

	Отрицателна репутация 2009 ‘000 лв	Придобити участия 2009 ‘000 лв	Отрицателна репутация 2008 ‘000 лв	Придобити участия 2008 ‘000 лв
Зърнени Храни България АД	2 049	2.30%	-	0.00%
ПДНГ АД	252	1.30%	-	0.00%
ЦКБ АД	88	0.10%	1 791	3.02%
Молет ЕАД	-	0.00%	27 585	100.00%
	2 389		29 376	

41. Други финансови приходи

	Пояснение	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Приходи от такси и комисионни, нетно	41.1, 41.2	22 478	21 557
Нетен резултат от промяна на валутни курсове		3 649	2 997
Приходи от цесии		6 249	664
Други		910	12 064
		33 286	37 282

41.1. Приходи от такси и комисионни

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Отпускане и погасяване на кредити	3 057	3 516
Обслужване задбалансови ангажименти	1 417	1 311
Обслужване на сметки	2 081	1 666
Банкови преводи в страната и чужбина	16 191	13 892
Други приходи	5 567	4 669
Други приходи от такси и комисионни, различни от банкови	434	2 120
Общо приходи от такси и комисионни	28 747	27 174

41.2. Разходи от такси и комисионни

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Обслужване на сметки	(135)	(159)
Банкови преводи в страната и чужбина	(3 087)	(2 939)
Сделки с ценни книжа	(145)	(139)
Освобождаване на ценни пратки	(79)	(83)
Други разходи	(457)	(415)
Други разходи за такси и комисионни, различни от банкови	(2 366)	(1 882)
Общо разходи за такси и комисионни	(6 269)	(5 617)

42. Разходи за данъци върху дохода

Очакваните разходи за данъци, базирани на ефективната данъчна ставка в размер на 10 % (2008 г.: 10 %), и действително признатите данъчни разходи в печалбата или загубата могат да бъдат равнени, както следва:

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Печалба за периода преди данъци	156 307	151 928
Данъчна ставка	10%	10%
Очакван разход за данък	(15 631)	(15 193)
Нетен ефект от намаления/(увеличения) на финансовия резултат	6 217	4 049
Текущ разход за данък	(9 414)	(11 144)
Данъчна ставка	10%	10%
Отсрочен данъчен приход, в резултат от:		
-начисление и обратно проявление на данъчни временни разлики	(2 901)	773
Разходи за данъци	(12 315)	(10 371)

Пояснение 14 предоставя информация за отсрочените данъчни активи и пасиви.

43. Доход на акция

43.1. Доход на акция

Основният доход на акция е изчислен като за числител е използвана величината – нетна печалба, подлежаща на разпределение между притежателите на обикновени акции.

Среднопретегленият брой обикновени акции, използван за изчисляването на основния доход на акция, както и нетната печалба, намалена с разхода за дивиденди, подлежаща на разпределение, са както следва:

	31 декември 2009	31 декември 2008
Нетна печалба, подлежаща на разпределение в лева	129 531 000	128 624 000
Среднопретеглен брой акции	144 400 166	147 569 050
Основен доход на акция (лева за акция)	0.8970	0.8716

Среднопретегленият брой общо акции/ обикновени и привилегировани/, използван за изчисляването на намаления доход на акция, както и нетната печалба, намалена с разхода за дивиденди, подлежаща на разпределение, са както следва:

31 декември 2009

Нетна печалба, подлежаща на разпределение в лева	133 749 300
Среднопретеглен брой акции	225 737 052
Доход на акция с намалена стойност (лева за акция)	0.5925

44. Сделки със свързани лица

Свързаните лица на Групата включват собствениците, дъщерни и асоциирани предприятия и ключов управленски персонал.

Ако не е изрично упоменато, транзакциите със свързани лица не са извършвани при специални условия и не са предоставяни или получавани никакви гаранции. Разчетните суми обикновено се изплащат по банков път и в брой.

44.1. Сделки със собствениците

	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи		
- продажба на финансови инструменти		
Химимпорт Инвест АД – собственик	7 915	26 000
- приходи от лихви		
Химимпорт Инвест АД	1 239	1 751
Покупки на услуги		
- покупки на услуги		
Химимпорт Инвест АД	-	(11)

44.2. Сделки с асоциирани и други предприятия извън група

Продажба на стоки и услуги, приходи от лихви и други приходи	2009	2008
	‘000 лв	‘000 лв
<i>- продажба на продукция</i>		
Каварна Газ ООД	1 431	1 381
Фрапорт ТСЕМ АД	193	-
Преслава ЕООД	-	155
<i>- продажба на услуги</i>		
Хемус ЕР АД	1 803	-
ЦКБ Лидер ДФ	417	302
ЦКБ Актив ДФ	304	154
Химимпорт Трейд ООД	30	8
ЦКБ Гарант ДФ	10	9
Фрапорт ТСИМ АД	-	207
Други	-	27
<i>- приходи от лихви</i>		
Хемус ЕР АД	2 166	-
Фрапорт ТСЕМ АД	181	478
Парк Билд ЕООД	9	8
Други	728	-
<i>- други приходи</i>		
Химимпорт Трейд ООД	-	13
Парк Билд ЕООД	-	1

Покупки на услуги и разходи за лихви	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
<i>- покупки на услуги</i>		
Хемус ЕР АД	2 935	-
Парк Билд ЕООД	-	(31)
Галатекс ООД	-	(30)
<i>- разходи за лихви</i>		
Фрапорт ТСИМ АД	-	(264)

44.3. Сделки с ключов управленски персонал

Ключовият управленски персонал на Групата включва членовете на управителния съвет и надзорния съвет. Възнагражденията на ключовия управленски персонал се състоят от текущи заплати и възнаграждения, както и възнаграждения за постигнати резултати, включващи и 2008 г., както следва:

	2009 ‘000 ЛВ.	2008 ‘000 ЛВ.
Краткосрочни възнаграждения:		
Заплати, включително бонуси	1 308	154
Разходи за социални осигуровки	12	16
Служебни автомобили	11	26
Общо краткосрочни възнаграждения	1 331	196
Общо възнаграждения	1 331	196

45. Разчети със свързани лица в края на годината

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Дългосрочни вземания от:		
<i>- свързани лица извън групата</i>		
Фрапорт ТСИМ	5 867	5 083
Хемус ЕР ЕАД	5 459	-
Други	28	812
Общо дългосрочни вземания от свързани лица извън групата:	11 354	5 895

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Краткосрочни вземания от:		
<i>- собственици</i>		
Химимпорт Инвест АД	27 925	21 562
	27 925	21 562
<i>- асоциирани предприятия</i>		
Луфтханза техник ООД	2 151	2 210
Холдинг Нов век АД	9 605	7 365
ПОК Съгласие АД	739	-
Каварна Газ ООД	518	-
Други	2 207	2 270
	15 220	11 845
<i>- други предприятия извън групата</i>		
Хемус ЕР ЕАД	36 577	-
ЕР БАН ЕООД	8 405	-
	44 982	-
Общо краткосрочни вземания от свързани лица извън групата:	88 127	33 407
	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Дългосрочни Задължения към:		
<i>- собственици</i>		
Химимпорт Инвест АД	-	168 353
	-	168 353
Общо дългосрочни задължения към свързани лица извън групата:	-	168 353

	2009 ‘000 ЛВ	2008 ‘000 ЛВ
Краткосрочни Задължения към:		
<i>- собственици</i>		
Химимпорт Инвест АД	-	584
	<hr/>	<hr/>
	-	584
<i>- асоциирани дружества</i>		
Холдинг Нов век АД	334	334
Холдинг Варна АД	-	32 045
Фрапорт ТСЕМ АД	-	2 534
Други	-	4 047
	<hr/>	<hr/>
	334	38 960
<i>- други предприятия извън групата</i>		
Хемус ЕР ЕАД	514	-
Други	3 341	-
	<hr/>	<hr/>
	3 855	-
<hr/>		
Общо краткосрочни задължения към свързани лица извън групата:	4 189	39 544
	<hr/>	<hr/>

46. Условни активи и условни пасиви

Към 31 декември 2009 и 2008 Групата има сключени договори за отпускане на кредити на клиенти за общата сума съответно от 90 713 хил. лв. и 90 201 хил. лв. Бъдещото усвояване на тази сума зависи от това дали кредитополучателите отговарят на определени критерии, включително дали не е регистрирано просрочие по предишни траншове на кредитите, предоставяне на обезпечение с определено качество и ликвидност и други.

Във връзка със застрахователната си дейност през 2009 г. Групата се явява страна по 351 бр. претенции предявени към него на стойност 806 хил. лв., от които за 11 бр. на стойност 34 хил.лв. има заведени съдебни дела. Към края на годината заведените срещу Групата по съдебен път регресни искиове с натрупване от предходни периоди, които не са приключили към 31 декември 2009 г.са в размера на 12 056 хил. лв.

Съгласно изискванията на Наредба N27 за реда и методиката за образуване на техническите резерви от застрахователите и от презастрахователите, и на здравноосигурителните резерви Групата заделя резерв за предявени и непредявени искиове През 2009 г. регресите, предявени от Застрахователната дейност на Групата са 945 броя и са в размер 1 862 хил. лв., от които 774 хил. лв. са предадени за завеждане на съдебни искиове. Към края на годината общата сума на заведените по съдебен ред регресни искиове

от Застрахователния сегмент на Групата, включваща и предходните години е 2 155 хил. лв.

47. Рискове, свързани с финансовите инструменти

Цели и политика на ръководството по отношение управление на риска

Вследствие на използването на финансови инструменти Групата и в резултат на оперативната си и инвестиционна дейност, Групата е изложена на различни видове рискове – застрахователен риск, пазарен риск, риск от промени във валутния курс, лихвен риск, както и риск от промяната на конкретни цени. Управлението на риска на Групата се осъществява от управителния съвет на Групата. Приоритет на ръководството е да осигури краткосрочните и средносрочни парични потоци, като намали излагането си на риск. Дългосрочните финансови инвестиции се управляват, така че да имат дълготрайна възвращаемост.

Групата е изложена на различни видове рискове по отношение на финансовите инструменти. За повече информация относно финансовите активи и пасиви по категории на Групата вижте Пояснение 47.7. Най-значимите финансови рискове, на които е изложена Групата са изброени по-долу.

47.1. Застрахователен риск

Застрахователен риск е рискът от настъпване на застрахователни събития в резултат на притежавания портфейл от застрахователни договори, при което размерът на щетите и на дължимите обезщетения да надхвърлят размера на заделените застрахователни резерви.

Това зависи от честотата, с която възникват застрахователните събития, вида застрахователен портфейл, размера на застрахователните обезщетения. За смекчаване на този риск от голямо значение има разнообразието на застрахователния портфейл и теорията на вероятностите.

Основните рискове, на които Групата е изложена са:

- Риск, свързан с възвръщаемост от направените инвестиции - риск от загуба когато възвръщаемостта на инвестициите се различава от очакваното.
- Риск, свързан с разходите – риск от загуба когато разходите се различават от очакваното;

Групата се стреми да прави относително равномерно разпределение на застрахователните договори, както и да анализира различните видове застрахователни рискове, като това намира отражение в общите условия. Посредством разнообразни методи за оценка и контрол Ръководител на отдел Вътрешен контрол извършва регулярно оценка на риска и наблюдава акумулацията на застрахователни суми по група клиенти и региони. Управлението на риска се осъществява от Дирекция Вътрешен контрол в сътрудничество с актюерите и ръководството на Групата.

Основните фактори, от които зависи положителния финансов резултат на Групата от застрахователна дейност са квотата на щетимост, квотата на разходите и дохода от инвестиции.

Следващата таблица показва чувствителността на Групата в собствения капитал, текущата печалба преди данъци, границата на платежоспособност и коефициент на покритие на границата на платежоспособност (изискуем капитал) със собствен капитал.

Симулации към 31.12.2009 г.	Печалба преди данъци ‘000 лв.	Собствен капитал ‘000 лв.	Граница на платежоспособност ‘000 лв.	Коефициент на покритие %	Δ на коефициента на покритие %
Текуща капиталова позиция	3 745	35 158	23 763	135%	
Възвръщаемост на инвестициите (+2%)	5 125	33 564	23 763	141%	6%
Възвръщаемост на инвестициите (- 1,5%)	2 595	31 034	23 763	131%	-5%
Увеличение на квотата на разходите (+10%)	822	29 261	23 763	123%	-12%
Увеличение на щетимостта (+10%)	-69	28 370	23 763	119%	-16%

При симулирано увеличение на дохода от инвестиции с 2% и запазване размера на квотата на щетимост и квотата на разходите се наблюдава нарастване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие, а границата на платежоспособността остава непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано намаление на дохода от инвестиции с 1,5% и отново запазване размера на квотата на щетимост и квотата на разходите се наблюдава намаляване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано увеличение на щетимостта с 10% се наблюдава намаляване на печалбата, собствения капитал, и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена, защото няма промяна в премийния приход.

При симулирано увеличение на нетната квота на разходите с 10% се получава намаляване на печалбата, собствения капитал и коефициента на покритие. Границата на платежоспособността остава пак непроменена.

Посочения анализ на чувствителността показва добро ниво на капитализация на Групата.

47.1.1. Презастрахователна стратегия

Групата презастрахова част от рисковете си с цел да контролира експозициите си към загуби и да защитава капиталовите си ресурси. Всички договори за факултативно презастраховане са предварително одобрени от страна на ръководството. Преди да се

склучи презастрахователен договор Групата анализира кредитния рейтинг на съответните презастрахователи. Избират се презастрахователи с висок кредитен рейтинг. Групата анализира периодично текущото финансово състояние на презастрахователите, с които има сключени презастрахователни ангажименти.

Групата сключва презастрахователни ангажименти с различни презастрахователи с висок кредитен рейтинг, за да контролира излагането на загуби в резултат на едно застрахователно събитие.

47.1.2. Процес на уреждане на щети

Таблицата за щетимост и по-конкретно съответния процент на квотата на щетимост дава възможност да се получи по-точна представа за развитието на риска през отчетните периоди:

Видове застраховки	2009		2008	
	бруто квота на щетимост %	нето квота на щетимост %	бруто квота на щетимост %	нето квота на щетимост %
Застраховка "Злополука"	15.4%	16.6%	25.1%	24.7%
в т.ч. по задължителна застраховка "злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт	0.5%	0.5%	2.5%	2.5%
Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	50.7%	50.4%	43.2%	43.1%
Застраховка на летателни апарати	14.5%	69.0%	109.2%	39.2%
Застраховка на плавателни съдове	24.8%	11.1%	42.1%	57.0%
Застраховка на товари по време на превоз	3.8%	4.5%	-20.9%	-20.5%
Застраховка "Пожар" и "Природни бедствия"	17.9%	18.7%	17.8%	14.8%
Застраховка на "Щети на имущество"	9.3%	10.9%	16.0%	18.7%
Застраховка ГО, свързана с притежаването и използването на МПС, в.т.ч.	76.2%	75.8%	107.6%	107.4%
Застраховка ГО за автомобилите	76.6%	76.1%	112.0%	111.4%
Застраховка "Зелена карта"	135.0%	183.8%	35.5%	40.3%
Гранична застраховка "Гражданска отговорност"	4.9%	4.9%	-5.0%	-0.4%
Застраховка "ГО на превозвача"	77.6%	88.2%	61.0%	61.1%
застраховка го, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	0.0%	(0.3%)	3.9%	0.5%
Застраховка ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	80.1%	80.1%	-	-
Застраховка "Обща гражданска отговорност"	(9.3%)	(11.0%)	32.1%	37.2%
Застраховка на кредити	42.2%	42.2%	109.2%	109.2%
Застраховка на гаранции	2.4%	2.4%	0.0%	0.0%

Видове застраховки	2009		2008	
	бруто квота на щетимост	нето квота на щетимост	бруто квота на щетимост	нето квота на щетимост
Застраховка на разни финансови загуби	57.0%	57.0%	170.5%	170.5%
Помощ при пътуване	34.7%	34.7%	18.9%	18.9%
	50.1%	53.1%	50.8%	51.4%

Сравнявайки годишните нето квоти – за 2009 г. и за 2008 г. се вижда, че има леко увеличение на щетимостта. Увеличението на щетимостта като цяло се дължи главно на повишението на щетимостта по застраховка „Каско” на МПС.

Следващата таблица показва средния размер на платените щети по видове застраховки:

Видове застраховки	средна щета 2009	средна щета 2008	средна щета 2007	средна щета 2006	средна щета 2005
	лева	лева	лева	лева	лева
"Злополука"	512	535	319	382	890
В т.ч. по задължителна застраховка "Злополука" на пътниците в средствата за обществен транспорт	794	3 050	3 362	4 890	8 117
Застраховка на сухопътни превозни средства, без релсови превозни средства	804	762	663.8	634.6	548.3
Застраховка на летателни апарати	97 693	12 514	14 669	80 702	70 190
Застраховка на плавателни съдове	20 002	19 141	13 344	-	5 933
Застраховка на товари по време на превоз	1 724	1 990	45 721	577	1 971
"Пожар" и "Природни бедствия"	1 179	1 345	1 404	3 147	1 499
"Щети на имущество"	3 008	2 059	2 355	2 392	2 279
ГО, свързана с притежаването и използването на мпс	2 154	2 071	1 377	1 349	914
ГО, свързана с притежаването и използването на летателни апарати	-	130 915	-	1 942	2 542
ГО, свързана с притежаването и използването на плавателни съдове	20 292	-	-	-	-
"Обща гражданска отговорност"	1 287	3 312	8 814	1 967	202
Застраховка на кредити	21 405	50 605	4 069	8 034	1 324
Застраховка на гаранции	7 270	-	-	-	-
Застраховка на разни финансови загуби	5 801	3 519	1 540	21 425	14 000
Помощ при пътуване	858	878	819	861	303
	964	922	767	734	649

Представената по-долу таблица служи да оцени развитието на резерва за висящи плащания през предходни периоди и да се сравни с оповестения резерв в текущия

консолидиран финансов отчет. Посочено е и равнение на резервите за предстоящи плащания, включени в отчета за финансовото състояние и оценка на общите рискове.

	Година на възникване на събитието						Общо
	2009 '000 лв	2008 '000 лв	2007 '000 лв	2006 '000 лв	2005 '000 лв	2004 '000 лв	
в края на периода	42 583	20 181	2 233	1 093	506	61	66 657
1 година по-късно	-	34 213	13 052	1 056	1 082	169	49 572
2 години по-късно	-	-	19 626	7 045	860	249	27 780
3 години по-късно	-	-	-	11 693	4 384	296	16 373
4 години по-късно	-	-	-	-	7 497	1841	9338
5 години по-късно	-	-	-	-	-	3 710	3 710
Кумулативни плащания към настоящия момент	42 583	54 394	34 911	20 887	14 329	6 326	173 430
Обща оценка на Обезщетенията	80 805	64 269	38 748	21 807	14 470	6 326	226 425
Към 31 декември							
Плащания:							
Оценка	38 222	9 876	3 837	919	140	-	52 994
Реално	35 247	8 624	8 512	1 387	949	564	55 283

Представената таблица посочва, че резервите за висящи плащания са адекватни към края на 2009 г.

47.1.3. Граница на платежоспособност

Към края на съответните отчетни периоди определената граница на платежоспособност е в съответствие с нормативните изисквания:

	2009 '000 лв
Собствени средства, намалени с нематериални активи	31 789
Записан акционерен капитал	15 019
Резерви и фондове	35 307
Преоценъчни резерви	(18 142)
Намаления	
Участия в дъщерни дружества	(50)
Нематериални активи	(345)
Граница на платежоспособност	23 763
Превишение / дефицит	8 029

	2008
	‘000 лв
Собствени средства, намалени с нематериални активи	29 270
Записан акционерен капитал	15 019
Резерви и фондове	(18 681)
Преоценъчни резерви	33 369
Намаления	
Участия в дъщерни дружества	50
Нематериални активи	437
Граница на платежоспособност	23 626
Превишение / дефицит	5 644

47.2. Валутен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

По-голямата част от сделките на Групата се осъществяват в български лева. Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в щатски долари, излагат Групата на валутен риск. Групата има дългосрочни търговски задължения и дългосрочни задължения по финансов лизинг в щатски долари, по-значителната част от които са свързани със закупуването на самолети. Тези задължения се отчитат по амортизирана стойност. Групата има краткосрочни и дългосрочни заеми в щатски долари. Тези вземания са класифицирани като кредити и вземания.

Чуждестранните трансакции на Групата, деноминирани в евро, не излагат Групата на валутен риск, тъй като курсът на българският лев е фиксиран към еврото по силата на Закон за валутен борд.

За да намали валутния риск, Групата следи паричните потоци, които не са в български лева. Групата има отделни процедури за управление на риска за краткосрочните (до 6 месеца) и дългосрочните (над 6 месеца) парични потоци в чуждестранна валута.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Валутният риск представлява потенциалната възможност за реализиране на загуба за Групата в резултат на промени във валутните курсове.

В Република България курсът на българския лев към еврото е фиксиран със Закон за валутен борд. Дългата позиция на българската банка в евро не носи риск за Групата.

Валутни позиции в други валути включват основно активи и пасиви на банката в Република Македония, деноминирани в македонски денари, което е функционалната валута на банката в Република Македония. Поради това, тези позиции не носят валутен риск за Групата.

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2009 г. е следната:

	Лева	Евро	Щатски долари	Други	Общо
	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ
Финансови активи					
Предоставени ресурси и аванси на банки	27	29 169	32 108	2 991	64 295
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	11 528	-	-	-	11 528
Финансови активи за търгуване	6 123	7 310	12 358	1 181	26 972
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	778 990	328 206	40 777	8 946	1 156 919
Финансови активи за продажба	40 399	14 938	43	221	55 601
Финансови активи до падеж	36 816	54 904	-	12 744	104 464
Общо активи	873 883	434 527	85 286	26 083	1 419 779
Финансови пасиви					
Депозити от банки	4 125	118	19	30	4 292
Кредити от банки	40 068			284	40 352
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	3 001	824			3 825
Задължения към други депозанти	729 483	687 592	104 863	22 661	1 544 599
Други привлечени средства	2 005				2 005
Общо задължения	778 682	688 534	104 882	22 975	1 595 073
Нетна позиция	95 201	(254 007)	(19 596)	3 108	(175 294)

Валутната структура на финансовите активи и пасиви по балансова стойност към 31 декември 2008 е следната:

	Лева	Евро	Щатски долари	Други	Общо
	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв
Финансови активи					
Предоставени ресурси и аванси на банки	4 019	22 522	17 576	2 597	46 714
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	23 033	-	-	-	23 033
Ценни книжа за търгуване	2 946	8 065	9 654	1 054	21 719
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	672 640	272 992	34 167	6 485	986 284
Финансови активи за продажба	28 490	13 246	4 291	215	46 242
Финансови активи до падеж	46 252	55 346	-	22 214	123 812
Общо активи	777 380	372 171	65 688	32 565	1 247 804
Финансови пасиви					
Депозити от банки	4 072	134	28	16	4 250
Кредити от банки	10 003	-	-	313	10 316
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	15 504	-	-	-	15 504
Задължения към други депозанти	781 163	516 986	86 602	32 322	1 417 073
Други привлечени средства	4 120	-	-	-	4 120
Общо задължения	814 862	517 120	86 630	32 651	1 451 263
Нетна позиция	(37 482)	(144 949)	(20 942)	(86)	(203 459)

47.3. Лихвен риск

Политика на Групата извън банковата дейност

Политиката на Групата е насочена към минимизиране на лихвения риск при краткосрочното финансиране. Към 31 декември 2009 г. Групата е изложена на риск от промяна на пазарните лихвени проценти по краткосрочните банков заеми, които са с променлив лихвен процент.

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

По отношение на банковата дейност на Групата лихвен риск е вероятността от потенциално изменение на нетния приход от лихви или нетния лихвен марж, поради изменение на общите пазарни лихвени равнища. Управлението на лихвения риск в Групата се стреми да минимизира риска от намаляване на нетния лихвен доход в резултат от промени в лихвените нива.

За измерване и оценка на лихвения риск Групата използва метода на GAP-анализа (анализа на несъответствието/ дисбаланса). Чрез него се идентифицира чувствителността на очакваните приходи и разходи спрямо развитието на лихвения процент.

Методът на GAP-анализа има за цел да определи позицията на Групата, общо и по отделни видове финансови активи и пасиви, по отношение на очаквани изменения на лихвените проценти и влиянието на това изменение върху нетния лихвен доход. Той подпомага управлението на активите и пасивите и е инструмент за осигуряване на достатъчна и стабилна нетна лихвена рентабилност.

Дисбаланса на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2009 е отрицателен и е в размер на 202 162 хил. лв. GAP коефициентът, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 15.04%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв
Лихвени активи						
Предоставени ресурси и аванси на банки	64 295	-	-	-	-	64 295
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	5 539	5 989	-	-	-	11 528
Финансови активи за търгуване	-	-	-	3 631	6 227	9 858
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	109 959	96 057	230 627	511 213	209 063	1 156 919
Финансови активи държани за продажба	221	11 354	-	34 273	-	45 848
Финансови активи държани до падеж	11 465	8 807	1 279	80 823	2 090	104 464
Общо лихвени активи	191 479	122 207	231 906	629 940	217 380	1 392 912
Лихвени пасиви						
Депозити от банки	251	-	4 041	-	-	4 292
Кредити от банки	-	-	-	5 347	35 005	40 352
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	3 001	824	-	-	-	3 825
Задължения към други депозанти	643 156	191 193	272 143	437 877	231	1 544 600
Други привлечени средства	196	100	457	883	369	2 005
Общо лихвени пасиви	646 604	192 117	276 641	444 107	35 605	1 595 074
Дисбаланс между лихвените активи и пасиви, нетно	(455 125)	(69 910)	(44 735)	185 833	181 775	(202 162)

Поддържането на отрицателен дисбаланс излага Групата на риск от намаление на нетния лихвен доход при покачване на лихвените проценти. Влиянието на дисбаланса отчетен към 31 декември 2009, върху нетния лихвен доход, при прогноза за 2% (2008: 1%)

покачване на лихвените нива в хоризонт от 1 година е спадане на нетния лихвен доход с 608 хил. лв. (2008: 673 хил. лв.).

Дисбаланса на Групата между лихвените активи и лихвените пасиви към 31 декември 2008 е отрицателен и е в размер на 221 818 хил. лв. GAP коефициента, като израз на този дисбаланс, съпоставен с общите доходоносни активи на Групата (лихвените активи и капиталовите инструменти) е минус 18.04%.

	До 1 месец	От 1 до 3 месеца	От 3 месеца до 1 година	От 1 година до 5 години	Над 5 години	Общо
	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв	'000 лв
Лихвени активи						
Предоставени ресурси и аванси на банки	46 698	16	-	-	-	46 714
Ценни книжа за търгуване	17 058	5 975	-	-	-	23 033
Вземания по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	-	-	331	9 285	132	9 748
Предоставени кредити и аванси на клиенти, нетно	48 968	38 570	178 581	505 945	214 220	986 284
Финансови активи за продажба	1 537	-	5 085	28 985	4 247	39 854
Финансови активи до падеж	23 202	10 767	3 769	83 956	2 118	123 812
Общо лихвени активи	137 463	55 328	187 766	628 171	220 717	1 229 445
Лихвени пасиви						
Депозити от банки	4 250	-	-	-	-	4 250
Кредити от банки	-	-	-	-	10 316	10 316
Задължения по споразумения за обратно изкупуване на ценни книжа	15 504	-	-	-	-	15 504
Задължения към други депозанти	561 684	131 324	295 619	428 431	15	1 417 073
Други привлечени средства	494	230	1 643	1 753	-	4 120
Общо лихвени пасиви	581 932	131 554	297 262	430 184	10 331	1 451 263
Дисбаланс между лихвените активи и пасиви, нетно	(444 469)	(76 226)	(109 496)	197 987	210 386	(221 818)

47.4. Друг ценови риск

Групата е изложена и на други ценови рискове във връзка с инвестицията в асоциираното дружество Холдинг Нов Век АД, чийто акции се търгуват на Българска фондова борса – София.

Инвестициите в акции на асоциирани дружества, търгуеми на Българската фондова борса - София се държат като дългосрочни стратегически инвестиции. В съответствие с политиката на Групата не са извършвани специфични хеджиращи дейности във връзка с тези инвестиции. Дейността на тези дружества се наблюдава на регулярна база и контролът или значителното влияние върху тези дружества се използват, за да се поддържа стойността на инвестициите в тези дружества.

Заплаха за Групата представлява и намалението на пазарните цени на притежаваните от нея капиталови инструменти, държани за търгуване, което ще доведе до спадане на нетната печалба. Групата не притежава съществени експозиции в дериватни инструменти, базирани върху капиталови инструменти или индекси.

47.5. Кредитен риск

Политика на Групата по отношение на банковата дейност

Кредитният риск представлява вероятността от загуба поради невъзможност на контрагента да посрещне задълженията си в срок. Групата структурира кредитния риск като определя лимити за кредитния риск като максимална експозиция към един длъжник, към група свързани лица, по географски райони и съответни бизнес сектори. За намаляване на кредитния риск, съгласно приетите Вътрешни кредитни правила, се изискват съответни обезпечения и гаранции.

Паричните средства и паричните салда в Централната банка в размер на 316 261 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради тяхното естество и възможността на Групата да разполага с тях.

Предоставените ресурси и аванси на банки с отчетна стойност 64 319 хил. лв. представляват преди всичко депозити в първокласни международни и български финансови институции с падеж до 7 дни. По принцип тези финансови активи носят известен кредитен риск, чиято максимална изложеност според политиката на Групата в процентно изражение е двадесет процента и в абсолютна сума в размер на 12 859 хил. лв. Към 31 декември 2009 г. размера на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на предоставени ресурси и аванси на банки е в размер на 24 хил. лв.

Вземанията по споразумение за обратно изкупуване на ценни книжа в размер от 11 528 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради обезпечаването им с гарантирани от Република България държавни ценни книжа.

Финансовите активи държани за търгуване в размер на 26 972 хил. лв. носят основно пазарен риск за Групата, който е разгледан в оповестяванията свързани с пазарния риск.

Капиталовите ценни книжа държани за продажба с отчетна стойност 10 109 хил. лв. представляват акции във финансови и нефинансови предприятия, които носят кредитен риск, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента или 10 109 хил. лв. в абсолютна сума. Към 31 декември 2009 г. размера на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на капиталови ценни книжа държани за продажба е в размер на 211 хил. лв.

Дълговите ценни книжа държани за продажба и емитирани от Република България в размер на 30 721 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Българската държава.

Дълговите ценни книжа държани за продажба и емитирани от местни търговски дружества в размер на 14 905 хил. лв., носят кредитен риск за Групата, чиято максимална изложеност в процентно отношение е сто процента или 14 905 хил. лв. в абсолютна сума.

Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от Република България в размер на 91 720 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Българската държава. Дълговите ценни книжа до падеж и емитирани от Народната банка на Република Македония в размер на 11 465 хил.лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Народната банка на Република Македония. Дълговите ценни книжа държани до падеж и емитирани от Република Македония в размер на 1 279 хил. лв. не носят кредитен риск за Групата поради гарантирането им от Македонската държава.

Предоставените кредити и аванси на клиенти с отчетна стойност в размер на 1 178 989 хил. лв. носят кредитен риск за Групата. За определянето на размера на изложеност на Групата към този риск, се извършва анализ на индивидуалния риск за Групата произтичащ от всяка конкретно определена експозиция, като Групата прилага критериите за оценка и класификация на рисковите експозиции, заложи в банковото законодателство на Република България и Република Македония. Съобразно тези критерии и извършения анализ максималната изложеност на Групата за кредитен риск е в размер на 931 651 хил. лв. С цел минимизирането на кредитния риск в процеса на кредитиране се прилагат детайлизирани процедури относно анализа на икономическата целесъобразност на всеки един проект, видовете обезпечения приемливи за Групата, контрола върху използването на отпуснатите средства и администрирането, свързано с тази дейност. Групата е приела и следи за спазването на лимити за кредитна експозиция по региони и отрасли. Горните лимити целят ограничаване концентрацията на кредитния портфейл в един или друг регион и отрасъл, което би довело до завишен кредитен риск. Групата е възприела методология за изчисляване на провизиите за обезценка на кредити и аванси на клиенти на база на изискванията на банковото законодателство съответно в Република България и Република Македония, които не се различават съществено. Към 31 декември 2009 г. размера на формираните от Групата провизии за покриване на загуби от обезценка на кредити и аванси е в размер на 22 070 хил. лв.

Класификационни групи към 31 декември 2009 г.:

ДЪЛГ Група	По предоставени кредити			Неусвоен ангажимент	По предоставени гаранции		
	Размер '000 лв	ДЯЛ В %	Провизии '000 лв		Размер '000 лв	Размер '000 лв	ДЯЛ В %
Редовни	1 079 542	91.56	2 269	89 381	103 345	100	8
Под наблюдение	49 047	4.16	1 511	814	-	-	-
Нередовни	25 914	2.20	3 661	387	-	-	-
Необслужвани	24 486	2.08	14 629	131	-	-	-
Общо	1 178 989	100	22 070	90 713	103 345	100	8

Класификационни групи към 31 декември 2008 г.:

ДЪЛГ Група	По предоставени кредити			Неусвоен Ангажимент	По предоставени гаранции		
	Размер '000 ЛВ	ДЯЛ В %	Провизии '000 ЛВ	Размер '000 ЛВ	Размер '000 ЛВ	ДЯЛ В %	Провизии '000 ЛВ
Редовни	950 489	95.04	3 078	89 901	166 893	100	31
Под наблюдение	32 855	3.29	1 318	156	-	-	-
Нередовни	4 085	0.41	1 080	43	-	-	-
Необслужвани	12 669	1.26	8 338	119	-	-	31
Общо	1 000 098	100	13 814	90 219	166 893	100	31

Предоставените от Групата кредити могат да се обобщят в следната таблица:

Наименование на групите	31.12.2009		31.12.2008			
	Кредити предоставени на нефинансови клиенти	Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване	Кредити предоставени на нефинансови клиенти	Кредити предоставени на нефинансови клиенти	Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване	Кредити предоставени на банки и вземания по споразумения с клауза за обратно изкупуване
	'000 ЛВ	%	'000 ЛВ	%	'000 ЛВ	%
Непросрочени и необезценени	804 670	68.25	3 825	760 823	76.07	15 504
Просрочени, но необезценени	334 129	28.34	-	208 600	20.86	-
Обезценени на индивидуална основа	40 190	3.41	-	30 674	3.07	-
Общо	1 178 989	100	3 825	1 000 098	100	15 504
Заделени провизии	22 070		-	13 814		-
Нетни кредити	1 156 919		3 825	986 284		15 504

Към 31 декември 2009 и 2008 г. преобладаващата част от кредитите представени като просрочени, но необезценени, представляват кредити, по които са допуснати просрочия в рамките до 30 дни. Групата счита, че подобни инцидентни просрочия не са индикация за обезценка на тези кредити.

Кредити и аванси, които не са нито просрочени, нито обезценени, са представени в следната таблица:

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Физически лица		
Кредитни карти и овърафти	21 789	23 183
Потребителски кредити	157 769	189 409
Ипотечни кредити	74 602	92 290
Корпоративни клиенти	550 510	455 939
Общо	804 670	760 821

Стойността на кредитите, които са просрочени, но не са обезценени е представена в таблицата по-долу. Тези кредити не са обезценени поради това, че са допуснали инцидентни просрочия до 30 дни, което не води до необходимостта от тяхното обезценяване.

	2009 ‘000 лв	2008 ‘000 лв
Физически лица		
Кредитни карти и овърафти	9 770	6 013
Потребителски кредити	32 032	28 862
Ипотечни кредити	22 631	11 238
Корпоративни клиенти	269 696	162 487
Общо	334 129	208 600

Отчетната стойност на кредитите, за които има начислена провизия на индивидуална основа към 31 декември 2009 и 2008 е 40 190 хил. лв. и 30 674 хил. лв. Тези суми не включват паричните потоци от усвояване на обезпечение по тези кредити.

2009	Отчетна стойност преди обезценка <u>Група II</u> ‘000 лв	Отчетна стойност преди обезценка <u>Група III</u> ‘000 лв	Отчетна стойност преди обезценка <u>Група IV</u> ‘000 лв	Общо високоликвидно обезпечение <u>‘000 лв</u>
Кредитни карти и овърафти	2 393	1 200	2 644	-
Потребителски кредити	11 022	5 370	8 674	1 514
Ипотечни кредити	49	154	882	1 662
Корпоративни клиенти	1 714	1 437	3 166	1 208
Общо	15 178	8 161	15 366	4 384

2008	Отчетна	Отчетна	Отчетна	Общо високоликвидно обезпечение
	стойност	стойност	стойност	
	преди обезценка	преди обезценка	преди обезценка	
	Група II	Група III	Група IV	
	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ
Кредитни карти и овъдрафти	2 773	402	1 092	-
Потребителски кредити	1 334	923	2 735	366
Ипотечни кредити	586	458	113	505
Корпоративни клиенти	8 492	1 000	5 249	1 154
Общо	13 185	2 783	9 189	2 025

В следната таблица е представен портфейлът на Групата по вид обезпечение:

	2009	2008
	'000 ЛВ	'000 ЛВ
Обезпечени с парични средства и ДЦК	108 545	51 259
Обезпечени с ипотека	484 835	493 648
Други обезпечения	512 638	424 814
Необезпечени	72 971	30 377
Разходи за формиране на провизии за загуба от обезценка	(22 070)	(13 814)
Общо	1 156 919	986 284

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2009 г.:

Сегмент	Размер Група	Брой сделки	в т. ч просрочия по					Провизии	Неусвоен ангажимент
			ДЪЛГ	главница		Съдебни вземания	Неусвоен ангажимент		
				'000 ЛВ	'000 ЛВ				
		'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ	
	редовни	90 711	294 746	725	281	-	2 264	42 217	
Дребно	под наблюдение	6 608	28 134	794	464	-	1 347	657	
	необслужвани	3 016	13 553	945	595	-	3 222	358	
	Загуба	6 446	14 968	1 881	762	6 833	11 341	98	
Общо		106 781	351 401	4 345	2 102	6 833	18 174	43 330	
	редовни	1 820	774 539	2 425	1 115	-	6	44 672	
Корпора- тивно	под наблюдение	202	20 915	630	280	-	164	157	
	необслужвани	92	12 361	1 099	537	-	439	29	
	Загуба	129	9 520	1 034	364	3 161	3 287	33	
Общо		2 243	817 335	5 188	2 296	3 161	3 896	44 891	
	редовни	6	10 253	-	-	-	-	2 492	
Бюджет	под наблюдение	-	-	-	-	-	-	-	
	необслужвани	-	-	-	-	-	-	-	
	Загуба	-	-	-	-	-	-	-	
Общо		6	10 253	-	-	-	-	2 492	
Общо портфейл		109 030	1 178 991	9 533	4398	9 994	22 070	90 713	

Бизнес-сегмент, класификационна група и просрочия към 31 декември 2008 г.:

Сегмент	Размер Група	Брой сделки	Дълг	в т. ч просрочия по			Провизии	Неусвоен ангажимент
				главница	лихва	Съдебни вземания		
				'000 ЛВ	'000 ЛВ	'000 ЛВ		
Дребно	редовни	106 685	349 512	445	253	-	3 011	34 142
	под							
	наблюдение	2 396	8 173	188	86	-	469	140
	необслужвани	754	2 356	88	47	-	628	33
	Загуба	4 295	4 023	882	165	1 369	3 508	3 016
Общо		114 130	364 064	1 603	551	1 369	7 616	37 331
Корпоративно	редовни	2 304	597 094	637	468	-	65	52 181
	под							
	наблюдение	62	24 683	40	30	-	849	16
	необслужвани	16	1 728	31	41	-	452	11
	загуба	115	6 575	354	39	3 297	4 832	31
Общо		2 497	630 080	1 062	578	3 297	6 198	52 239
Бюджет	редовни	6	5 954	-	-	-	-	631
	под							
	наблюдение	-	-	-	-	-	-	-
	необслужвани	-	-	-	-	-	-	-
	загуба	-	-	-	-	-	-	-
Общо		6	5 954					631
	Общо портфейл	116 633	1 000 098	2 665	1 129	4 666	13 814	90 201

Политика на Групата извън банковата дейност

Кредитният риск представлява рискът даден контрагент да не заплати задължението си към Групата. Групата е изложена на този риск във връзка с различни финансови инструменти, като напр. при предоставянето на заеми, възникване на вземания от клиенти, депозирание на средства и други. Излагането на Групата на кредитен риск е ограничено до размера на балансовата стойност на финансовите активи, признати в края на отчетния период, както е посочено по-долу:

	2009 '000 ЛВ.	2008 '000 ЛВ.
Групи финансови активи – балансови стойности:		
Нетекущи активи		
Дългосрочни финансови активи	1 080 591	930 661
Дългосрочни вземания	11 354	5 895
Краткосрочни финансови активи	681 184	465 410
Вземания от свързани лица	88 127	33 407
Пари и парични еквиваленти	437 801	519 436
Търговски и други вземания	343 317	317 419
Балансова стойност	2 642 374	2 272 228

Групата редовно следи за неизпълнението на задълженията на свои клиенти и други контрагенти, установени индивидуално или на групи, и използва тази информация за контрол на кредитния риск. Политика на Групата е да извършва трансакции само с контрагенти с добър кредитен рейтинг. Ръководството на Групата счита, че всички гореспоменати финансови активи, които не са били обезценявани или са с настъпил падеж през представените отчетни периоди, са финансови активи с висока кредитна оценка.

По отношение на търговските и други вземания Групата не е изложена на значителен кредитен риск към нито един отделен контрагент или към група от контрагенти, които имат сходни характеристики. Търговските вземания се състоят от голям брой клиенти в различни индустрии и географски области. На базата на исторически показатели, ръководството счита, че кредитната оценка на търговски вземания, които не са с изтекъл падеж, е добра.

Кредитният риск относно пари и парични еквиваленти и средства на паричния пазар се счита за несъществен, тъй като контрагентите са банки с добра репутация и висока външна оценка на кредитния рейтинг.

Балансовите стойности описани по-горе, представляват максимално възможното излагане на кредитен риск на Групата по отношение на тези финансови инструменти.

47.6. Анализ на ликвидния риск

Ликвидният риск представлява рискът Групата да не може да погаси своите задължения. Групата посреща нуждите си от ликвидни средства, като внимателно следи плащанията по погасителните планове на дългосрочните финансови задължения, както и входящите и изходящи парични потоци, възникващи в хода на оперативната дейност. Нуждите от ликвидни средства се следят за различни времеви периоди - ежедневно и ежеседмично, както и на базата на 30-дневни прогнози. Нуждите от ликвидни средства в дългосрочен план - за периоди от 180 и 360 дни, се определят месечно. Нуждите от парични средства се сравняват със заемите на разположение, за да бъдат установени излишъци или дефицити. Този анализ определя дали заемите на разположение ще са достатъчни, за да покрият нуждите на Групата за периода.

Групата държи парични наличности, за да посреща ликвидните си нужди за периоди до 30 дни. Средства за дългосрочните ликвидни нужди се осигуряват чрез заеми в съответния размер и продажба на дългосрочни финансови активи.

Към 31 декември 2009 г. падежите на договорните задължения на Групата (съдържащи лихвени плащания, където е приложимо) са обобщени, както следва:

31 декември 2009 г.	Краткосрочни		Дългосрочни	
	До 12 месеца	От 2 до 5 години	Над 5 години	
	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.	'000 лв.
Задължения за дивиденди	8 040	46 233		24 422
Банкови и други заеми	233 272	91 919		21 157
Задължения към свързани лица	4 189	-		-
Задължения по финансов лизинг	10 083	26 287		6 612
Търговски и други задължения	1 174 776	324 479		130 630
Общо	1 430 360	488 918		182 821

Във връзка със сключен договор за облигационен заем от дружество от Групата на Химимпорт АД, има възможност съгласно Условие 8 (с) от Условието (Terms and Conditions) на издадените на 22 август 2008 г. облигации от холандското дружество Химимпорт Холандия Б.В. (с едноличен собственик на капитала „Химимпорт“ АД) в размер на 65 000 000 евро, 7% лихва и заменими за обикновени акции на „Химимпорт“ АД (наричани „Облигациите“), всеки облигационер има правото (опцията) да предяви за изкупуване на емитента Химимпорт Холандия Б.В., всички или част от притежаваните от съответния облигационер Облигации, като правото може да се упражни на 22 август 2010. В предходния отчетен период падежите на договорните задължения на Групата са обобщени, както следва:

31 декември 2008 г.

	Краткосрочни		Дългосрочни	
	До 12 месеца	От 2 до 5 години	Над 5 години	
	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.	‘000 лв.
Задължения за дивиденди	-	-	-	-
Банкови и други заеми	75 401	214 651	-	-
Задължения към свързани лица	39 544	168 353	-	-
Задължения по финансов лизинг	5 491	9 095	14	
Търговски и други задължения	1 129 247	310 057	122 859	
Общо	1 249 683	702 156	122 873	

Стойностите, оповестени в този анализ на падежите на задълженията, представляват недисконтираните парични потоци по договорите, които могат да се различават от балансовите стойности на задълженията към отчетната дата. Годишните лихвени плащания са в размер на 17 221 хил. лв.

Финансовите активи като средство за управление на ликвидния риск

При оценяването и управлението на ликвидния риск Групата отчита очакваните парични потоци от финансови инструменти, по-специално наличните парични средства и търговски вземания. Наличните парични ресурси и търговски и други вземания надвишават значително текущите нужди от изходящ паричен поток. Съгласно сключените договори всички парични потоци от търговски и други вземания са дължими в срок до 1 година.

47.7. Категории финансови активи и пасиви

Балансовите стойности на финансовите активи и пасиви на Групата могат да бъдат представени в следните категории:

Финансови активи	Пояснение	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Финансови активи, държани до падеж:			
- нетекущи		86 989	90 165
- текущи		21 551	39 059
Финансови активи на разположение за продажба:			
- нетекущи		124 008	75 849
- текущи		37 613	59 156
Финансови активи, държани за търгуване (отчитани по справедлива стойност в печалбата или загубата):			
- нетекущи		99 413	59 949
- текущи		103 167	33 771
Кредити и вземания:			
- нетекущи		781 535	710 593
- текущи		606 980	366 831
- търговски вземания		151 997	181 158
Пари и парични еквиваленти		437 801	519 436
		2 451 054	2 135 967

Финансови пасиви	Пояснение	2009 ‘000 лв.	2008 ‘000 лв.
Финансови пасиви, определени за отчитане по справедлива стойност в печалбата или загубата:			
Нетекущи пасиви:			
Заеми		-	168 353
Финансови пасиви, отчитани по амортизирана стойност:			
Нетекущи пасиви:			
- задължения към депозанти		430 792	423 275
- задължения за дивиденди		70 655	-
- заеми		113 076	214 651
- задължения по финансов лизинг		32 899	9 109
- търговски и други задължения		24317	9 641
Текущи пасиви:			
- задължения към депозанти		985 618	931 150
- задължения за дивиденди		8 040	-
- заеми		237 461	114 945
- задължения по финансов лизинг		10 083	5 491
- търговски и други задължения		189 158	198 097
		2 102 099	2 074 712

Вижте пояснение 4.18 за информацията относно счетоводната политика за всяка категория финансови инструменти. Описание на политиката и целите за управление на риска на Групата относно финансовите инструменти е представено в пояснение 48.

48. Политика и процедури за управление на капитала

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащо предприятие; и
- да осигури адекватна рентабилност за собствениците, като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Групата наблюдава капитала на базата на съотношението на капитал към нетния дълг.

Групата определя капитал на основата на балансовата стойност на собствения капитал, представени в отчета за финансовото състояние.

Нетният дълг се изчислява като общ дълг, намален с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Целта на Групата е да поддържа съотношението на капитал към нетен дълг в граници, които да осигуряват релевантно и консервативно съотношение на финансиране.

Групата управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на

съответните активи. За да поддържа или коригира капиталовата структура, Групата може да промени сумата на дивидентите, изплащани на акционерите, да върне капитал на акционерите, да емитира нови акции или да продаде активи, за да намали задълженията си.

Капиталът за представените отчетни периоди може да бъде анализиран, както следва:

	2009	2008
	‘000 лв.	‘000 лв.
Собствен капитал	1 168 752	889 041
Капитал	1 168 752	889 041
Дъг	2 274 382	2 206 889
- Пари и парични еквиваленти	(437 801)	(519 436)
Нетен дъг	1 836 581	1 687 453
Съотношение на капитал към нетен дъг	1.57	1.89

Намалението на съотношението през 2009 г. се дължи главно на увеличаването на собствения капитал на Групата чрез емисия на привилегирани акции.

Групата е спазила условията във връзка със своите договорни задължения, включително поддържането на определени капиталови съотношения.

49. Събития след края на отчетния период

Между датата на съставяне на финансовия отчет и датата на одобрението от Управителния съвет за публикуването на финансовия отчет са възникнали следните значителни некоригиращи събития:

На 08 януари 2010 г. с решение на Софийски градски съд е вписано вливане на Лукойл Гарант България – Универсален пенсионен фонд, управлявано от ПОД Лукойл Гарант – България АД в Универсален пенсионен фонд ЦКБ Сила, управлявано от ПОАД ЦКБ Сила АД.

На 08 януари 2010 г. с решение на Софийски градски съд е вписано вливане на Лукойл Гарант България – Професионален пенсионен фонд, управлявано от ПОД Лукойл Гарант – България АД в Професионален пенсионен фонд ЦКБ Сила, управлявано от ПОАД ЦКБ Сила АД.

На 08 януари 2010 г. с решение на Софийски градски съд е вписано вливане на Лукойл Гарант България – Доброволен пенсионен фонд, управлявано от ПОД Лукойл Гарант – България АД в Доброволен пенсионен фонд ЦКБ Сила, управлявано от ПОАД ЦКБ Сила АД.

На 12 февруари 2010 г. в Агенцията по вписванията е вписано вливане на ПОД Лукойл Гарант – България АД в ПОАД ЦКБ Сила АД. Акционерният капитал след вписването е в размер на 10 500 хил. лв.

50. Одобрение на финансовия отчет

Финансовият отчет към 31 декември 2009 г. (включително сравнителната информация) е одобрен и приет от Управителния съвет на 30 април 2010 г.